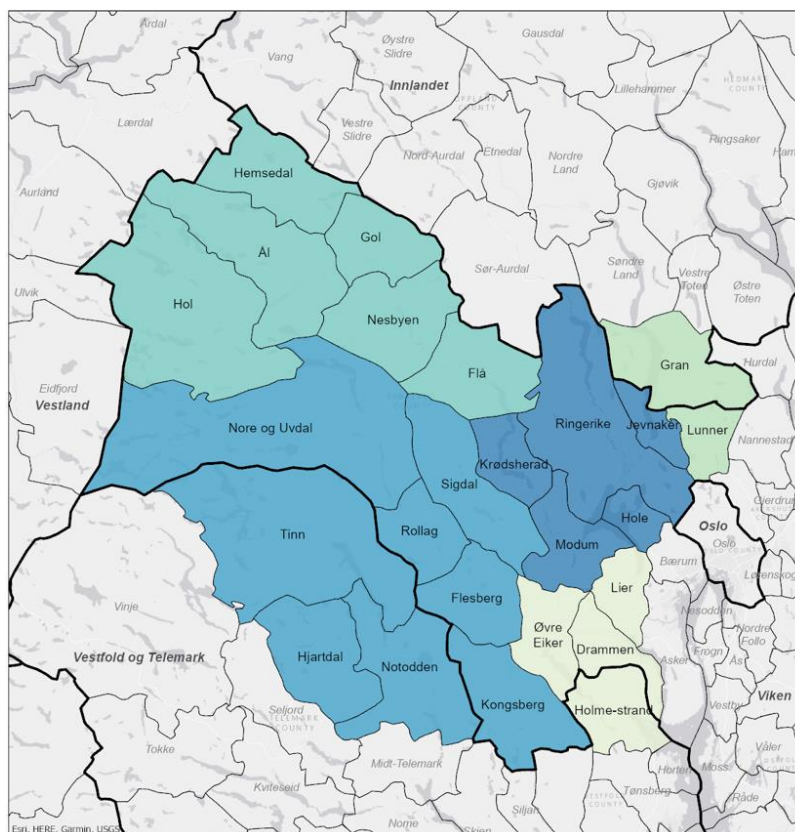

NIVI Rapport 2021:3

Interkommunalt samarbeid i Buskerud

Utarbeidet på oppdrag av Statsforvalteren i Oslo og Viken

Av Geir Vinsand

Forord

På oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken har NIVI Analyse gjennomført en kartlegging av det formaliserte interkommunale samarbeidet med utgangspunkt i tidligere Buskerud fylke, med noen randkommuner. En større del av kommunene i utvalget kjennetegnes med lavt innbyggertall og stort areal. Disse kommunene har over lengre tid vært avhengig av interkommunalt samarbeid for å løse lovpålagte oppgaver.

Kartleggingen har form av en kommunevis totalkartlegging og bygger på NIVIs kartleggingsmetodikk som er brukt i flere andre fylker. Prosjektet er gjennomført i nær kontakt med Statsforvalteren og kommunedirektørene i kommunene. Kontaktpersoner hos Statsforvalteren har vært seniorrådgiver Lisbet Smedaas Wølner og rådgiver Ina Lysø Skarvøy. NIVI er ansvarlig for alle analyser og innsamlet materiale. Ansvarlig konsulent i NIVI Analyse har vært Geir Vinsand.

Sandefjord, 16. desember 2021

HOVEDPUNKTER	3
1 METODISK TILNÆRMING	6
1.1 Bakgrunn og formål	6
1.2 Problemstillinger og utvalgte kommuner	6
1.3 Definisjon av interkommunalt samarbeid	8
1.4 Kartlegging av omfang og innhold	9
1.5 Særskilte problemstillinger	10
1.6 Gjennomføring og erfaringer	10
1.7 Rapportering	12
2 SAMARBEIDETS OMFANG OG STRUKTUR	13
2.1 Fylkesoversikt for Buskerud	13
2.2 Antall ordninger pr kommune	14
2.3 Nyetableringer	15
2.4 Interkommunale årsverk	18
2.5 Samarbeid på tvers av fylkesgrenser	19
3 HOVEDTREKK I INNHOLD OG ORGANISERING	24
3.1 Andel som samarbeider om ulike oppgaver	24
3.2 Fordeling av vertskommuneansvar	26
3.3 Bruk av juridiske organisasjonsformer	27
3.4 Tjenestestruktur og effekter på fagmiljø	28
4 NÆRMERE OM DAGENS KOMMUNESAMARBEID	33
4.1 Interessante kjennetegn	33
4.2 Regionrådene i Buskerud	33
4.3 Samarbeidet i Drammensregionen	37
4.4 Samarbeidet i Kongsbergregionen	41
4.5 Samarbeidet i Hallingdal	44
4.6 Samarbeidet i Ringeriksregionen	48
4.7 Samarbeidet på Hadeland	49
5 SEKTORVIS GJENNOMGANG AV DAGENS ORDNINGER	51
5.1 Sektorfordeling	51
5.2 Samarbeid om administrasjon	52
5.3 Samarbeid om helsetjenester	58
5.4 Samarbeid om sosialtjenester	62
5.5 Samarbeid innenfor skoler og barnehager	67
5.6 Samarbeid om planlegging og byggesak	68
5.7 Samarbeid om landbruk og naturforvaltning	68
5.8 Samarbeid om tekniske tjenester	70
5.9 Samarbeid om brannvern og beredskap	72
5.10 Samarbeid om kultur	74
5.11 Samarbeid om næringsutvikling	74
6 SÆRSKILTE PROBLEMSTILLINGER	75
6.1 Spørsmål og svarrespons	75
6.2 Utfordringer ved interkommunalt samarbeid	75
6.3 Forventet utviklingstrend	79
6.4 Konsekvenser for rekruttering og kompetanse	81
6.5 Regionrådenes roller framover	83
6.6 Synspunkter på nytt regelverk i kommuneloven	84
7 ETTERORD FRA UTREDER	86

Hovedpunkter

221 formelle samarbeidsordninger

I kartleggingen er det registrert til sammen 221 interkommunale samarbeidsordninger fordelt på 25 kommuner. Antall ordninger pr kommune varierer fra 22 for Tinn til 48 for Ål. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger på 34. Det er på nivå med kommunene i Trøndelag.

Systematiske forskjeller etter kommunestørrelse

Omfanget på det interkommunale samarbeidet varierer systematisk etter kommunestørrelse målt ved innbyggertall. De små kommunene samarbeider mer enn de store. Omfanget målt i antall ordninger er lavest i Drammensregionen, høyest i Hallingdal. Gjennomførte kommunesammenslutninger gir ikke noen systematisk effekt på omfanget av det interkommunale samarbeidet i Buskerud.

Betydelig vekst og fornyelse av samarbeidet

Tallene tyder på at det interkommunale samarbeidet har vokst, særlig de siste årene. Hele 30 prosent av de registrerte ordningene er etablert de seneste årene dvs. etter 2015. Halvparten av veksten i det interkommunale samarbeidet gjelder samarbeid om helse- og sosialtjenester. Flest nyetableringer registreres i Kongsbergregionen, Hallingdal og Ringeriksregionen, færrest i Drammensregionen. Kommunesammenslutningene i og rundt nye Drammen kommune har medført en omstrukturering og delvis fragmentering av det tidligere interkommunale samarbeidet i den funksjonelle byregionen.

Begrenset omfang målt i økonomi og sysselsetting

Beregninger for Hallingdal tilsier at tjenestesamarbeidet på de viktigste samarbeidsområdene omfatter 93,1 årsverk, som utgjør 3,9 prosent av totale årsverk i de seks kommunene. Den lave andelen skyldes at hoveddelen av kommunenes oppgaver innenfor drift av barnehager, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester ikke er omfattet av interkommunalt samarbeid. I viktige interkommunale selskaper og aksjeselskaper som er eid av kommunene i Hallingdal er det registrert 206,5 årsverk, som utgjør 8,5 prosent av totale årsverk. Det betyr at totale interkommunale årsverk i vertskommuneordninger og interkommunale selskaper ligger på 12,4 prosent i Hallingdal.

Mye kommunesamarbeid på tvers av fylkesgrenser

I kartleggingen er det funnet 72 samarbeidsordninger som krysser fylkesgrenser mot hhv. Vestfold og Telemark, Innlandet og mot Akershus og Oslo. Det utgjør en tredjedel av alle registrerte ordninger. Det er funnet 18 samarbeidsordninger som krysser fylkesgrensen mot Vestfold og Telemark, de fleste gjelder samarbeid i Kongsbergregionen. Kommunesamarbeidet mot Vestfold og i retning mot Asker, Bærum og Oslo er begrenset til noen ganske få ordninger. Det er funnet 35 samarbeidsordninger som krysser fylkesgrensen mot Innlandet, de fleste berører kommunene på Hadeland.

Store variasjoner i samarbeid om ulike oppgaver

Det er beregnet deltakerfrekvens for 45 forskjellige oppgaveområder som viser store variasjoner i samarbeidets innhold. Andelen av kommunene som samarbeider varierer fra 0-100 prosent for ulike oppgaver. Blant oppgaver kommunene samarbeider lite om finner vi f.eks. lønn, regnskap, psykisk helsetjeneste, kommuneadvokat og kulturskole. I kartleggingen er det funnet bare 2 kommuner som har etablert formalisert samarbeid om lovpålagte kommunale beredskapsoppgaver som risiko- og sårbarhetsanalyser og kriseberedskapsplaner. Det er ikke funnet noen eksempler på formalisert samarbeid om felles planadministrasjon,

byggesaksforvaltning utover samarbeid om ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen, samarbeid om kart og oppmåling eller interkommunal arealplan.

Sentrert vertskommunemodell

Kartleggingen tilsier at nesten alle kommunene i kartleggingsområdet ivaretar vertskommuneansvar for minst én oppgave. Nærmere analyser viser at åtte kommuner ivaretar nesten 80 prosent av vertskommuneansvaret. Det gjelder kommunene Ål, Ringerike, Gran, Drammen, Kongsberg, Notodden, Gol og Modum. Tallene tyder på at den sentrerte vertskommunemodellen er mest vanlig i alle kommuneregionene dvs. det er de største og mest sentrale kommunene som ivaretar flest vertskommuneroller.

Administrativt organisering dominerer

Kartleggingen tilsier at administrativ organisering uten noen form for organisatorisk overbygning dominerer sterkt. To tredjedeler av dagens samarbeidsordninger er organisert uten formelle styringsorganer med deltakelse fra politikere. Bruk av administrativ vertskommune utgjør 40 prosent av ordningene, mens avtalebasert samarbeid (kjøp og salg) uten spesielt hjemmelsgrunnlag er antatt å være juridisk tilknytningsform for nær en tredjedel av ordningene. Bruk av selskaper (IKS og AS) utgjør 21 prosent av alle registrerte ordninger.

Variasjoner i tjenestestruktur og fagmiljøstørrelse

I de utvalgte kommunene er antall tjenester og graden av egenregi forskjellig for en rekke kompetansekrevede støttetjenester og velferdstjenester. I kartleggingsområdet finnes det i dag f.eks. 25 planadministrasjoner, 23 regnskapskontor, 20 landbrukskontor, 16 NAV-kontor, 15 barnverntjenester, 14 brannvesen, 12 IKT-tjenester, 10 miljø- og avfallsbedrifter, 7 krisesentre, 4 interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA) og 2 110-sentraler. Nærmere analyser av fagmiljøstørrelse innenfor barnevern, NAV og PPT viser at det interkommunale samarbeidet bidrar til solide fagmiljøer i nesten alle kommunene.

Utfordringer knyttet til samordning og styring

Fra administrasjonen i små og mellomstore kommuner utenfor Drammensregionen pekes det på tre hovedutfordringer ved det interkommunale samarbeidet: (1) Manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat (2) Negative konsekvenser for politisk styring og kontroll (3) Utfordringer knyttet til løpende økonomistyring og kostnadsfordeling. Ulik interesse for interkommunalt samarbeid mellom administrasjonen og politikerne nevnes også som en hovedutfordring for noen av kommunene, inkl. stadige diskusjoner om lokalisering av samarbeidstiltak. Det er samtidig bred enighet om at det interkommunale samarbeidet bidrar til bedre tjenestekvalitet og at fordelene er større enn ulempene for hoveddelen av dagens samarbeid. De store kommunene i Drammensregionen gir uttrykk for at samordning og styring i hovedsak blir godt ivaretatt i dagens interkommunale selskaper.

Voksende behov for samarbeid

Fra nesten samtlige kommuner blir det pekt på konkrete utfordringer og oppgaver hvor det vil bli behov for mer samarbeid på tvers av kommunegrensene. Viktige årsaker er større konkurranse om nøkkelpersonell og større krav til fagkompetanse som følge av nasjonale reformer og trekk ved den statlige styringen. Økte kompetansebehov som følge av nye utfordringer gjør seg også gjeldende, f.eks. innenfor klima og miljø.

Samarbeid er viktig for å sikre rekruttering og attraktive fagmiljøer

Det rapporteres at samarbeid vil være viktig for å sikre god rekruttering og attraktive fagmiljøer innenfor mange kommunale ansvarsområder. Det vektlegges at kommunene bør unngå konkurranse om den samme arbeidskraften som driver opp lønnskostnadene innenfor felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Store bykommuner melder om bedre forutsetninger for å sikre

brede fagmiljøer i egen kommune sammenliknet med de små. Det pekes også på at ikke alle samarbeid må være formaliserte for å sikre rekruttering og god kompetanse.

Flere viktige roller for regionrådene

Fra alle kommuneregionene meldes det om at regionrådene forventes å ivareta viktige roller innenfor både samfunnsutvikling og tjenesteproduksjon. Svarene gjenspeiler at byutfordringene er forskjellig fra distriktsutfordringene, samtidig som det er klare fellestrekk i rolleforståelsen mellom by og land. Også i Drammensregionen åpnes det for at det regionalpolitiske samarbeidet vil kunne omfatte samarbeid om tjenesteutvikling. Fra flere typiske distriktskommuner meldes det om behov for å forsterke arenaer for samarbeid om samfunnsutvikling.

Behov for å vurdere nytt regelverk om interkommunalt samarbeid

Konkrete synpunkter gjelder i første rekke kommunalt oppgavefelleskap som ny samarbeidsform, der det kan være behov for justeringer og veiledning. Det hevdes at det bør være anledning til å inngå et «administrativt oppgavefelleskap» for samarbeid om oppgaver innenfor kommunedirektørens ansvarsområde. Noen er også opptatt av at det nye regelverket reiser prinsipielle problemstillinger om politisk styring og budsjettprosess i kommunene, samt at generalistkommuneprinsippet kan stå i veien for kommunenes motivasjon for å utvikle et godt tjenestesamarbeid.

Konklusjoner fra utreder

Utreder trekker fire konklusjoner fra kartleggingen. For det første er det funnet flere eksempler på innovative og helhetlige former for samarbeid med store læringsmuligheter og overføringsverdi til andre kommuner. Det gjelder bl.a. IKT-samarbeidet og oppgavefelleskapet for tjenesteutvikling i Kongsbergregionen. For det andre tilsier kartleggingen at alle involverte kommuner kan oppnå store faglige og økonomiske merverdier gjennom et forsterket interkommunalt samarbeid. Det gjelder samarbeid innenfor kommunal administrasjon og forvaltning, personrettet tjenesteyting, teknisk infrastruktur og samfunnsutvikling. For det tredje vil en forventet vekst i det interkommunale samarbeidet kreve et videre arbeid med organisasjonsmodeller som sikrer politisk og administrativ styring og som samtidig forhindrer faglig utarming av de minste kommunene. For det fjerde peker utreder på at Statsforvalteren kan ta initiativ til utvidet samarbeid på konkrete områder, inkl. et mer samordnet regionalt innovasjonssystem overfor kommunene og de etablerte kommuneregionene.

1 Metodisk tilnærming

1.1 Bakgrunn og formål

Statsforvalteren i Oslo og Viken har tatt initiativ til en kartlegging av interkommunalt samarbeid i gamle Buskerud fylke. Oppdragsgiver viser til at det er gjennomført en rekke kartlegginger og utredninger om interkommunalt samarbeid i andre fylker. I Viken foreligger få slike utredninger, samtidig som det har skjedd store endringer de siste årene, med fylkessammenslåing, kommunereform og endret regelverk for interkommunalt samarbeid.

Kommunereformen i Viken har medført enda flere store kommuner, og kontrastene mellom de små og store kommunene har blitt større. Det er på denne bakgrunn særlig interessant å studere omfang og innhold på det interkommunale samarbeidet. Kartleggingen omfatter i første omgang kommuner i gamle Buskerud fylke, med tillegg av noen randkommuner i Vestfold, Telemark og Innlandet.

Målet med anskaffelsen er å fremskaffe en god oversikt over hvordan kommunene løser sine oppgaver. Utredningen skal brukes som grunnlag for statsforvalterens dialog med kommunene. Utredningen skal også ha nytteverdi for kommunene, i deres arbeid med å sikre god tjenesteutvikling og som grunnlag for diskusjon om utfordringsbildet. Oppdragsgiver vektlegger at en god oversikt over interkommunalt samarbeid vil ha nytteverdi i forbindelse med kommunenes planarbeid, utarbeidelse av årsrapporter og eierskapsmeldinger.

1.2 Problemstillinger og utvalgte kommuner

Utredningen omfatter følgende:

- En kartlegging av det formaliserte interkommunale samarbeidet som de utvalgte kommunene deltar i
- En nærmere analyse av samarbeidets omfang og innhold, herunder endringer som følge av fylkessammenslåing, kommunereform og endret regelverk for interkommunalt samarbeid

Fra oppdragsgiver ble det pekt på aktuelle problemstillinger for en nærmere kartlegging:

- Hvordan styring av interkommunalt samarbeid ivaretas, herunder ansvar og roller som vertskommune og deltaker.
- Regionrådenes (interkommunale politisk råds) betydning for samfunnsutviklingsrollen og forholdet mellom regionråd og samarbeid på tjenestenivå.
- Utfordringsbildet til små kommuner. Med dette menes en vurdering av utviklingen de senere år, og hvordan kommunene kan ivareta sine oppgaver framover.
- Hvordan interkommunalt samarbeid påvirker kompetanse og fagmiljø. Med dette menes hvordan det påvirker kompetanse og fagmiljø innenfor det enkelte samarbeid, men også hvordan det påvirker den enkelte kommunes fagmiljø og kompetanse.
- Hvilken betydning interkommunalt samarbeid har for framtidig rekruttering og kompetanseoppbygging, for eksempel innen helse og omsorg.
- Hvordan koronasituasjonen påvirker behovet for samarbeid og måten kommunene samarbeider på.

De aktuelle spørsmålene er videre bearbeidet som del av prosjektet.

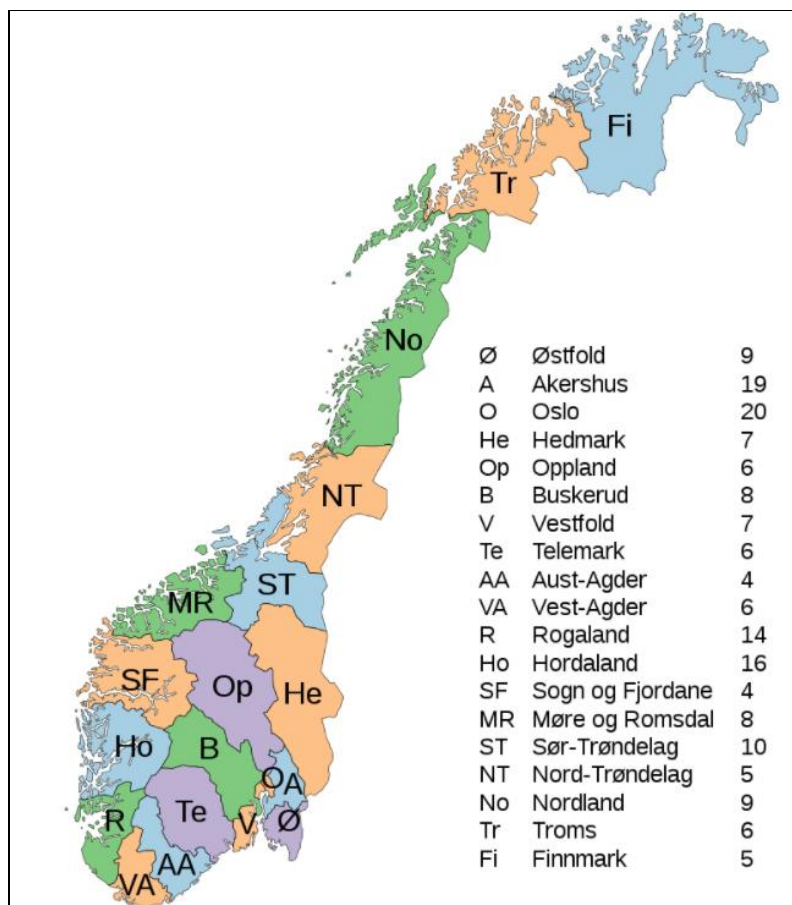
I samråd med oppdragsgiver ble det bestemt at kartleggingen skulle omfatte 25 kommuner dvs. alle kommuner i gamle Buskerud fylke med tillegg av kommunene Notodden, Hjørtedal og Tinn som inngår i Kongsbergregionen, Gran og Lunner som sammen med Jevnaker har inngått i Hadeland regionråd, samt nye Holmestrand kommune som har nærhet til Drammensområdet.

Kommune- og regionreformen har medført følgende endringer i kommune- og fylkesinndelingen i det aktuelle geografiske området:

- Drammen, Nedre Eiker og Svelvik slo seg sammen til nye Drammen kommune fra 1.1.2020
- Holmestrand slo seg sammen med Hof fra 1.1.2018 og deretter med Sande kommune fra 1.1.2020
- Jevnaker og Lunner ble overført fra Oppland til Viken. Jevnaker ble en del av Buskerud valgdistrikt til Stortinget, mens Lunner ble en del av Akershus.
- Hurum og Røyken slo seg sammen med Asker fra 1.1.2020. Nye Asker kommune ble en del av tidligere Akershus fylke (valgdistrikt til Stortinget).

K_3005 Drammen	101859	K_3006 Kongsberg	27694
K_3048 Øvre Eiker	19709	K_3045 Sigdal	3465
K_3049 Lier	27118	K_3050 Flesberg	2713
K_3802 Holmestrand	25011	K_3051 Rollag	1386
Drammensregionen	173697	K_3052 Nore og Uvdal	2412
		K_3808 Notodden	12994
K_3007 Ringerike	30835	K_3818 Tinn	5604
K_3038 Hole	6811	K_3819 Hjørtedal	1561
K_3046 Krødsherad	2219	Kongsbergregionen	57829
K_3047 Modum	14166		
K_3053 Jevnaker	6867	K_3039 Flå	1049
Ringeriksregionen	60898	K_3040 Nesbyen	3262
		K_3041 Gol	4636
K_3054 Lunner	9062	K_3042 Hemsedal	2546
K_3446 Gran	13611	K_3043 Ål	4648
Hadeland ekskl. Jevnaker	22673	K_3044 Hol	4434
		Hallingdal	20575

Tabell 1.1 Kommuner og kommuneregioner som inngår i kartleggingen. Innbyggertall pr 1.1.2021.

Figur 1.1 Gjeldende valgdistrikter (19) til stortingsvalget.
Kilde: Wikipedia

1.3 Definisjon av interkommunalt samarbeid

Hovedoppgaven i prosjektet har bestått i å identifisere og beskrive formaliserte interkommunale samarbeidsordninger med bruk av samme definisjon som i tidligere NIVI-kartlegginger¹. Med formalisert interkommunalt samarbeid menes følgende:

- Avtalebasert samarbeid i form av kjøp og salg av tjenester uten spesiell hjemmel
- Administrativt vertskommunesamarbeid med myndighetsoverføring til en vertskommune etter kommuneloven § 28b. Videreført i ny kommunelov § 20-2.
- Alle former for samarbeid med en organisatorisk overbygning, herunder
 - Vertskommune med felles, folkevalgt nemnd, etter kommuneloven §28c. Videreført i ny kommunelov § 20-3.
 - Styre etter kommuneloven §27, utgår med ny kommunelov og kan erstattes med Interkommunalt politisk råd etter kapittel 18, Kommunalt oppgavefellesskap etter kapittel 19, eller på annen måte det er rettslig adgang til.
 - Interkommunalt selskap (IKS), etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)
 - Aksjeselskap (AS) med mer enn 50 prosent direkte kommunal eierandel, organisert etter lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Andre samarbeidsformer som unntaksvis regnes med
 - Stiftelser etter lov om stiftelser (stiftelsesloven)

¹ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag
NIVI Rapport: 2020:3 Interkommunalt samarbeid i Nordland
NIVI Rapport 2019:4 Interkommunalt samarbeid i Troms og Finnmark

- Ansvarlig selskap (ANS/DA) etter lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper
- Samvirke (SA) etter lov om samvirkeforetak (samvirkeloven)
- Interesseorganisasjoner og foreninger

Alle kommuner deltar i en mengde andre grenseoverskridende organisasjoner og samarbeidsformer, som i denne kartleggingen ikke regnes som formalisert interkommunalt samarbeid. Det gjelder følgende:

- Prosjekter av ulik karakter og varighet, kjennetegnet ved midlertidig organisering og finansiering fra f.eks. regionrådet, statsforvalteren, fylkeskommunen eller nasjonale direktorat og departementer
- Fagnettverk mellom de ansatte på ulike geografiske nivåer, mellom nære nabokommuner, på regionrådsnivå, fylkesnivå og på landsplan
- Samarbeid der fylkeskommunen eller staten er hovedaktør i samarbeidet, herunder:
 - Samarbeid om vannregioner dvs. vannregionforvaltningen der fylkeskommunen er regional vannregionmyndighet
 - Samarbeid mellom bedrifter og virksomheter om inntak til videregående skole og bedriftsintern opplæring (opplæringskontor)
 - Fylkesdekkende samarbeid om digitalisering (DigiViken), der Viken fylkeskommune leder og organiserer samarbeidet
 - Geovekstsamarbeidet i Oslo og Viken, der Kartverket er prosjektleder for samtlige delprosjekter
 - Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT-samarbeid)
 - Beredskapssamarbeid forankret i politiråd
 - Samarbeid om samordnet areal og transportplanlegging i Buskerudbyen og evt. en byvekstavtale mellom kommunene Lier, Drammen, Øvre Eiker og Kongsberg, Viken fylkeskommune, Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet
- Aksjeselskaper der andre aktører enn kommuner eier mer enn 50 prosent av aksjene, inkludert selskaper med indirekte eierskap (svært vanlig)
- Andre samarbeidsformer som stiftelser, ansvarlige selskap, samvirke, interesseorganisasjoner, foreninger og gjensidige forsikringsselskap

1.4 Kartlegging av omfang og innhold

I kartleggingen ble det satt som mål at alle de utvalgte kommunene skulle dekket med en mest mulig korrekt og oppdatert oversikt over gjeldende formaliserte samarbeidsordninger. Følgende informasjon er så langt det har vært mulig samlet inn om det pågående samarbeidet:

- *Navn på samarbeidsordningen*, som kan være formelt navn, et navn som vanligvis brukes eller noen tilfeller et navn som er laget som del av prosjektet
- *Dagens deltakere i samarbeidet* dvs. eierkommuner og evt. andre eiere
- *Hovedinnhold i samarbeidet*, herunder en stikkordmessig beskrivelse av tjeneste, oppgave eller formål
- *Etableringsår* dvs. når ordningen ble etablert første gang, evt. med avvikende deltakelse og organisering
- *Juridisk tilknytningsform*, jf. aktuelle samarbeidsformer i definisjonen
- *Vertskommune* dvs. hvilken kommune som ivaretar vertskommunefunksjon iht. avtale eller som er administrasjonskommune for ordningen
- *Dimensjonering* dvs. faste årsverk i interkommunal tjeneste
- *Andre opplysninger* om f.eks. politisk og administrativ organisering, fordeling av eierskap eller nylige endringer i samarbeidet

1.5 Særskilte problemstillinger

I samråd med oppdragsgiver ble det bestemt at særskilte problemstillinger skulle belyses gjennom tilbakemeldinger på konkrete spørsmål fra administrativt nivå i kommunene (kommunedirektørene) og daglige ledere av regionrådene. Konkrete spørsmål ble sendt ut til målgruppen 25.oktober med frist for tilbakemelding senest 12.november 2021. De konkrete spørsmålene og analyse av svarene framgår av kap.6.

I tillegg til beskrivelser av dagens samarbeidsordninger og nærmere analyser av omfang og innhold, er følgende problemstillinger belyst:

- Konsekvenser av kommunesammenslutninger for det interkommunale samarbeidet. Dette er studert for nye Drammen kommune, nye Holmestrand med vekt på løsninger for innbyggerne i tidligere Sande kommune, samt Lier kommune som ble berørt av at Røyken og Hurum slo seg sammen med Asker kommune
- Omfang på kommunesamarbeidet på tvers av de nye fylkesgrensene mot Vestfold og Telemark og mot Innlandet, herunder endringer i kommunesamarbeidet på Hadeland
- Fordeling av vertskommuneansvar, herunder konsentrasjon til tyngdepunkter og avhengighet i oppgaveløsningen mellom store og små kommuner i fylket
- Vurdering av samarbeidets betydning for tjenestestruktur og effekter på fagmiljø

1.6 Gjennomføring og erfaringer

Kartleggingen har foregått kommunevis i nær dialog med kommunedirektørene og daglige ledere i regionrådene. Kommunene og regionrådene ble informert om kartleggingen i brev fra oppdragsgiver, som ble sendt ut 23.juni 2021.

NIVI har gjennomført en omfattende sporing av samarbeidsordninger og gjort bruk av en rekke kilder og offentlige registre. Oversendte eierskapsmeldinger og direkte kontakt mot kommunedirektørene og ansatte i aktuelle samarbeidsordninger har vært av avgjørende betydning. NIVI har også fått faglige innspill fra fagpersonell hos statsforvalteren og andre statlige etater som NAV Vest-Viken.

I løpet av kartleggingsperioden ble det sendt ut kommunevise oversikter i to omganger, den første 23.september og den siste 13.oktober. Etter mottatte innspill og oppdateringer ble kartleggingsfilen ferdigstilt for analyse 1.november 2021.

I kartleggingen er det gjort følgende tilpasninger til definisjonen:

- I noen tilfeller er det gjort en nærmere vurdering av hva som skal regnes som en egen samarbeidsordning. Det gjelder interkommunalt samarbeid som kan være underlagt regionrådet eller en koordinerende enhet som f.eks. Hallinghelse, hvor det foregår samarbeid om flere ulike oppgaver/tjenestoområder. Som en hovedregel er tjenesteyting med faste stillinger og en egen organisering skilt ut som selvstendige ordninger. Det er i tråd med hva som har vært vanlig i kartlegginger i andre fylker.
- Indirekte eierskap til AS og IKS bryter med definisjonen og gjør at slike selskaper vanligvis ikke skal regnes med. I ett tilfelle er det gjort et unntak. Det gjelder Sør-Øst 110 IKS som er regnet med i kartleggingen, selv om 14 av 42 kommuner har indirekte eierskap via Drammensregionens brannvesen IKS, Vestfold interkommunale brannvesen IKS og Hallingdal brannvesen IKS. 110-sentralene er obligatoriske samarbeid over hele landet og er regnet med i alle NIVIs kartlegginger.
- I noen tilfeller kan kommunenes eierskap til kraftselskap være knyttet til et holdingselskap, som kan ha eierskap i flere ulike selskaper. I slike tilfeller er registreringen knyttet til opprinnelig morselskap, f.eks. Hallingdal Kraftnett AS, ikke Hallingdal Kraftnett Holding AS hvor det formelle eierskapet ligger.

- I kartleggingen er det av hensyn til fylkesdekkende oversikt og sammenlikning mot andre fylker tatt med noen stiftelser og eksempler på medlemsorganisasjoner. Det gjelder bl.a. stiftelsene Krisesenteret i Vestfold, SMISO Vestfold og SMISO Telemark². Museene i Buskerud er vanligvis organisert som stiftelser og er derfor ikke regnet med som interkommunalt samarbeid. Museene i Vestfold, der bl.a. Holmestrand og Drammen er eiere, er organisert som et interkommunalt selskap (IKS) og derfor tatt med.
- I noen tilfeller har det vært vanskelig å finne ut av gråsoner mellom formalisert og uformelt samarbeid i form av møteplasser, prosjekter og nettverk. Det gjelder bl.a. det næringspolitiske samarbeidet som preges av forskjellig organisering og ulik oppkopling mot regionrådene og kommunenes plansystem.

Etter NIVIs vurdering foreligger gode data om forekomst av interkommunalt samarbeid iht. definisjonen og målet med kartleggingen. Det kan finnes ordninger som ikke har kommet med, kanskje særlig knyttet til bilateralt faglig samarbeid mellom nære nabokommuner (kjøp og salg av tjenester).

Som ventet har det vært krevende å samle inn relevant innholdsinformasjon om over 200 samarbeidsordninger. NIVI har studert vedtekter og samarbeidsavtaler og fått god hjelp i konkretisering av samarbeidets innhold og organisering. NIVI har også fått innspill fra fagpersonell i regionrådene og hos oppdragsgiver. Grunnlaget for analyse av definerte problemstillinger vurderes som godt, men kunne vært bedre særlig når det gjelder samlet årsverksinnsats og størrelse på fagmiljøer innenfor ulike oppgaveområder.

I kartleggingen er det ikke foretatt noen systematisk kartlegging av samarbeid utenfor definisjonen. Den gjennomførte kartleggingen gir likevel grunnlag for noen interessante observasjoner:

- Forekomst av interkommunale fagnettverk er utbredt innenfor alle hovedsektorer. Kartleggingen tyder på at alle kommunedirektørene deltar i kommunedirektørutvalg som del av organiseringen av de interkommunale politiske rådene³. Kommunedirektørene har også viktige roller i utvikling av tjenestesamarbeid og kan utgjøre styre for formaliserte ordninger. Kommuneoverlegene som bl.a. ivaretar tunge myndighetsoppgaver innenfor smittevern, er organisert i fagnettverk i hele fylket. Eksempel på regionale fagnettverk etablert som del av Kongsbergregionen framgår av kap.4.4.
- Midlertidig prosjektaktivitet er av stort omfang også i Buskerud og kan være betenkelig av fordelingsmessige hensyn og fordi midlertidige prosjekter kan erstatte permanente tjenester og en permanent styrking av kommunenes plan- og utviklingskompetanse. Mulighetene for prosjektfinansiering har antakelig økt som følge av vekst i øremerkede tilskuddsordninger og andre typer søkbare midler. En nasjonal kartlegging av øremerkede tilskuddsordninger fra 2017⁴ viste at kommuner og fylkeskommuner ble tilført nærmere 45 mrd. kroner utenfor de frie inntektene. Midlene ble tilført gjennom 247 forskjellige tilskuddsordninger som blir forvaltet av 38 ulike offentlige etater. Telemarksforskning har analysert små distriktskommuners deltakelse i syv ulike statlige innovasjonsvirkemidler⁵ og konkludert med mindre deltakelse sammenliknet med større kommuner. Også fylkeskommunen og KS

² SMISO står for Senter mot seksuelle overgrep, som er et frivillige tilbud der kommunene bidrar med finansiering. Nok. Drammen og Nok. Gjøvik IKS er tilsvarende sentre med annen merkevare og navnebruk. Krisesentrene er et lovpålagt tjenestetilbud organisert som egne samarbeid.

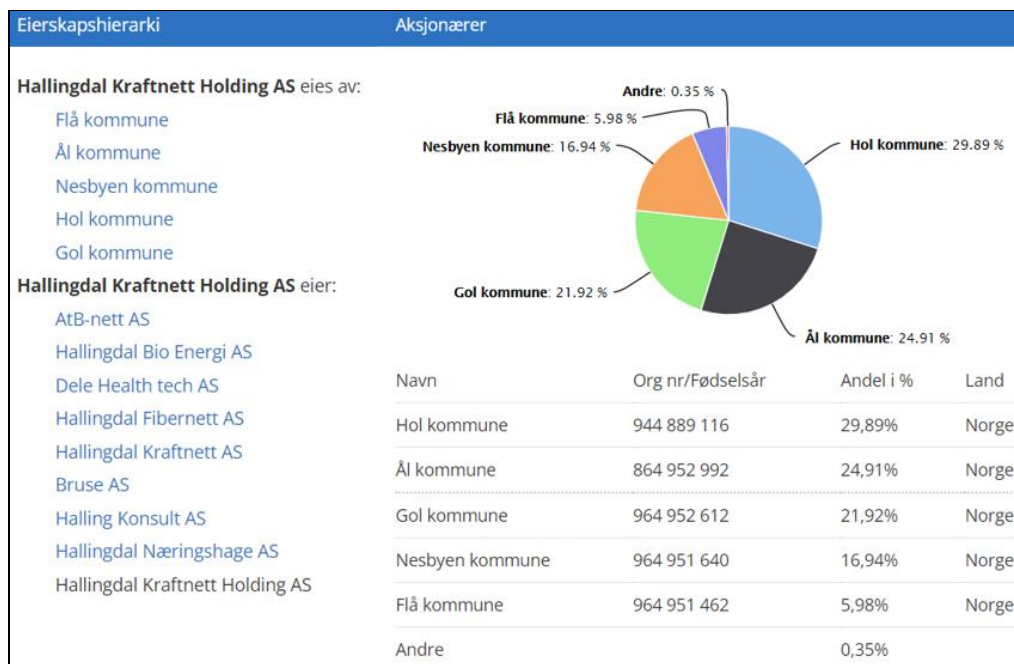
³ Formaliseres fra 1.1.2022 i Drammensregionen som del av nyopprettet interkommunalt politisk råd

⁴ Områdegjennomgang av øremerkede tilskudd til kommunesektoren. Økt treffsikkerhet – bedre effekt – mindre byråkrati Rapport fra ekspertgruppe til KMD og Finansdepartementet 2017.

⁵ Analysen omfatter tilskudd fra Regionale forskningsfond, Forkommune, Statsforvalterens prosjektskjønnsmidler, Klimasats, Nasjonalt velferdsteknologiprogram, Digifin og Leverandørutviklingsprogrammet.

kan være viktige kilder til prosjektfinansiering. Det er grunn til å tro at generell mangel på utviklingskompetanse og -kapasitet i kommunene og måten det interkommunale samarbeidet er organisert på, er viktige årsaker til at mye av arbeidet med fornyelse og innovasjon er knyttet til midlertidig prosjektaktivitet. Overgang til mer integrert utviklingsarbeid og overgang fra prosjekt til permanent kommuneforvaltning framstår som en viktig utfordring.

- Kartleggingen tyder på at de fleste kommuner har kommet langt i arbeidet med eierskapsmeldinger. Gode og helhetlige dokumenter foreligger for flere kommuner inkl. søkbare digitale løsninger på kommunenes hjemmesider. Kommuner som Drammen og Holmestrand har valgt løsninger der eierskapsmeldingen består av to dokumenter, et prinsippdokument om formål og prinsipper for utøvelse av det kommunale eierskapet og et beskrivende dokument med oversikt over alle selskaper og eierposisjoner. Øvre Eiker er eksempel på en kommune med meget god og informativ beskrivelse av sitt interkommunale samarbeid, utarbeidet av en egen prosjektleder for eierskap, interkommunale selskaper og samarbeid. Kommuner som ønsker å få inspirasjon og ideer til forbedring av egne eierskapsmeldinger kan lære mye av kontakt mot andre kommuner.

Figur 1.2 Eksempel på eierskaps hierarki der kommunenes eierskap er knyttet til et holdingselskap som har eierskap i andre selskaper i Hallingdal. Også underliggende selskaper som Hallingdal Kraftnett AS har tilsvarende eierskap i andre selskaper.

1.7 Rapportering

Fra prosjektet foreligger denne sluttrapporten som er tilgjengelig via Statsforvalteren i Oslo og Viken. Alle NIVIs rapporter legges også ut på www.nivianalyse.no. Alle kommuner som har deltatt i kartleggingen har fått oversendt en kartleggingsfil med nøkkelinformasjon om eget samarbeid som er samlet inn i forbindelse med prosjektet.

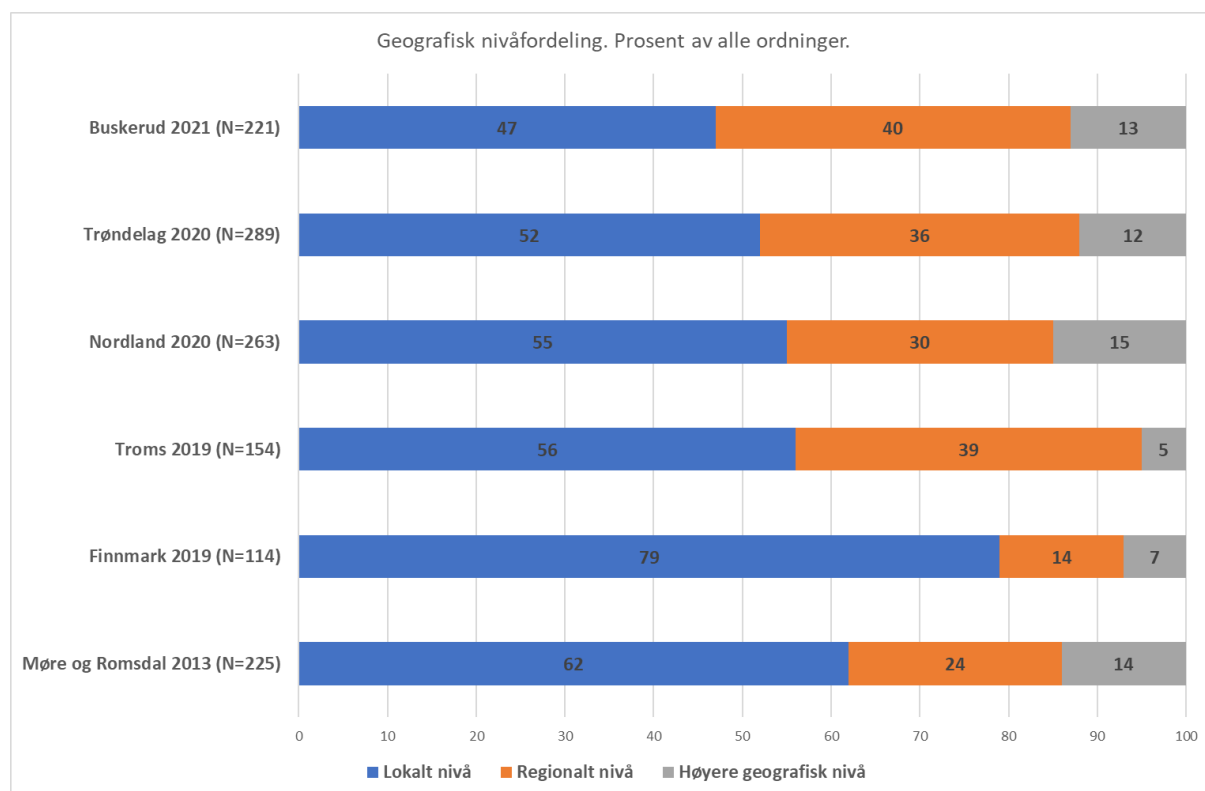
2 Samarbeidets omfang og struktur

2.1 Fylkesoversikt for Buskerud

I kartleggingen er det registrert til sammen 221 interkommunale samarbeidsordninger fordelt på 25 kommuner. Strukturen på samarbeidet, målt ved antall kommuner som inngår i samarbeidsordningene, er som følger:

- Halvparten av ordningene er etablert på lokalt nivå mellom 2-3 kommuner. Det dreier seg om 104 samarbeidsordninger som utgjør 47 prosent av alle registrerte ordninger.
- 40 prosent av ordningene er etablert på regionalt nivå dvs. med deltakelse fra 4-8 kommuner. Det er funnet 88 slike regionale samarbeidsordninger.
- 13 prosent av ordningene er etablert på høyere geografisk nivå dvs. med deltakelse fra 9 eller flere kommuner. Det dreier seg om 29 samarbeidsordninger.

Strukturen på det formelle samarbeidet i Buskerud har likhetstrekk med tilsvarende i Trøndelag, Nordland og Troms, jf. referansetall nedenfor. Kommunene i Finnmark skiller seg ut med overvekt av lokalt samarbeid mellom 2-3 kommuner. I Finnmark dreier nærmere 80 prosent av det interkommunale samarbeidet seg om bilateralt kjøp og salg av tjenester, samtidig som det regionale samarbeidet er svakt utviklet. Finnmark har to svært store regionråd og mangler funksjonelle kommuneregioner for tjenesteutvikling som er vanlig ellers i landet.

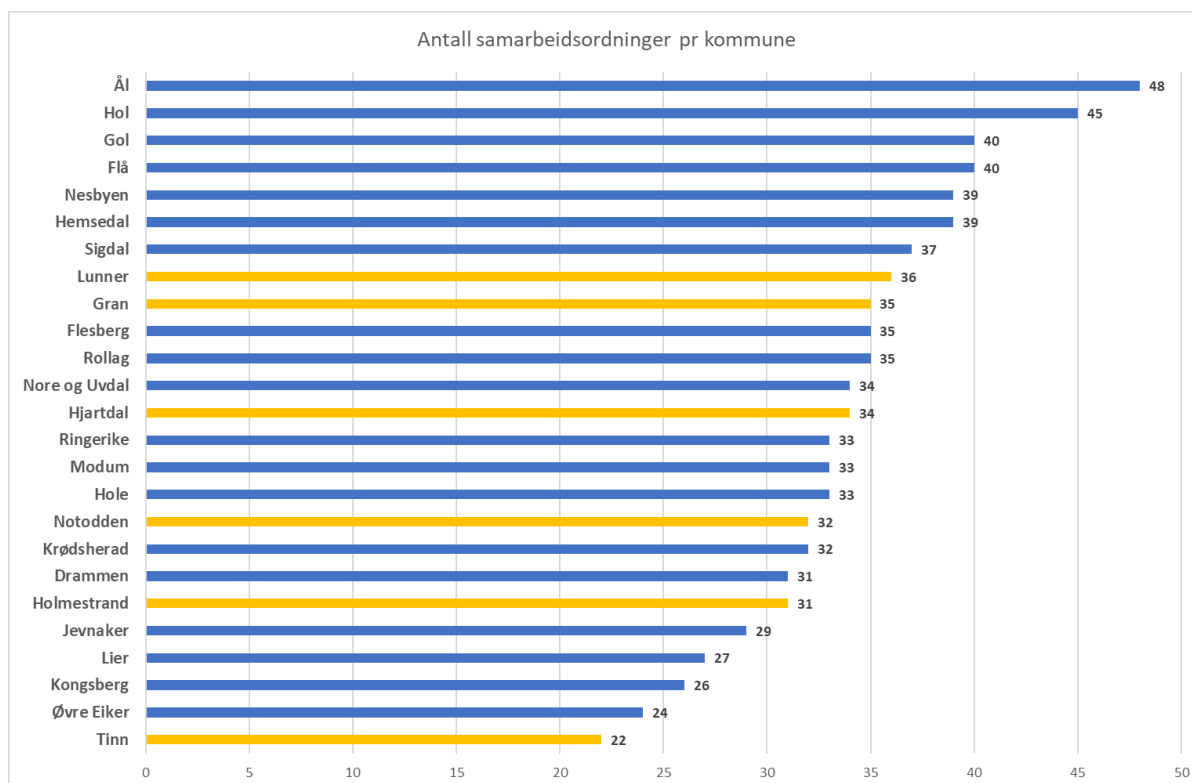

Figur 2.1 Geografisk nivåfordeling av det interkommunale samarbeidet i seks fylker. Prosent av alle registrerte ordninger. Kilde: NIVI Analyse

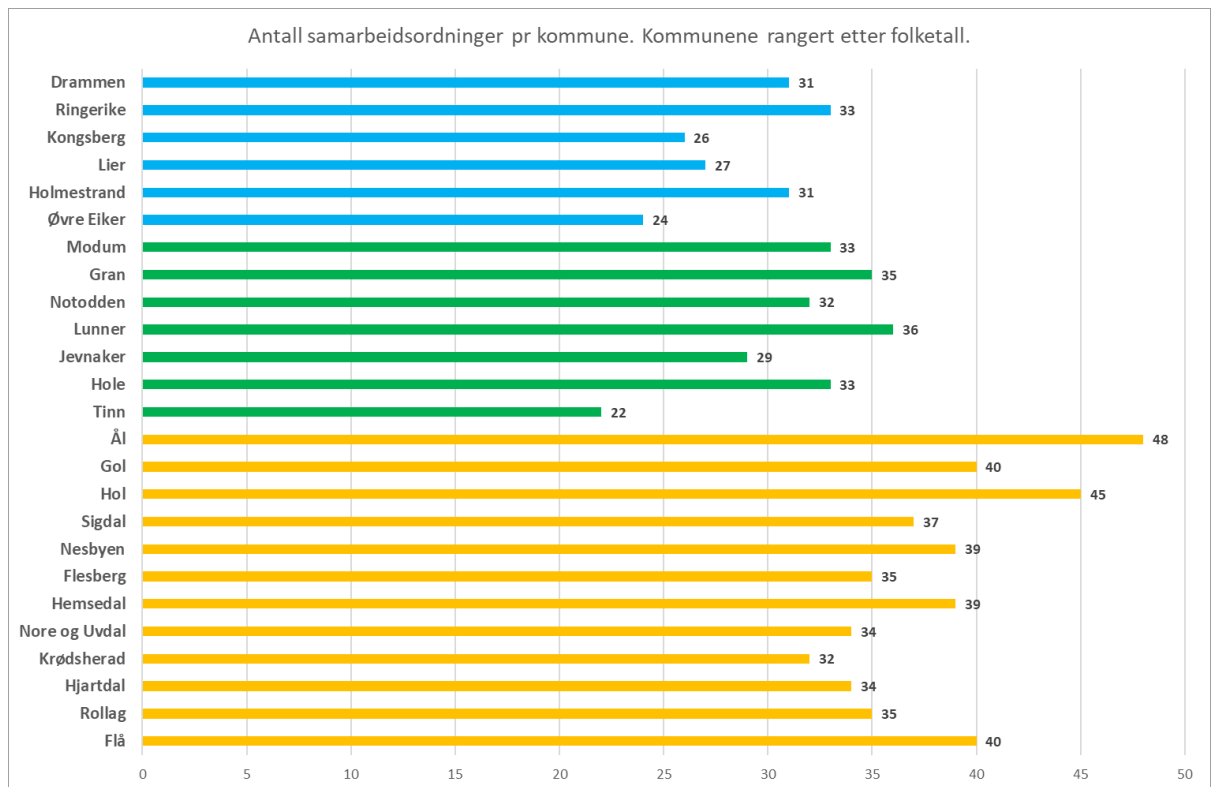
2.2 Antall ordninger pr kommune

Antall registrerte ordninger pr kommune varierer fra 22 for Tinn til 48 for Ål. De høye tallene for kommunene i Hallingdal har en viss sammenheng med at interne samarbeidsområder under Hallinghelse er registrert som egne samarbeidsordninger. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger på 34. Nærmere analyser gir grunnlag for følgende konklusjoner:

- I Buskerud varierer omfanget på det interkommunale samarbeidet systematisk etter kommunestørrelse målt ved innbyggertall. De små kommunene samarbeider mer enn de store. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune er 38,2 for kommuner med under 5.000 innbyggere, 31,4 for kommuner mellom 5-15.000 innbyggere og 28,7 for kommuner med over 15.000 innbyggere. Tilsvarende funn er gjort for Nordland, men her med en motsatt sammenheng mellom store og små kommuner. I Nordland er omfanget på det interkommunale samarbeidet størst for de regionale senterkommunene som f.eks. Brønnøy og Bodø, som samarbeider med mange små omegnskommuner.
- Omfanget på det interkommunale samarbeidet er størst i Hallingdal og minst i Drammensregionen. Utenom Hallingdal er samarbeidet om administrasjon og tjenesteproduksjon mest utviklet mellom 2-3 kommuner, som Lunner og Gran på Hadeland, Flesberg, Rollag og Nore og Uvdal i Numedal, Notodden og Hjartdal i Øst-Telemark, Modum, Sigdal og Krødsherad i Midt-Buskerud og Ringerike og Hole i Ringeriksregionen. Det vises til nærmere omtale av samarbeidet i de ulike delregionene i kap.4.
- Gjennomførte kommunesammenslutninger er for få til at disse gir noen systematisk effekt på omfanget av det interkommunale samarbeidet i Buskerud. Det har likevel skjedd betydelige endringer i samarbeidet i Drammensregionen, som har sammenheng med kommunereformen, jf. nærmere omtale i kap.4.

Figur 2.2 Antall formelle samarbeidsordninger pr kommune i Buskerud inkl. randkommuner i Øst-Telemark, Nordre Vestfold og på Hadeland (gul farge)

Figur 2.3 Antall samarbeidsordninger pr kommune. Kommunene rangert etter folketall. Blå farge angir kommuner med over 15.000 innbyggere, grønn farge kommuner med 5-15.000 innbyggere, gul farge kommuner med under 5.000 innbyggere.

Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune ligger som nevnt på 34 i Buskerud. Tilsvarende tall for Trøndelag er 35, i Nordland 30, Troms 28 og Finnmark 21. I den siste kartleggingen i Møre og Romsdal i 2013 ble det funnet et snitt på 39 ordninger pr kommune.

Tallene tilsier at kommunene i Buskerud har et samarbeidsnivå på linje med kommunene i Trøndelag, som er mer omfangsrikt og mer utviklet innholdsmessig enn i de nordligste fylkene.

2.3 Nyetableringer

I kartleggingen er det registrert informasjon om etableringsår for 216 samarbeidsordninger. Tallene gir interessant informasjon om fornyelse og faser i utviklingen av det interkommunale samarbeidet, jf. tabellen og figuren nedenfor. Det viser seg at rundt 30 prosent av de registrerte ordningene er etablert de seneste årene dvs. etter 2015 og omtrent samtidig med gjennomføring av kommunereformen (2014-2021).

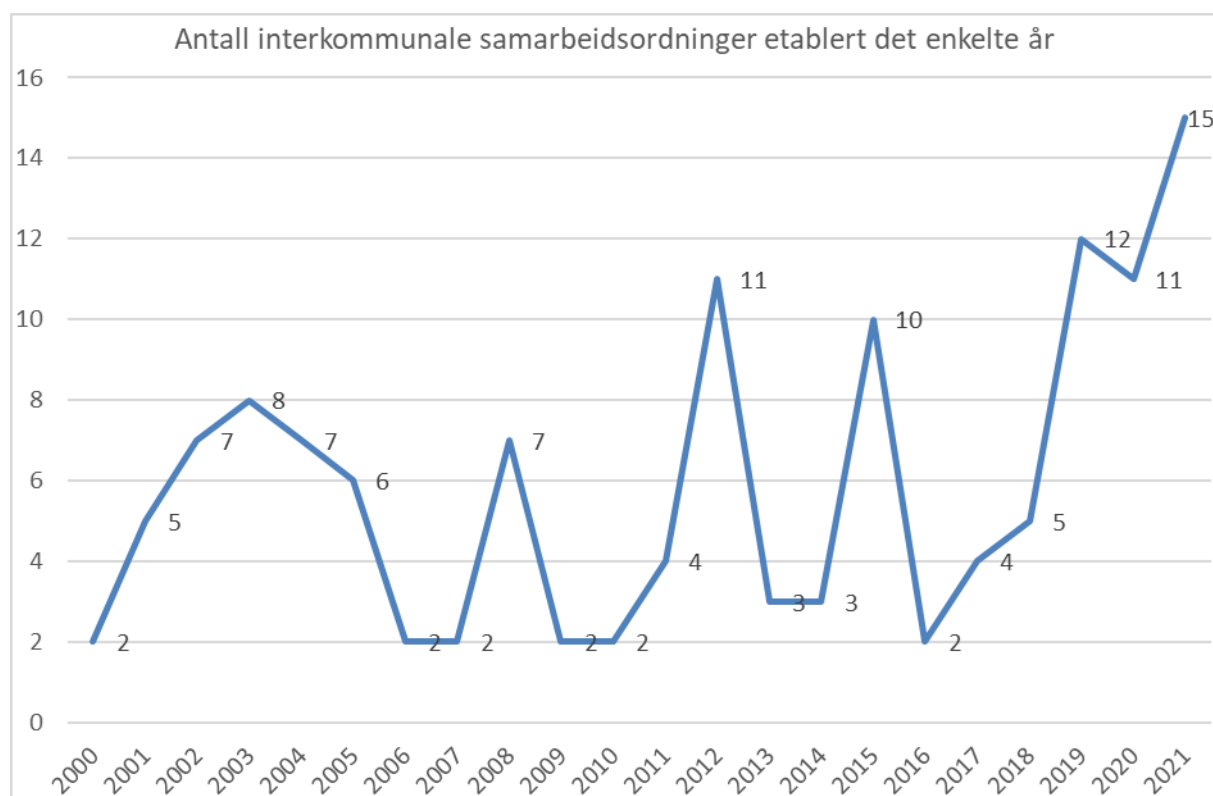
Figuren som viser antall nye samarbeidsordninger det enkelte år inneholder to interessante utviklingstrekk, dels konjunkturer i samarbeidet som ser ut til å henge sammen med kommunestyreperiodene og dels en økende nyetableringstakt i perioden etter 2015. At etablering av interkommunalt samarbeid ser ut til å øke i perioden etter et kommunevalg kan henge sammen med naturlige arbeidsperioder og modenhet blant beslutningstakerne. Et tilsvarende mønster er også funnet i andre fylker.

Tallene tyder på at det interkommunale samarbeidet har vokst, særlig de siste tre årene. Det gjelder i alle kommuneregionene unntatt Drammensregionen, hvor det har skjedd få reelle nyetableringer. Kommunesammenslutningene i og rundt nye Drammen kommune (Holmestrand og Asker) har medført en omstrukturering og delvis fragmentering av det

tidligere interkommunale samarbeidet i den funksjonelle byregionen jf. nærmere omtale i kap.4.2.

Etableringsår	Antall ordninger	Prosent
Perioden 2015 -2021	63	29,2
Perioden 2000-2014	79	36,6
Før år 2000	28	13,0
Over lenger tid (uspesifisert)	46	21,3
Sum	216	100,0

Tabell 2.1 Perioder for etablering av 216 samarbeidsordninger

Figur 2.4 Årstall for etablering av 130 interkommunale samarbeidsordninger i Buskerud

Nye samarbeidsordninger i perioden etter 2015 dreier seg om 63 ordninger jf. oversikt over disse nedenfor. Halvparten gjelder samarbeid om helse- og sosialtjenester. Flest nyetableringer registreres i Kongsbergregionen, Hallingdal og Ringeriksregionen, færrest i Drammensregionen. Det må tas høyde for at registreringene er foretatt ut fra årstall for inngåelse av samarbeidsavtaler. I en del tilfeller kan samarbeidet ha pågått over lengre tid i mindre omfang eller i andre organisasjonsformer.

Etter 2015 har nesten samtlige kommuner etablert heldekkende interkommunalt samarbeid på to områder:

- Det er etablert samarbeid om syv legevaktsentraler (LVS) for tlf. 116117, som del av den nasjonale nødmeldetjenesten. Fire av sentralene ligger i Buskerud dvs. Drammen, Kongsberg, Ringerike og Ål. De andre er lokalisert til Notodden som dekker Notodden,

Hjartdal og Midt-Telemark, Tønsberg som dekker Tønsberg, Færder og Holmestrand, mens Gjøvik dekker Lunner og Gran med tillegg av fire andre kommuner i Gjøvikregionen.

- Alle kommunene unntatt Kongsberg har etablert interkommunalt samarbeid om lovpålagt akuttberedskap i barnevernet. I Buskerud er tjenesten organisert i fem vakt-distrikter dvs. Barnevernvakten i hhv. Drammen, Numedal, Hallingdal, Ringerike, samt Midt-Buskerud og Jevnaker. Kongsberg deltar ikke i samarbeid og har sin egen barnevernvakt. Holmestrand deltar i Barnevernvakten i Vestfold, Notodden, Hjartdal og Tinn i Barnevernvakten i Telemark, mens Lunner og Gran tilhører Barnevernvakten på Gjøvik.

Kartleggingen gir ikke nærmere dokumentasjon av endringer i det uformelle samarbeidet i form av løpende prosjekter og fagnettverk. I kap.1 er det pekt på grunner til at det uformelle samarbeidet kan ha vært voksende, bl.a. som følge av vekst i øremerkede finansieringsordninger og generelt mer vektlegging av samskaping, partnerskap og nettverksorganisering.

I kartleggingen er heller ikke endringer i samarbeidet mot staten og fylkeskommunene studert nærmere. Etablering av nye fylkeskommuner har medført endringer i samarbeidet mot kommunene på mange fag- og politikkområder. Kommunene i Buskerud har bl.a. overtatt eierskap i Vardar AS fra tidligere Buskerud fylkeskommune. Viken fylkeskommune har tilbudt nye partnerskapsavtaler med regionrådene (interkommunalt politisk råd). DigiViken er etablert som et felles samarbeid om digital tjenesteutvikling. Vannregionforvaltningen, der fylkeskommunen er regional vannmyndighet, har vært under utvikling.

Det kan nevnes at samarbeidet om areal- og transportplanlegging i Buskerudbyen er over i en ny fase hvor målet er å etablere en byvekstavtale etter mønster av de andre storbyene. Buskerudbysamarbeidet ble etablert i 2010 og har vært et samarbeid mellom fire kommuner (Lier, Drammen, Øvre Eiker, Kongsberg), Viken fylkeskommune, Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet.

Nr	Samarbeidsordning	Nr	Samarbeidsordning
1	Drammensregionen IKPR	32	IKT Hallingdal
2	Legevakta i Drammen-Holmestrand	33	LVS Hallingdal
3	LVS Drammen	34	Intermediæravdeling Hallingdal sjukestugu
4	Ren Drammensfjord	35	Samhandlingsleiar og regional kommuneoverlegefunksjon i Hallingdal
5	Barnevernvakten i Drammen	36	Velferdsteknologi Hallingdal
6	Lønningskontor Øvre Eiker	37	Kommunepsykolog Hallingdal
7	Kongsbergregionens kommunale oppgavefelleskap for tjenesteutvikling	38	Klinisk ernæringsfysiolog Hallingdal (KEF)
8	Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT)	39	Autismeteam Hallingdal
9	Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen	40	Lærings- og mestringsoordinator Hallingdal
10	Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen	41	Logoped Hallingdal
11	Personvernombud Kongsbergregionen	42	Barnevernvakten i Hallingdal
12	Responsenteret i Kongsbergregionen	43	Felles skogbruksleiar Nesbyen, Flå
13	Samfunnshelse Kongsberg	44	Samarbeid om avløpstilsyn og vassforvaltning i Hallingdal
14	Barnevernvakten i Numedal	45	Innkjøpsamarbeid Ål-Hol
15	Samarbeid om psykisk helse og rus Kongsberg DPS	46	Beredskapsrådgiver Hol-Ål
16	LVS Kongsberg	47	NAV Hadeland
17	LVS Notodden	48	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal
18	Felles gjeldsrådgiver Notodden-Hjartdal	49	Intermediæravdeling Gran og Lunner
19	Felles biblioteksjef Notodden-Hjartdal	50	Barnevernvakten i Gjøvik
20	Ringeriksregionen IKPR	51	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)
21	Regionalt næringsteam i Ringeriksregionen	52	LVS Gjøvik
22	Etableringstjeneste for Ringeriksregionen	53	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)
23	Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen	54	Jarlsberg IKT
24	LVS Ringerike	55	Tønsbergregionen legevakt
25	Barnevernvakten i Ringerike	56	LVS Tønsberg
26	NAV Midt-Buskerud	57	Barnevernvakten i Vestfold
27	Kommuneoverlege Midt-Buskerud	58	Barnevernvakten i Telemark
28	Voksenopplæring Midt-Buskerud	59	Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR)
29	Barnevernsvakt for Midt-Buskerud og Jevnaker	60	Kraftkompetanse Kommunalt Oppgavefelleskap (Telemark)
30	Samarbeid om psykisk helse Modum Bad	61	Viken Vest Innkjøpsamarbeid
31	Norefjell rensanlegg	62	Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)
		63	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)

Tabell 2.2 Nye interkommunale ordninger med registrert oppstartsår i perioden 2015-2021

2.4 Interkommunale årsverk

I kartleggingen er det innhentet årsverkstall for mange av de registrerte samarbeidsordningene. For å få et bilde av omfanget av det interkommunale samarbeidet i forhold til den totale virksomheten i kommunene, er det gjort en nærmere beregning av årsverksandel for kommunene i Hallingdal, som har flest formelle samarbeidsordninger. Beregningen er foretatt i samråd med regionrådet.

Tallene tilsier at tjenestesamarbeidet på de viktigste samarbeidsområdene omfatter 93,1 årsverk. Det utgjør 3,9 prosent av totale årsverk i de seks kommunene. Legger vi til noen årsverk for ordninger som ikke er tatt med i beregningen, er det rimelig å anta at dagens tjenestesamarbeid om lovpålagte kjerneoppgaver utgjør maksimalt 5 prosent av antall ansatte i kommunene. I samarbeidet ligger svært viktige oppgaver som IKT, barnevern, NAV og flere lovpålagte helsetjenester. Andelen interkommunalt ansatte blir likevel liten fordi det etablerte samarbeidet ikke berører individrettede breddetjenester innenfor barnehage, skole, pleie og omsorg.

I viktige interkommunale selskaper og aksjeselskaper som er eid av kommunene i Hallingdal⁶ er det registrert 206,5 årsverk, som utgjør 8,5 prosent av totale årsverk. Det betyr at totale

⁶ I beregningen inngår følgende selskaper: Hallingdal brann og redningsteneste IKS, Hallingdal renovasjon IKS, Hallingdal Kraftnett AS, VINN AS Hallingdal

interkommunale årsverk i vertskommuneordninger og interkommunale selskaper ligger på 12,4 prosent i Hallingdal.

For kommunene på Fosen ble det i 2013 gjort beregninger som viste rundt 4 prosent interkommunale årsverk i felles Fosen-ordninger. Innherred samkommune og Midtre Namdal samkommune lå begge på under 10 prosent interkommunal sysselsetting i sine funksjonsperioder.

Det kan nevnes at det største omfanget som er dokumentert i NIVIs kartlegginger gjelder Evenes og Tjeldsund kommuner i Nordland. Fra 2010 hadde de to kommunene utviklet vertskommuneløsninger for så godt som samtlige administrative støttfunksjoner, hele teknisk sektor inkl. plan, byggesak, kart og oppmåling, eiendomsforvaltning, landbruk og miljø, med tillegg av de fleste lovpålagte helse- og sosialtjenester. Beregninger viste at de interkommunale ordningene for Evenes og Tjeldsund utgjorde 19 prosent av kommunenes samlede årsverk.

Samarbeidsordninger	Kommuner	Årsverk totalt
Regionrådet for Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå	5,0
IKT Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	16,0
PPT for Ål og Hol	Ål, Hol	7,5
PPT og OT i Nedre Hallingdal IKS	Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	9,6
Hallingdal barnevernjeneste	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	25,2
Hallingdal Krisesenter inkl. Hallingdal barnevernvakt	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	7,0
NAV Hallingdal		11,1
Hallinghelse	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå	4,7
Miljøretta helsevern Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal	2,0
Samhandlingsleiar og regional kommuneoverlegfunksjon i Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå	1,0
Hallingdal Etableresenter	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	2,0
Beredskapsrådgiver Hol-Ål	Hol, Ål	1,0
Innkjøpssamarbeid Ål-Hol	Hol, Ål	1,0
Sum årsverk i tjenestesamarbeid (kjerneordninger)		93,1

Tabell 2.3 Registrerte årsverk i viktige interkommunale samarbeidsordninger i Hallingdal

2.5 Samarbeid på tvers av fylkesgrenser

I kartleggingen er det funnet 72 samarbeidsordninger som krysser fylkesgrenser mot hhv. Vestfold og Telemark, Innlandet og mot Akershus og Oslo. Det utgjør en tredjedel av alle registrerte ordninger. Disse fordeler seg som følger:

- 18 samarbeidsordninger krysser fylkesgrensen mot Vestfold og Telemark. 10 av disse dreier om samarbeid mot Telemark dvs. mellom kommunene som inngår i Kongsbergregionen. Det er funnet seks samarbeidsordninger mot kommuner i Vestfold og to ordninger mot kommuner i både Vestfold og Telemark.
- Det er funnet 35 samarbeidsordninger som krysser fylkesgrensen mot Innlandet. 21 av disse involverer kommunene på Hadeland.
- Det er funnet 9 samarbeidsordninger mot hhv. Asker og Bærum og andre kommuner i Akershus
- Det er funnet 10 andre samarbeidsordninger som krysser andre fylkesgrenser eller flere fylkesgrenser samtidig

Nedenfor er det gitt en nærmere oversikt over de aktuelle ordningene som krysser dagens og tidligere fylkesgrenser. Når det gjelder innhold i det grenseoverskridende samarbeidet, kan det pekes på følgende:

- Samarbeidet mot Telemark dreier seg om både felles interkommunalt politisk råd og samarbeid om infrastruktur, digitalisering og tjenesteutvikling i Kongsbergregionen.
- Samarbeidet mot Vestfold dreier seg om et fåtall ordninger dvs. samarbeid om legevakt mellom Drammen og Holmestrand for befolkningen i Sande, tilsyn med små avløpsanlegg, vannverk, veterinærvakt og Vestfoldmuseene IKS, der Drammen har en liten eierandel. Til dette kommer et nytt interkommunalt politisk råd for Drammensregionen, med deltakelse fra Drammen, Lier, Øvre Eiker og Holmestrand.
- De to ordningene som omfatter samarbeid mot kommuner i både Vestfold og Telemark gjelder arkivsamarbeid gjennom IKA Kongsberg og samarbeid om 110-sentral gjennom Sør-Øst 110 IKS. 110-sentralen dekker alle kommunene i Buskerud, Vestfold og Telemark.
- Samarbeidet mot Innlandet dreier seg om mange lokale samarbeidsordninger på Hadeland, først og fremst mellom Gran og Lunner. Jevnaker har meldt seg ut av Hadeland regionråd fra 1.1.2022 og deltar ikke i vertskommunesamarbeid etter kommuneloven med Gran og Lunner utover samarbeid om innkjøp og felles landbrukskontor. Gran og Lunner deltar i samarbeid i Gjøvikregionen om bl.a. legevakt og miljørettet helsevern. Gran og Lunner deltar også i samarbeid mot andre kommuner i Innlandet om oppgaver som kritesenter, beredskap mot akutt forurensing, arkiv, kommunerevisjon og 110-sentral.
- Det er funnet noen få eksempler på samarbeidsordninger mellom Ringerike og Valdres (kritesenter og barnevernvakt) og mellom Hallingdal og Valdres (miljørettet helsevern).
- Samarbeidet mot Asker og Bærum er begrenset til noen selskaper (Glitrevannverket IKS og Vardar AS), Drammen havn der Drammen kommune er majoritetseier, ordninger mellom Lier, Asker og Bærum (kritesenter og forsikringssamarbeid), samt en veterinærvakt og et interkommunalt skadefellingslag.
- Større regionale samarbeid er etablert gjennom Viken Kommunerevisjon IKS (VKR) og Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS), som begge har mange eierkommuner fra både Buskerud og Akershus.
- Andre store regionale ordninger dreier seg bl.a. om interkommunalt politisk råd for Osloregionen, Oslofjordens Friluftsråd (OF) og Fagrådet for Ytre Oslofjord som er et organ for overvåkning av forurensningssituasjonen i Ytre Oslofjord. Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS) dekker 34 kommuner i Vestfold, Telemark og Agder. I VETAKS deltar alle kommuner i Vestfold og Telemark, unntatt Skien kommune.
- Mot Vestland er det registrert tre ordninger, to veisamarbeid gjennom E134 Haukelivegen AS og Hardangerviddatunnelene AS, samt Hallingskarvet nasjonalparkstyre som er et samarbeid mellom Hol, Ulvik og Aurland. For Hardangervidda nasjonalpark er det ikke innført standard forvaltningsmodell med nasjonalparkstyre som finnes i andre nasjonalparker⁷. Hardangervidda nasjonalpark blir forvaltet av tre fylkesvise tilsynsutvalg og de tre involverte statsforvalterne i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark og Vestland.

⁷ Vurdering av dagens forvaltningsmodell for Hardangervidda nasjonalpark og framlegg til ny modell. Fylkesmennene i Hordaland, Buskerud og Telemark 2018.

Nr	Navn	Deltakerkommuner
1	Kongsbergregionen IKPR	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
2	Kongsbergregionens kommunale oppgavefellesskap for tjenesteutvikling	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
3	Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT)	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Krødsherad, Notodden, Hjartdal, Tinn
4	SuksIT	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
5	Responscenteret i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
6	Innkjøpsamarbeidet i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
7	Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
8	Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Sigdal, Tinn
9	Personvernombud Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
10	Kongsberg Krisesenter	Kongsberg, Notodden, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Øvre Eiker
11	Drammensregionen IKPR	Drammen, Øvre Eiker, Lier, Holmestrand
12	Legevakta i Drammen-Holmestrand	Drammen, Holmestrand
13	Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen	Drammen, Hole, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Øvre Eiker
14	Blindevannverket IKS	Drammen, Holmestrand
15	Nordre Vestfold veterinæravakt	Holmestrand, Drammen, Horten, Tønsberg, Færder
16	Vestfoldmuseene IKS	Sandefjord, Larvik, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand, Drammen
17	IKA Kongsberg	Bamble, Drangedal, Flesberg, Flå, Fyresdal, Færder, Gol, Hemsedal, Hjartdal, Hol, Hole, Holmestrand, Horten, Kongsberg, Kragerø, Krødsherad, Kviteseid, Larvik, Midt-Telemark, Modum, Nesbyen, Nissedal, Nome, Nore og Uvdal, Porsgrunn, Ringerike, Rollag, Sandefjord, Seljord, Sigdal, Siljan, Skien, Tinn, Tokke, Tønsberg, Vinje, Ål
18	Sør-Øst 110 IKS	Flå, Rollag, Krødsherad, Nore og Uvdal, Hemsedal, Flesberg, Nesbyen, Sigdal, Hol, Gol, Ål, Hole, Jevnaker, Modum, Øvre Eiker, Lier, Kongsberg, Ringerike, Drammen, Holmestrand, Færder, Horten, Larvik, Tønsberg, Sandefjord, Fyresdal, Nissedal, Hjartdal, Tokke, Siljan, Kviteseid, Seljord, Vinje, Drangedal, Tinn, Nome, Kragerø, Midt-Telemark, Notodden, Bamble, Porsgrunn, Skien

Tabell 2.4 Interkommunale samarbeidsordninger som krysser fylkesgrensen mot Vestfold og Telemark. Grønn farge angir samarbeid mot Telemark, blå mot Vestfold og gul mot både Vestfold og Telemark.

Nr	Navn	Deltakerkommuner
1	Regionrådet for Hadeland	Gran, Jevnaker, Lunner
2	Innkjøpssamarbeid på Hadeland	Gran, Jevnaker, Lunner
3	Hapro AS	Gran, Jevnaker, Lunner
4	Hadeland veterinæravdeling	Gran, Jevnaker, Lunner
5	Hadeland Energi AS	Gran, Jevnaker, Lunner
6	Hadeland Kraft AS	Gran, Jevnaker, Lunner
7	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Gran, Jevnaker, Lunner, Nittedal
8	NAV Hadeland	Gran, Lunner
9	Flyktningetjenesten for Gran og Lunner	Gran, Lunner
10	Lunner og Gran legevakt	Gran, Lunner
11	Intermediæravdeling Gran og Lunner	Gran, Lunner
12	Helsestasjon for ungdom Gran-Lunner	Gran, Lunner
14	Kulturkontoret for Lunner og Gran	Gran, Lunner
15	Hadeland kulturskole	Gran, Lunner
16	Lunner og Gran voksenopplæring	Gran, Lunner
17	Hadeland Digital	Gran, Lunner
18	Lunner og Gran brann- og redning	Gran, Lunner
19	Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran, Lunner
20	Etablererveiledning Lunner og Gran	Gran, Lunner
21	Lunner og Jevnaker voksenopplæring	Lunner, Jevnaker
22	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten
23	LVS Gjøvik	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Gran, Lunner
24	Miljørettet helsevern IKS	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner
25	Barnevernvakten i Gjøvik	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten
26	Nok. Gjøvik IKS	Gjøvik, Gran, Lunner, Lillehammer, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Øyer
27	Randsfjordmuseet AS	Gran, Lunner, Jevnaker, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal
28	Randsfjordforbundet	Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land
29	Forsikringsordningen for kommunene i Sør-Oppland (FOKSO)	Gran, Lunner, Jevnaker, Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten
30	Barnevernvakten i Ringerike	Ringerike, Hole, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre, Øystre Slidre
31	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Ringerike, Jevnaker, Hole, Modum, Krødsherad, Sigdal, Lunner, Gran, Sør Aurdal, Nord Aurdal, Vang, Etnedal, Øystre Slidre, Vestre Slidre
31	Miljøretta helsevern Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal
32	Innlandet revisjon IKS	Lillehammer, Gjøvik, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Jevnaker, Lunner, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang
33	IUA Oppland	Lillehammer, Gjøvik, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang
34	IKA Opplandene	Kongsvinger, Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Ringsaker, Løten, Stange, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler (Innlandet), Elverum, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Jevnaker, Lunner, Nittedal, Lørenskog
35	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	Kongsvinger, Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Ringsaker, Løten, Stange, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler (Innlandet), Elverum, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang

Tabell 2.5 Interkommunale samarbeidsordninger som krysser fylkesgrensen mot Innlandet

Nr	Navn	Deltakerkommuner
1	Glitrevannverket IKS	Drammen, Lier, Asker
2	Drammen havn	Drammen, Lier, Asker
3	Drammen veterinæravakt	Drammen, Lier, Asker
4	Krisesenteret Asker, Bærum og Lier	Lier, Asker, Bærum
5	BRAHL Regionalt forsikrings samarbeid	Lier, Asker, Bærum
6	Nedre Buskerud skadefellingslag	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Øvre Eiker, Modum, Drammen, Lier, Asker, Bærum
7	Vardar AS	Asker, Drammen, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Hole, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål
8	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	Drammen, Enebakk, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Kongsberg, Krødsherad, Modum, Nesbyen, Nesodden, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål, Ås
9	Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	Aremark, Asker, Aurskog-Høland, Drammen, Eidsvoll, Enebakk, Flesberg, Flå, Frogne, Gjerdrum, Hol, Hole, Hurdal, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Lillestrøm, Lørenskog, Modum, Nannestad, Nes, Nesodden, Nittedal, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Rælingen, Sigdal, Ullensaker, Vestby, Øvre Eiker, Ås

Tabell 2.6 Interkommunale samarbeidsordninger mot Asker, Bærum og andre kommuner i Akershus

Nr	Navn	Deltakerkommuner
1	Godt vann Drammensregionen (GVD)	Asker, Drammen, Holmestrand, Lier, Modum, Øvre Eiker
2	Osloregionen IKPR	Aremark, Marker, Skiptvet, Hvaler, Våler, Råde, Rakkestad, Halden, Indre Østfold, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Hurdal, Gjerdrum, Lunner, Enebakk, Nannestad, Frogne, Aurskog-Høland, Vestby, Rælingen, Nesodden, Ås, Nes, Nittedal, Eidsvoll, Ullensaker, Lørenskog, Nordre Follo, Lillestrøm, Asker, Bærum, Oslo, Rollag, Krødsherad, Sigdal, Hole, Jevnaker, Modum, Øvre Eiker, Lier, Kongsberg, Ringerike, Drammen, Holmestrand, Horten, Færder, Eidskog, Gjøvik, Gran, Grue, Hamar, Kongsvinger, Løten, Nord-Odal, Nordre Land, Ringsaker, Stange, Søndre Land, Sør-Odal, Vestre Toten, Østre Toten, Åsnes
3	Osloregionens Europakontor (ORE)	Asker, Bærum, Drammen, Elverum, Flesberg, Hamar, Kongsvinger, Lillehammer, Lillestrøm, Løten, Oslo, Ringsaker, Stange
4	Oslofjordens friluftsråd (OF)	Larvik, Sandefjord, Færder, Tønsberg, Horten, Holmestrand, Drammen, Lier, Asker, Bærum, Oslo, Lørenskog, Nordre Follo, Ås, Nesodden, Frogne, Vestby, Moss, Råde, Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler, Halden
5	Fagrådet for Ytre Oslofjord	Fredrikstad, Halden, Hvaler, Moss, Råde, Sarpsborg, Drammen, Lier, Vestby, Våler, Horten, Holmestrand, Larvik, Færder, Sandefjord, Tønsberg, Skien, Porsgrunn, Bamble
6	Hallingskarvet nasjonalparkstyre	Hol, Ulvik, Aurland
7	Hardangerviddatunnellene AS	Hol, Ål, Eidfjord, Nore og Uvdal, Ulvik, Ullensvang
8	E134 Haugelivegen AS	Bjørnafjorden, Bømlo, Haugesund, Tysvær, Vindafjord, Sauda, Bokn, Samnanger, Tinn, Kviteseid, Midt-Telemark, Kongsberg, Notodden, Bamble, Porsgrunn, Kvinnherad, Stord, Karmøy, Sveio, Etne, Suldal, Ullensvang, Vinje, Tokke, Seljord, Hjartdal, Nome, Fyresdal, Skien, Kvam, Drammen, Lier, Asker
9	Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS)	Holmestrand, Færder, Horten, Larvik, Tønsberg, Sandefjord, Fyresdal, Nissedal, Hjartdal, Tokke, Siljan, Kviteseid, Seljord, Vinje, Drangedal, Tinn, Nome, Kragerø, Midt-Telemark, Notodden, Bamble, Porsgrunn, Arendal, Birkenes, Froland, Gjerstad, Grimstad, Kristiansand, Lillesand, Risør, Tvedestrand, Vegårshei, Vennesla, Åmli
10	Kommunekraft AS	126 kommuner over hele landet inkl. Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Notodden, Hjartdal, Tinn, Modum

Tabell 2.7 Interkommunale samarbeidsordninger på tvers av andre fylkesgrenser evt. flere fylker

3 Hovedtrekk i innhold og organisering

I dette kapitlet redegjøres det for hvor mange av de 25 kommunene som samarbeider om ulike oppgaver. Det er en viktig indikator for å belyse faglig sårbarhet og modenhet i det interkommunale samarbeidet. Fordeling av vertskommuneansvar og bruk av ulike juridiske organisasjonsformer er også nærmere beskrevet. Videre følger noen analyser av samarbeidets betydning for tjenestestruktur og fagmiljøenes størrelse på sentrale tjenestoområder. Det vises til kap.4 og 5 for en nærmere beskrivelse av regionrådene og samarbeid på ulike sektorområder.

3.1 Andel som samarbeider om ulike oppgaver

Nedenfor følger tall for hvor stor andel av kommunene som deltar i formalisert samarbeid om homogene oppgavefelt. Deltakerfrekvens er beregnet for 45 forskjellige oppgaveområder. I oversikten er det tatt med referansetall fra kartleggingen i Trøndelag 2020⁸.

I oversikten er samarbeidsområdene delt inn i tre grupper:

1. *Hyppige samarbeidsområder*, hvor over ca.70 prosent av kommunene deltar i formalisert interkommunalt samarbeid. Her finner vi oppgaver der alle eller nesten alle deltar i interkommunalt samarbeid, som 110-sentral for brannvesen, interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA), legevaktsentral, akuttberedskap for barnevernet (barnevernvakt), krisesenter og veterinærvakt. I denne gruppen finner vi også lovpålagte tjenester som legevakt og renovasjon og viktige administrative oppgaver som kommunerevisjon og sekretariat for kommunenes kontrollutvalg. 72 prosent av kommunene deltar i et formalisert samarbeid om IKT, som er samme nivå som i Trøndelag. Et flertall av kommunene deltar også i interkommunalt arkivsamarbeid og interkommunalt skadefellingslag for de store rovdyrene.
2. *Vanlige samarbeidsområder*, der 30-70 prosent av kommunene deltar. Her finner vi lovpålagte oppgaver som brannvesen, NAV-kontor, PP-tjeneste, miljørettet helsevern, samfunnsmedisin, barnevern, jordmortjeneste og voksenopplæring. Halvparten av kommunene samarbeider om offentlig innkjøp. Rundt en tredjedel av kommunene samarbeider om kommunepsykolog, responscenter for velferdsteknologi og felles landbrukskontor. Samarbeid om personvernombud og felles vannverk/vannforsyning er også ganske utbredt.
3. *Sjeldne samarbeidsområder*, der under 30 prosent av kommunene samarbeider. Her finner vi oppgaver som lønn, regnskap, øvrig psykisk helsetjeneste (utover felles kommunepsykolog), ergoterapeut, skogbrukssamarbeid, helsestasjon for ungdom, kommuneadvokat og kulturskole. I kartleggingen er det funnet bare 2 kommuner som samarbeider om kommunale beredskapsoppgaver som risiko- og sårbarhetsanalyser og kriseberedskapsplaner. Det gjelder Hol og Ål som deler på en stilling som beredskapsrådgiver. I kartleggingen er det ikke funnet noen eksempler på formalisert samarbeid om felles planadministrasjon, byggesaksforvaltning utover samarbeid om ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen, samarbeid om kart og oppmåling eller interkommunal arealplan. Det er heller ikke funnet noen eksempler på samarbeid om felles forvaltningskontor for tildeling av tjenester, samarbeid om grunnskole (gjesteelever) eller felles kriseledelse.

⁸ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag

Nr	Oppgave	Buskerud 2021 Antall kommuner	Buskerud 2021 Prosent	Trøndelag 2020 (prosent)
1	Brann 110-sentral	25	100	100
2	Akutt forurensning-IUA	25	100	100
3	Legevaktsentral	24	96	100
4	Barnevernvakt	24	96	100
5	Krisesenter	24	96	100
6	Veterinærvakt	24	96	79
7	Revisjon	23	92	97
8	Legevakt	23	92	92
9	Interkommunalt arkiv	21	84	97
10	Viltforvaltning/skadefellingslag	21	84	45
11	Renovasjon/miljø- og avfallsbedrift	20	80	97
12	Kontrollutvalgsekretariat	18	72	97
13	Felles IKT-tjeneste	18	72	76
14	Arbeidsmarkedsbedrift	17	68	66
15	Felles brannvesen	17	68	63
16	Felles NAV-kontor	16	64	71
17	PPT	15	60	66
18	Miljørettet helsevern	15	60	32
19	Barnevern	14	56	76
20	Samfunnsmedisinsk enhet/felles kommuneoverlege	14	56	26
21	Innkjøpssamarbeid	13	52	32
22	Jordmortjeneste inkl. vakt	10	40	32
23	Voksenopplæring	10	40	11
24	Kommunepsykolog	9	36	37
25	Responscenter	8	32	34
26	Felles landbrukskontor	8	32	18
27	Personvernombud	7	28	24
28	Vannverk/vannforsyning	7	28	13
29	Lønn	6	24	63
30	Øvrig psykisk helse	6	24	21
31	Ergoterapeut	6	24	18
32	Skogbrukssamarbeid	6	24	18
33	Helsestasjon for ungdom	5	20	0
34	Kommuneadvokat	5	20	13
35	Felles kulturskole	4	16	3
36	Regnskap	3	12	53
37	Interkommunalt havneselskap	2	8	37
38	Kommunal beredskap/rådgiver	2	8	0
39	GIS, kart og oppmåling	0	0	29
40	Felles planadministrasjon/plankontor	0	0	21
41	Interkommunal arealplan	0	0	21
42	Byggesak	0	0	13
43	Felles forvaltningskontor	0	0	8
44	Grunnskolesamarbeid	0	0	8
45	Felles kriseledelse	0	0	5

Tabell 3.1 Andel av kommunene som deltar i formalisert samarbeid i 25 kommuner i Buskerud inkl. randkommuner. Referansetall fra 38 kommuner i Trøndelag. Prosent.

Kilde: NIVI Analyse

3.2 Fordeling av vertskommuneansvar

Fordeling av vertskommuneansvar kan være en indikator på forekomst av regionale tyngdepunkt og grad av avhengighet mellom store og små kommuner. En oversikt over vertskommuner kan også gi indikasjoner på kommunenes prioritering av regional fordeling og intern balanse mellom kommunene, herunder valg mellom en sentret eller balansert vertskommunemodell.

I kartleggingen er det registrert vertskommuner/kontorkommuner for 216 av 221 samarbeidsordninger. Ser vi bort fra 46 vertskommuner utenfor kartleggingsområdet⁹, er det registrert 170 navn på vertskommuner blant de 25 kommunene. Fordelingen av disse framgår av tabellen nedenfor. Det kan pekes på flere interessante trekk:

- 23 av 25 kommuner i kartleggingsområdet ivaretar vertskommuneansvar for minst én oppgave, alle unntatt Hjørdal og Hemsedal, hvor det ikke er funnet noen eksempler på vertskommuneansvar
- 8 kommuner ivaretar nesten 80 prosent av vertskommuneansvaret. Ål er vertskommune for 23 ordninger¹⁰, Ringerike for 21, Gran for 18, Drammen for 17, Kongsberg for 15, Notodden for 15, Gol for 12 og Modum for 11.
- Tallene tyder på at sentrerte vertskommunemodeller er mest vanlig i alle kommuneregionene dvs. det er de største kommunene som normalt ivaretar flest vertskommuneroller
- Vertskommuneansvaret er konsentrert mellom de seks kommunene i Hallingdal, der Ål og Gol er vertskommuner for det meste av samarbeidet
- Samarbeidet i Ringeriksregionen er også sentrert mellom Ringerike, Hole og Jevnaker, mens Modum danner en nærregion for tjenestesamarbeid med Sigdal og Krødsherad
- I Kongsbergregionen er vertskommuneansvaret fordelt i en tredelt struktur, med brede regionale fellesordninger forankret i Kongsberg og lokalt nærsamarbeid mellom de tre kommunene i Numedal og tilsvarende mellom Notodden og Hjørdal. Tinn er i en spesiell situasjon ved at kommunen i liten grad deltar i lokalt tjenestesamarbeid.
- I Drammensregionen dominerer som ventet Drammen som vertskommune, mens det er funnet få ordninger der Lier, Øvre Eiker og Holmestrand er vertskommuner.
- På Hadeland dominerer Gran som vertskommune i forhold til Lunner

Denne fordelingen av vertskommuneansvar tyder på en viss faglig og administrativ avhengighet mellom de minste og de største kommunene. Oversikten inneholder samtidig eksempler på at små og perifere kommuner kan ivareta et betydelig vertskommuneansvar, jf. f.eks. Nore og Uvdal.

⁹ Registrerte vertskommunene utenfor kartleggingsområdet er Tønsberg (13), Gjøvik (6), Skien (4), Sandefjord (3), Oslo (3), Lillehammer (3), Vinje (3), Bærum (2), Asker (2), Midt-Telemark (2), Porsgrunn (1), Lørenskog (1), Hamar (1), Eidfjord (1), Larvik (1).

¹⁰ Hvis Hallinghelse regnes som én samarbeidsordning blir Ål vertskommune for 16 ordninger

Kommune	Innbyggere 1.1.2021	Antall ordninger der kommunen ivaretar vertskommuneansvar	Antall ordninger med bistand fra andre kommuner	Antall ordninger totalt
Ål*	4648	23	25	48
Ringerike	30835	21	12	33
Gran	13611	18	17	35
Drammen	101859	17	14	31
Kongsberg	27694	15	11	26
Notodden	12994	15	17	32
Gol	4636	12	28	40
Modum	14166	11	22	33
Nore og Uvdal	2412	6	28	34
Hol	4434	4	41	45
Lunner	9062	4	32	36
Øvre Eiker	19709	4	20	24
Holmestrand	25011	3	28	31
Lier	27118	3	24	27
Rollag	1386	3	32	35
Flesberg	2713	2	33	35
Sigdal	3465	2	35	37
Tinn	5604	2	20	22
Flå	1049	1	39	40
Hole	6811	1	32	33
Jevnaker	6867	1	28	29
Krødsherad	2219	1	31	32
Nesbyen	3262	1	38	39
Hemsedal	2546	0	39	39
Hjartdal	1561	0	34	34

Tabell 3.2 Fordeling av vertskommuneansvar for registrerte samarbeidsordninger. n=212. * Samarbeid under Hallinghelse teller som flere ordninger

3.3 Bruk av juridiske organisasjonsformer

I kartleggingen er det gjort en vurdering av juridisk hjemmelsgrunnlag for samtlige ordninger, i hovedsak basert på kommunenes egne opplysninger i eierskapsmeldinger, oversendte samarbeidsavtaler og andre beskrivelser av dagens samarbeid. Juridisk form har vært lett å avgjøre for alle selskaper, herunder alle aksjeselskaper (AS) og interkommunale selskaper (IKS). Bruk av selskaper utgjør 21 prosent av alle registrerte ordninger, jf. figuren nedenfor.

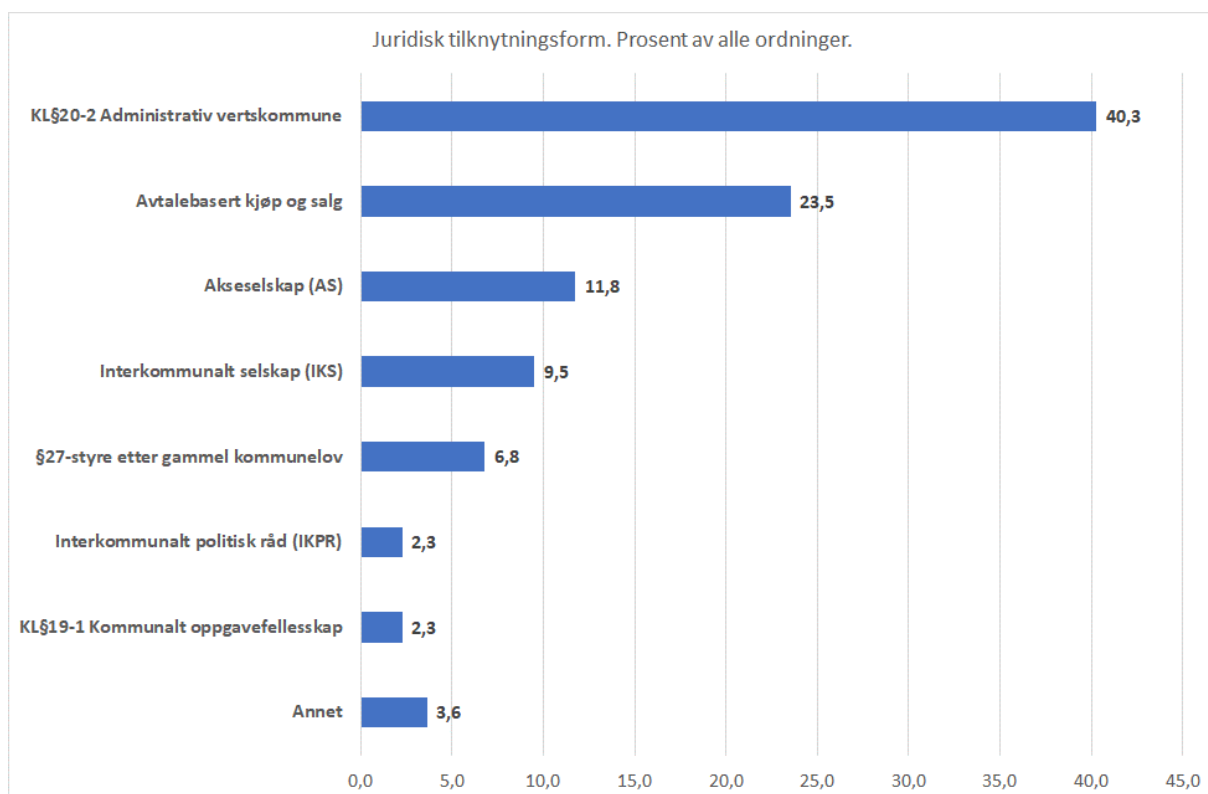
Kommuneloven er hjemmelsgrunnlag for vel halvparten av ordningene. Bruk av administrativ vertskommune utgjør 40 prosent av ordningene, mens kommunalt oppgavefelleskap og interkommunalt politisk råd er hjemmelsgrunnlag for 10 samarbeidsordninger. Det er funnet 15 samarbeidsordninger som fortsatt er organisert med styre etter §27 i gammel kommunelov.

Avtalebasert samarbeid (kjøp og salg) uten spesielt hjemmelsgrunnlag er antatt å være juridisk tilknytningsform for nær en tredjedel av ordningene. Kategorien Annet omfatter noen få organisasjoner/foreninger, tre stiftelser og et eksempel på plansamarbeid etter Pbl §9-2 (plansamarbeidet om Fjordbyen mellom Lier og Drammen).

Oversikten innebærer at administrativ organisering uten noen form for organisatorisk overbygning dominerer sterkt. To tredjedeler av dagens samarbeidsordninger er organisert uten formelle styringsorganer med deltakelse fra politikere. Det er samme nivå som i Trøndelag.

NIVIs mange kartlegginger visert en trend over tid i retning av nedlegging av politiske styringsorganer i form av samkommuner, politiske nemnder og integrerte regionråd med faste arenaer for politisk og administrativ styring. Trenden kan tolkes som en fragmentering og avpolitisering av mye av tjenestesamarbeidet kombinert med en spesialisering av regionrådene som rene regionalpolitiske organer, frikoplet fra det løpende tjenestesamarbeidet. Det nye oppgavefelleskapet for tjenesteutvikling som nylig er etablert i Kongsbergregionen representerer et mulig avvik fra denne trenden.

Det kan nevnes at NIVI har funnet bare 3 eksempler på bruk av kommunelovens §20-3 Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd i de seneste kartlegginger, som dekker 143 kommuner i Trøndelag, Nordland, Troms, Finnmark og Buskerud. I kartleggingene er det registrert 1041 samarbeidsordninger etter 2019. De tre eksemplene på bruk av vertskommune med felles folkevalgt nemnd gjelder Surnadal og Rindal kulturskole, Surnadal og Rindal PPT og DMS Inn-Trøndelag.

Figur 3.1 Juridisk hjemmelsgrunnlag for dagens samarbeidsordninger i Buskerud inkl. randkommuner. Prosent. n=221

3.4 Tjenestestruktur og effekter på fagmiljø

Større fagmiljøer og bedre tjenestekvalitet er som regel svært viktige begrunnelser for interkommunalt samarbeid. Faglige stordriftsfordeler kan i prinsippet tas ut på alle viktige områder gjennom interkommunalt samarbeid, forutsatt enighet om organisering, styring og finansiering.

Sett fra den enkelte kommune kan interkommunalt samarbeid være avgjørende for stabilitet og kvalitet på tjenestene. Det gjelder ikke bare store regionale samarbeidsordninger, men også lokale ordninger kan gi store faglige gevinster, f.eks. der flere krevende oppgaver ivaretas av én og samme person. I andre tilfeller kan kommunene mangle nøkkelpersonell innenfor ledelse eller personell med særskilt profesjonskompetanse, som f.eks. stilling som brannsjef, kommunepsykolog, ergoterapeut, logoped, klinisk ernæringsfysiolog eller skogbrukssjef. Eksempler på godt nabosamarbeid og kreative løsninger for å oppfylle kompetansekrav finnes det flere tilfeller av i Buskerud.

I denne sammenheng er vi opptatt av om dagens samarbeidsmønster bidrar til et systematisk skift i fagmiljøstørrelse. Fra kartleggingen foreligger informasjon om hvor mange av kommunene som deltar i interkommunalt samarbeid om ulike oppgaver jf. tabell 3.1. Tallene gir grunnlag for å belyse hvordan tjenestestrukturen avviker fra kommunestrukturen.

I de utvalgte kommunene er antall tjenester (tjenestestrukturen) og graden av egenregi (kommunal/interkommunal organisering) forskjellig for en rekke kompetansekrevede støttetjenester og velferdstjenester. I de aktuelle kommunene finnes det i dag:

- 12 IKT-tjenester, hvorav 9 kommunale og 3 interkommunale
- 21 lønningskontor, hvorav 19 kommunale og 2 interkommunale
- 23 regnskapskontor, hvorav 22 kommunale og 1 interkommunalt
- 6 revisjonstjenester, hvorav 3 kommunale og 3 interkommunale
- 9 kontrollutvalgssekretariat, hvorav 7 kommunale og 2 interkommunale
- 12 legevakter, hvorav 2 kommunale og 10 interkommunale
- 8 legevaktsentraler, hvorav 1 kommunal og 8 interkommunale
- 14 samfunnsmedisinske tjenester, hvorav 11 kommunale og 3 interkommunale
- 15 barnverntjenester, hvorav 11 kommunale og 4 interkommunale
- 9 barnevernvakter, hvorav 1 kommunal og 8 interkommunale
- 16 NAV-kontor, hvorav 9 uten og 5 med interkommunalt samarbeid om kommuneoppgaver
- 7 krisesentre, hvorav 1 kommunal og 6 interkommunale
- 15 PP-tjenester, hvorav 10 kommunale og 5 interkommunale
- 20 landbrukskontor, hvorav 17 kommunale og 3 interkommunale
- 4 interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA), alle interkommunale
- 14 brannvesen, hvorav 8 kommunale og 6 interkommunale
- 2 110-sentraler, begge interkommunale, ingen kommunale
- 10 miljø- og avfallsbedrifter, hvorav 5 kommunale og 6 interkommunale
- 25 planadministrasjoner, alle kommunale, ingen interkommunale
- 25 byggesakskontor, alle kommunale, ingen interkommunale
- 25 kart- og oppmålingstjenester, alle kommunale, ingen interkommunale

Som det framgår er det store variasjoner i tjenestestrukturen mellom ulike oppgaver. Det gjelder på tvers av kommunale hovedsektorer og det gjelder for nært beslektede oppgaver innenfor samme sektor. Noen tjenester er sterkt berørt av interkommunalt samarbeid og avviker derfor veldig fra kommunestrukturen. Andre tjenester er lite eller ikke berørt av formalisert interkommunalt samarbeid.

I oversikten finnes eksempler på gjennomgående interkommunal organisering i store geografiske enheter. Det gjelder de to 110-sentralene, der Sør-Øst 110 IKS dekker Buskerud, Vestfold og Telemark, mens Alarmsentral brann Innlandet (ABI) dekker Hedmark og Oppland

inkl. Gran og Lunner. Alle kommunene deltar i Interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA), som følger de gamle fylkesgrensene.

Flere oppgaver er organisert på interkommunalt nivå men med noen få kommuner som står utenfor. Det gjelder interkommunale krisesenter, der Drammen står utenfor og det gjelder samarbeid om barnevernvakt, der Kongsberg har sin egen vaktløsning. Det gjelder også kommunerevisjon, hvor Ringerike, Hole og Lier står utenfor Viken kommunerevisjon IKS (VKR).

Når det gjelder samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, står 7 kommuner utenfor Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS) og Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS). Det gjelder Jevnaker, Lunner og Gran og fire kommuner i Hallingdal, Nesbyen, Gol, Ål og Hemsedal.

De fleste er også medeiere i interkommunale miljø- og avfallsbedrifter, unntatt fem kommuner hhv, Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal og Tinn.

Når det gjelder samarbeidet om IKT og administrative støttetjenester, er tjenestestrukturen veldig forskjellig mellom delregionene. Kongsbergregionen har et omfattende samarbeid om IKT og digitalisering, mens Drammensregionen, Ringeriksregionen og Hadeland preges av enhetskommunale løsninger.

I kartleggingen er det funnet få eksempler på samarbeid om lønn og regnskap og flere andre administrative oppgaver. Det gjelder også typiske forvaltningsoppgaver innenfor f.eks. plan og byggesak og miljø og landbruk.

Det er også lett å finne eksempler på ganske ulik organisering av lovpålagte velferdstjenester, med små kommuner stående alene eller som deltakere i et minimalistisk og spredt organisert vertskommunesamarbeid. De små kommunene har likevel funnet sammen i interkommunale løsninger på flere viktige tjenesteområder som barnevern, NAV, PPT, krisesenter, legevakt, miljørettet helsevern og øvrig samfunnsmedisin.

For å belyse konsekvensene av interkommunalt samarbeid for kommunenes fagmiljøer, er det sett nærmere på organiseringen innenfor tre tjenesteområder, hhv. barnevern, NAV og PPT. Dette er modne samarbeidsområder hvor en betydelig andel av kommunene har samarbeidet over lenger tid. Av tabell 3.1 går det fram at rundt 60 prosent av kommunene deltar i interkommunalt samarbeid om de aktuelle oppgavene. Antall tjenester og årsverk framgår av tabellene nedenfor.

Barneverntjenesten er særlig interessant i lys av stor oppmerksomhet om kommunenes fagmiljøer og nasjonale anbefalinger om dimensjonering av tjenesten. Det nasjonale barnevernpanelet¹¹, anbefalte at ingen barneverntjenester bør ha under fem årsverk. Barnevernsreformen, som trer i kraft ved årsskiftet, vil stille ytterligere krav til fagkompetanse og helhetlig tilnærming til forebyggende innsats overfor barn og unge.

Av tallene går det fram at tjenestene varierer i størrelse fra 5-6 årsverk i Tinn og Hole til over 100 årsverk i Drammen. Fire tjenester er dimensjonert med 10-15 årsverk, som kan være et nedre nivå hvis det skal legges til rette for faglig spesialisering. Det gjelder barneverntjenestene i Numedal, Lunner, Gran og Notodden.

Tallene for NAV viser en liknende kontorstruktur og størrelse på de minste kontorene som for barnevernet. Ingen av NAV-kontorene har under 10 årsverk og 3 av kontorene har under 20 årsverk totalt, når det tas hensyn til kommunale og statlige stillinger. De samme kommuner som

¹¹ Barnevernpanelet ble opprettet i desember 2010 av Barne-, likestillings og inkluderingsminister Audun Lysbakken. Avleverte rapport i september 2011

har interkommunalt barnevern har også felles NAV-kontor som innebærer vertskommunesamarbeid på kommunal side. Det gjelder kommunene i Hallingdal, Midt-Buskerud og Numedal.

PPT har også en liknende organisering, men preges av litt flere små kontorer og et litt forskjellig samarbeidsmønster, med felles tjeneste for Kongsberg og Numedal og to tjenester i Hallingdal. Tabellen nedenfor inneholder tre ulike modeller for organisering av PP-tjenesten:

1. Enhetskommunal PP-tjeneste uten interkommunalt samarbeid for kommuner i Drammensregionen, Ringeriksregionen og på Hadeland
2. Interkommunal PP-tjeneste, organisert som vertskommunesamarbeid i Midt-Buskerud
3. Interkommunale og helintegrerte PP-tjenester for hele skoleløpet inkl. videregående opplæring, organisert som interkommunalt selskap i Hallingdal og vertskommunesamarbeid i Kongsberg og Numedal

Det kan nevnes at Notodden og Hjartdal har felles PP-tjeneste (modell 2). Tinn har egen PP-tjeneste som er organisert sammen med barnevernet (modell 1). Gran og Lunner har også hver sine PP-tjenester (modell 1).

Årsverkstallene tyder på at de aktuelle tjenestene er forankret i solide fagmiljøer i et flertall av kommunene. Det finnes eksempler på små og sårbare tjenester, som kan ha sine fordeler, men som også kan stå overfor nye utfordringer i møte med planlagte reformer og utsikter til økt knapphet på nøkkelpersonell.

I Drammensregionen og de andre byregionene kan det reises spørsmål om de aktuelle tjenestene i større grad bør samordnes i den funksjonelle byregionen for å sikre rasjonell utnyttelse av fagkompetanse og gode tilbud til brukere som operer på tvers av dagens kommunegrensler. De store kommunene og de store kontorene kan evt. også ivareta et mer helhetlig oppgaveansvar i forhold til statlige 2.linjetjenester, jf. målene med kommunereformen og de seneste reformene innenfor NAV.

Tjeneste	Kommune(r)	Sum stillingar i barnevernstenesta (årsverk)	Stillingar med fagutdanning (årsverk)	Andel fagstillinger (prosent)
Drammen barnevern	Drammen	123,8	116,8	94,3
Ringerike barnevern	Ringerike	35,5	33,5	94,4
Øvre Eiker barnevern	Øvre Eiker	26,4	24,4	92,4
Hallingdal barnevernteneste	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	24,9	22,1	88,8
Jevnaker barnevern	Jevnaker	22,5	21,5	95,6
Lier barnevern	Lier	22,5	21,5	95,6
Kongsberg barnevern	Kongsberg	22,4	21,0	93,8
Holmestrand barnevern	Holmestrand	22,0	20,5	93,2
Midt-Buskerud barneverntjeneste	Modum, Krødsherad, Sigdal	21,3	20,3	95,3
Barneverntjenesten Notodden	Notodden, Hjartdal	15,5	14,5	93,5
Gran barnevern	Gran	12,8	12,0	93,8
Lunner barnevern	Lunner	12,4	12,1	97,6
Barneverntjenesten i Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg	9,0	9,0	100,0
Hole barnevern	Hole	5,8	5,8	100,0
Tinn barnevern	Tinn	5,0	4,0	80,0
Sum		381,8	359,0	94,0

Tabell 3.3 Dimensjonering av kommunale og interkommunale barneverntjenester i Buskerud inkl. randkommuner Kilde: SSB tabell 12305

NAV-kontor	Kommune(r)	Ledelsesform	Kommunale årsverk	Statslige årsverk	Totale årsverk
Drammen	Drammen	Felles - kommune	112,7	130,9	243,6
Bærum	Bærum	Felles - stat	91,1	103,5	194,6
Asker	Asker	Felles - kommune	94,2	98,2	192,4
Ringerike	Ringerike	Felles - stat	29,5	39,0	68,5
Kongsberg	Kongsberg	Felles - stat	26,0	31,1	57,1
Lier	Lier	Felles - stat	24,5	29,6	54,1
Øvre Eiker	Øvre Eiker	Felles - stat	25,9	25,2	51,1
Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	Felles - kommune	11,1	21,1	32,2
Midt-Buskerud	Modum, Sigdal, Krødsherad	Felles - stat	12,2	17,0	29,2
Hole	Hole	Felles - kommune	14,5	4,4	18,9
Jevnaker	Jevnaker	Felles - kommune	8,5	5,1	13,6
Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg	Felles - stat	4,0	6,0	10,0
Sum			454,2	511,1	965,3

Tabell 3.4 Årsverk ved NAV-kontorene i Vest-Viken pr 1.10.2021. Kilde: NAV Vest-Viken

Tjeneste	Kommune(r)	Sum årsverk, fagstillinger i alt	Ledelse i alt	Merkantilt personell i alt	Sum årsverk i alt
Drammen PPT	Drammen	28,6	3,0	2,0	33,6
PP-OT Kongsberg og Numedal*	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal	14,8	1,0	1,0	16,8
Ringerike PPT	Ringerike	9,4	2,0	1,0	12,4
PPT Midt-Buskerud	Modum, Krødsherad, Sigdal	9,0	1,0	1,0	11,0
Øvre Eiker PPT	Øvre Eiker	7,3	1,0	0,4	8,7
PPT for Ål og Hol	Ål, Hol	7,0	7,0	0,5	8,5
Lier PPT	Lier	8,0	0,0	0,0	8,0
PPT og OT i Nedre Hallingdal IKS*	Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå	6,1	0,7	0,7	7,5
Lunner PPT	Lunner	3,5	0,5	0,4	4,4
Hole PPT	Hole	4,0	0,0	0,2	4,2
Jevnaker PPT	Jevnaker	2,0	0,0	0,2	2,2
Sum		99,7	16,2	7,4	117,3

Figur 3.5 Årsverk i kommunale og interkommunale PP-tjenester i Buskerud. År 2020-21. Kilde: Grunnskolens Informasjonssystem. *Samordnet med PPT i videregående opplæring.

4 Nærmere om dagens kommunesamarbeid

4.1 Interessante kjennetegn

I dette kapitlet beskrives regionrådene og hovedtrekk i det interkommunale samarbeidet i ulike delregioner. I gjennomgangen er følgende vektlagt:

- Geografiske og organisatoriske kjennetegn ved regionrådene (interkommunalt politisk råd)
- Omfang og hovedretninger på det formaliserte tjenestesamarbeidet
- Observerte særtrekk med vekt på innovative løsninger og ordninger med mulig overføringsverdi til andre kommuner
- Endringer i det interkommunale samarbeidet som følge av kommunesammenslutninger i hhv. Drammen, Asker og Holmestrand.

4.2 Regionrådene i Buskerud

Med unntak for regionrådet for Hallingdal, har det nylig skjedd vesentlige endringer i de andre regionrådene. Nedenfor følger et kart som viser gjeldende inndeling i regionråd.

Et nytt interkommunalt politisk råd for Drammensregionen etableres fra 1.1.2022. Deltakere er Drammen, Lier, Øvre Eiker og Holmestrand kommune. Regionen har et folketall på 175.000 innbyggere og et areal på 1500 kvadratkilometer. Formålet med samarbeidet er ifølge §1 i samarbeidsavtalen: *Drammensregionen er et politisk samarbeidsorgan for de deltagende kommunene som skal bidra til å styrke og synliggjøre Drammen, Øvre Eiker, Lier og Holmestrand som en bærekraftig og attraktiv region. Drammensregionen skal bidra til å utvikle regionen til beste for innbyggerne og for de samarbeidende kommunene i henhold til enhver tid gjeldende strategidokument. Drammensregionen skal arbeide for utvikling av regionen gjennom forpliktende samarbeid og ivareta interessene til regionen overfor fylkeskommunene, staten og andre organer på regionalt og nasjonalt nivå.*

Innretningen og rammene for samarbeidet i Drammensregionen vil framgå av gjeldende strategidokument. Strategiene for samarbeidet fastlegges av representantskapet, hvor ordførerne inngår. Kommunedirektørene utgjør kommunedirektørutvalg og fast sekretariat vil være ansatt i Drammen kommune.

Det nye interkommunale politiske rådet følger i rekken av flere tidligere regionråd i Drammensområdet. Det tidligere Rådet for Drammensregionen, som omfattet 8 kommuner¹², ble nedlagt i 2012. Nedleggelsen innebar en deling der fem av kommunene dannet D5-regionen¹³ rundt Drammen, mens Lier, Røyken og Hurum dannet Region Vestviken. I 2016 ble Region Vestviken nedlagt. Røyken og Hurum vedtok kommunesammenslutning med Asker. D5-regionen ble utvidet med Lier og Drammensregionen gikk over til en uformell møteplass for koordinering av eierinteresser og søknader om regionale utviklingsmidler fra fylkeskommunen og skjønnsmidler fra Fylkesmannen.

Det kan nevnes at Vestregionen ble nedlagt 1.1.2019, som var et formelt regionsamarbeid mellom 15 kommuner, Buskerud fylkeskommune og Akershus fylkeskommune. Buskerudbysamarbeidet i aksene fra Lier til Kongsberg utgjør en viktig samarbeidsarena. Drammen og Lier har også samarbeidet mot Asker og Bærum i den såkalte DAB+ regionen.

¹² Drammen Nedre Eiker, Øvre Eiker, Lier, Røyken, Hurum, Sande og Svelvik

¹³ Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Sande og Svelvik

Kongsbergregionen ble etablert i 2005 og er en grensekryssende kommuneregion som dekker fem kommuner i Buskerud (Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal og Sigdal) og tre kommuner i Telemark (Notodden, Hjartdal og Tinn). Sigdal kom med fra juni 2020. Øvre Eiker deltok i en periode frem til 2009. Kongsbergregionen har et folketall på 58.000 og dekker et areal på nesten 9000 kvadratkilometer. Kongsbergregionen er Vikens klart største regionråd målt i geografisk utstrekning.

Tilpasning til ny kommunelov har medført at det gamle regionrådet nylig er delt opp i to organisasjoner, hhv. et interkommunalt politisk råd og et oppgavefelleskap for tjenesteutvikling. Interkommunalt politisk råd er organisert med et representantskap som består av formannskapene i kommunene. Regionrådet er det utøvende organ og består av ordførerne i kommunene. Fast sekretariat er opprettet for å ivareta daglig drift, nødvendig administrativ koordinering og sekretariatstjenester for de politiske organene. Sekretariatet er direkte underlagt regionrådet.

Av §1 i samarbeidsavtalen for Kongsbergregionen står det følgende om formålet: *Kongsbergregionen er et samarbeids- og interesseorgan for de deltakende kommunene som skal bidra til å styrke regionen som en bærekraftig, attraktiv og konkurransedyktig region, basert på lokale fortrinn. Kongsbergregionen skal arbeide for utvikling av regionen gjennom forpliktende samarbeid og ivareta interessene til regionen overfor fylket, stat og andre organer på regions-, fylkes- og riksplan. Kongsbergregionen skal synliggjøre regionen som et attraktivt boområde, arbeidsmarked og opplevelsesregion.*

Samarbeidet i Kongsbergregionen styres gjennom et nylig vedtatt strategidokument for 2019-2030 og en politisk tiltaksplan. Den politiske tiltaksplanen er etablert for å prioritere regionale tiltak og styrke det politiske arbeidet. I en ekstern evaluering av Kongsbergregionen i 2018¹⁴ ble det gitt mange positive tilbakemeldinger på særlig det administrative og faglige samarbeidet. Det ble samtidig anbefalt å styrke den politiske forankringen og samarbeidet om nærings- og samfunnsutvikling. Samarbeidet under oppgavefelleskapet for tjenesteutvikling er nærmere omtalt nedenfor.

Også i Ringeriksregionen har det nylig skjedd betydelige endringer i organiseringen. Nytt interkommunalt politisk råd for Ringeriksregionen ble etablert 1.1.2021 med deltakelse fra Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad og Modum. Krødsherad og Modum har gjort nye retningsvalg etter nedlegging av regionrådet i Midt-Buskerud (Modum, Krødsherad og Sigdal). Jevnaker trer ut av Regionrådet for Hadeland 1.1.2022 og forlater dermed et langvarig dobbeltmedlemskap i to regionråd. Ringeriksregionen har et innbyggertall på vel 60.000 og dekker et areal på nesten 3000 kvadratkilometer.

Formålet med samarbeidet i Ringeriksregionen er som følger: *Formålet for Interkommunalt politisk råd for Ringeriksregionen er å initiere, utvikle og støtte politikk og tiltak som fremmer bærekraftig vekst og utvikling i regionen og styrker regionens posisjon som konkurransedyktig region innen Viken fylke og Osloregionen. Sentrale oppgaver er areal- og transportplanlegging, by- og tettstedsutvikling, næringsutvikling, avgi høringer og innspill i saker av betydning for regionen og gi støtte til felles utviklingstiltak.*

Ringeriksregionen er organisert med representantskap som består av ordfører, varaordfører og en representant fra opposisjonen i hver av de fem kommunene. Ordførerne i de fem kommunene utgjør ordførerutvalg, og rådmennene et rådmannsutvalg. Fast sekretariat er lokalisert i økosystemet Luna, som er en arena for vekst og utvikling på Universitetet i Sørøst-Norge

¹⁴ Evaluering av samarbeidet i Kongsbergregionen. TF-notat nr. 3/2018

(Campus Ringerike). Her jobber næringslivet, academia og kommunene sammen om ønsket samfunnsutvikling.

Som følge av Jevnakers utmelding fra Regionrådet for Hadeland, er det usikkert hva som vil skje videre med regionrådet. Foreløpig videreføres regionrådet som en arena for representasjon utad og politisk samhandling mellom Gran og Lunner.

Regionrådet for Hallingdal ble etablert så tidlig som i 1952 og gjenspeiler langvarige samarbeidstradisjoner mellom de seks kommunene. I Hallingdal bor det vel 20.000 innbyggere og kommuneregionen har et areal på nesten 6.000 kvadratkilometer.

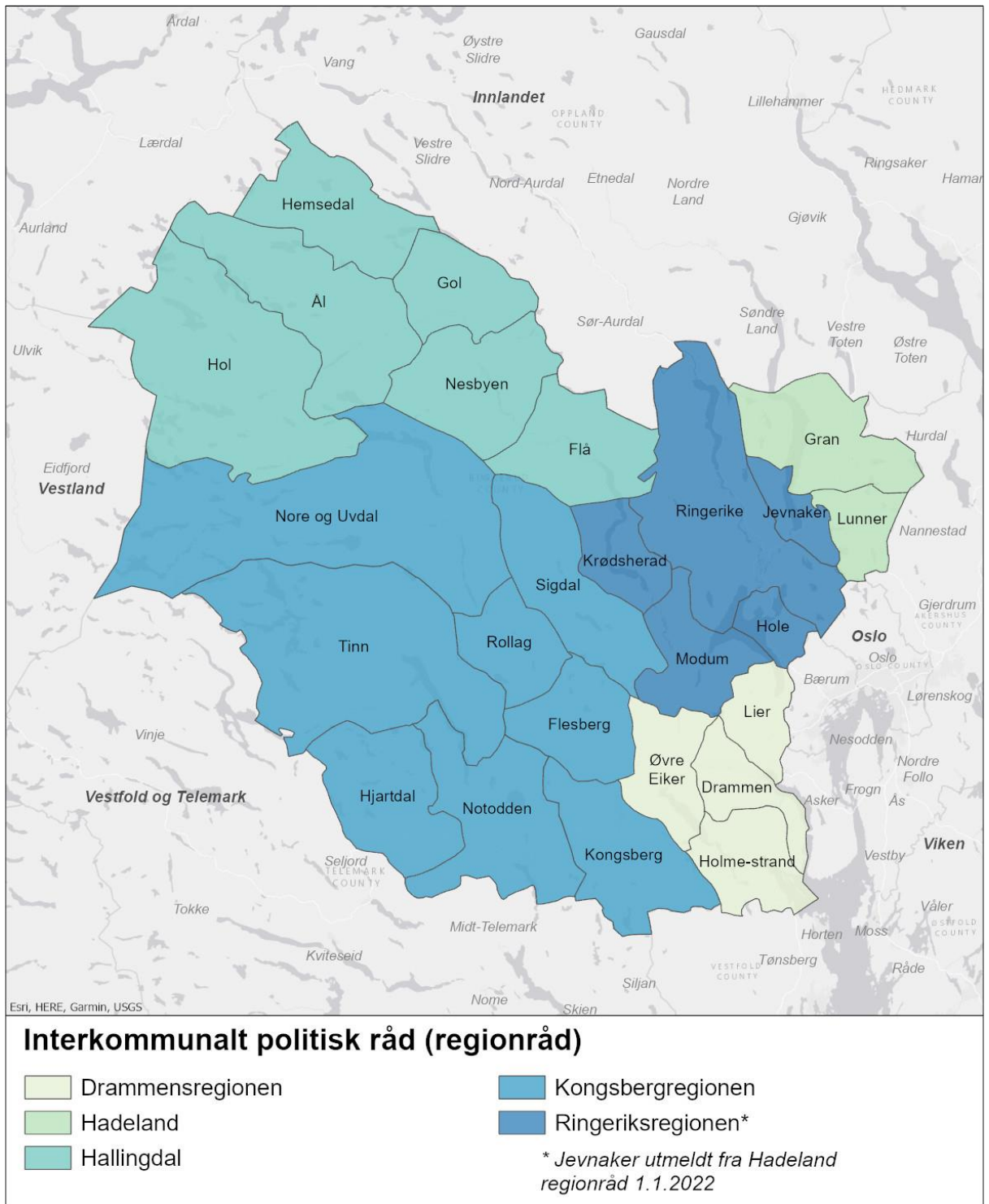
Regionrådet for Hallingdal er fortsatt organisert med hjemmel i §27 i gammel kommunelov. Arbeid med tilpasning til ny kommunelov pågår. Regionrådet består av ordførerne. Det øverste organet er Hallingtinget som består av fem kommunestyrerepresentanter fra hver kommune. Rådmennene utgjør rådmannsutvalg og har møte, tale og forslagsrett i regionrådets organer. En rekke fagnettverk og Næringsforum Hallingdal er viktige arenaer i det løpende samarbeidet.

I gjeldende vedtekter fra 2012 beskrives formålet med regionrådet som følger: *Regionrådet for Hallingdal skal være et samarbeids- og interesseorgan for de deltagende kommunene. Rådet skal arbeide for utvikling av regionen med særlig vekt på noen prioriterte satsingsområder. Rådet skal ivareta interessene til regionen overfor fylket, stat og andre organer på region-, fylkes- og rikspan.*

Regionrådet har nettopp vedtatt Strategisk plan for Hallingdal 2022-2025 inkl. handlingsprogram. Dokumentet inneholder analyser av regionens utvikling og gir en helhetlig tilnærming til samfunnsutvikling og tjenesteutvikling. Det overordnede målet når planperioden er over er formulert som følger: *Hallingdal er ein attraktiv, framtidretta og produktiv region, der alle har moglegheit til å leva eit godt liv, som innbyggjar, hyttehalling og besøkande.*

Det kan nevnes at Hallingdal er en av landets største reiselivsregioner med mange deltidsinnbyggere og nesten 10 mill. gjestedøgn pr år. Basert på målinger har kommunene beregnet at det i snitt er 46.000 personer i Hallingdal, som betyr at det er flere deltidsinnbyggere enn fastboende. I strategisk plan er det valgt ut fem satsingsområder, herunder næringsliv, kommunikasjon og infrastruktur, klima og miljø, attraktivitet og omdømme og tjenesteproduksjon. Resultatmål og handlingsplan for hvert satsingsområde er vedtatt som del av planen.

Det kan nevnes at Hallingdal har hatt partnerskapsavtale med fylkeskommunen siden 2004. Regionrådet var først ute med å inngå partnerskapsavtale med Viken fylkeskommune. Partnerskapsavtalen består av en generell del som er lik for alle kommuneregioner i Viken og en spesiell del som skal omhandle aktuelle samarbeidsområder og arbeidsform mellom Viken fylkeskommune og det enkelte regionråd.

Figur 4.1 Dagens regionråd (interkommunalt politisk råd) i Buskerud. Interkommunalt politisk råd for Drammensregionen etableres fra 1.1.2022.

4.3 Samarbeidet i Drammensregionen

Kartleggingen tyder på at det interkommunale samarbeidet er av mindre omfang i Drammensregionen enn i de andre kommuneregionene. Regionen preges av store kommuner i folketall som til tross for sammenhengende tettsted og oppdelt bysamfunn har utviklet relativt få samarbeidsordninger seg mellom. De fire kommunene er medeiere i flere interkommunale selskaper som ivaretar bl.a. renovasjon, brannvesen og vannforsyning. Drammen fyller rollen som regionhovedstad i flere viktige interkommunale ordninger, der som regel mange kommuner deltar. Det er likevel et typisk mønster at alle omegnskommunene til Drammen har etablert interkommunalt samarbeid med andre kommuner i andre geografiske retninger. Øvre Eiker mot Kongsberg innenfor særlig helse- og sosialsektoren. Lier mot Asker og Bærum når det gjelder krisesenter og mot Øvre Eiker og Modum når det gjelder felles lønnskantor og samarbeid om offentlig innkjøp. Holmestrand deltar i tjenestesamarbeid sammen med de andre Vestfoldkommunene på en rekke områder. Drammen deltar ikke lenger i samarbeid om lovpålagt krisesenter, der de tre andre kommunene har funnet løsninger i andre retninger.

I kartleggingen er det ikke funnet eksempler på 4-0 løsninger dvs. ordninger der alle fire kommunene er sammen om en interkommunal ordning, utover det nyetablerte interkommunale politiske rådet for Drammensregionen. Det faglige og administrative samarbeidet dreier seg om noen få ordninger, som regel med deltakelse fra to eller tre kommuner. En nærmere gjennomgang av dagens organisering innenfor utvalgte oppgaveområder viser at kommunene i Drammensregionen i stor grad løser sine oppgaver i egen regi uten interkommunalt samarbeid. Det gjelder en rekke oppgaver som kan være godt egnet for interkommunalt samarbeid i et så integrert og sammenhengende bysamfunn. Det gjelder oppgaver innenfor kommunal administrasjon, forvaltning og tjenesteproduksjon inkl. samordning av kommuneplaner, kommunenes planfunksjon og andre tekniske tjenester. I Drammensregionen er det i dag f.eks. fire IKT-tjenester og ingen pågående formell samordning av digital tjenesteutvikling utover deltakelse i fagnettverk som f.eks. DigiViken.

I 2011 ble det etablert et interkommunalt plansamarbeid om utvikling av Fjordbyen mellom Lier og Drammen. Fjordbyen innebærer byutvikling på Lierstranda som kan gi Lier kommune 16000 nye innbyggere. På kommunegrensen bygges et nytt Vestre Viken sykehus, som skal være lokalsykehus for Drammensområdet og områdesykehus for hele Vestre Viken. Drammen kommune utvikler samtidig Drammen Helsepark i det samme området, som vil innebære etablering av en omfattende helse- og omsorgsklynge for utdanning, forskning, behandling og næringsutvikling. Etablering av Fjordbyen, nytt sykehus og helsepark kan medføre opp mot 20.000 nye innbyggere og flere tusen nye arbeidsplasser i det aktuelle området. Det nye sykehuset vil få rundt 4.000 ansatte, Drammen helsepark 2-3.000 ansatte.

Figur 4.2 Byutvikling på tvers av kommunegrensen mellom Lier og Drammen

Plansamarbeidet tar utgangspunkt i en avtale mellom Lier og Drammen fra 2010 som vektlegger helhetlige areal- og transportløsninger med referanse til målene for Buskerudbysamarbeidet. Avtalen innebar etablering av et formalisert interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningslovens kap.9. Det innebar opprettelse av et felles planstyre bestående av ordførerne. Dette ble kombinert med løpende informasjon og forankring i et Fjordbyråd bestående av formannskapene og administrativ koordinering fra begge kommuner.

Plansamarbeidet ble etablert uten delegert beslutningsmyndighet til det felles planstyret. Gjennom plansamarbeidet er det utviklet en felles strategisk plattform og en masterplan med plankart som viser langsiktige og viktige prinsipper for fysisk planlegging og utvikling. Disse ble vedtatt i begge kommunestyrene i 2015. Kommunene har senere fattet felles vedtak om områderegulering for nytt Vestre Viken sykehus (2016) inkl. detaljregulering med Drammen helsepark (2019). I plansamarbeidet er det også fattet prosessvedtak om felles kommunedelplan for samferdselsinfrastruktur og nytt kollektivknutepunkt (2016-17) inkl. fastsetting av planprogram (2019).

I de siste årene har det vært gjennomført 1-2 møter i Fjordbyrådet pr år, siste gang i februar 2019 og januar 2021. Det felles planstyret har som nevnt ikke hatt delegert beslutningsmyndighet. Plansamarbeidet har medført dialog om mål og prinsipper for byutviklingen som er lagt til grunn for formelle planprosesser i regi av den enkelte kommune. Det er dermed ikke etablert felles planadministrasjon eller gjort endringer i de formelle plansystemene i kommunene som følge av samarbeidet.

Som del av kartleggingen er det gjort forsøk på å identifisere endringer i det interkommunale samarbeidet som følge av gjennomførte kommunesammenslutninger i området. Funnene kan sammenfattes i følgende punkter:

- Det store bildet preges av nedlegging av interkommunale ordninger rundt Drammen som følge av kommunereformen. Det gjelder brede regionale ordninger som var etablert gjennom Rådet for Drammensregionen og D5-regionen og det gjelder lokale samarbeidsordninger mellom Lier, Røyken og Hurum, som følge av kommunesammenslutning med Asker. Følgende ordninger er identifisert nedlagt:
 - Drammensregionen IKT §27 (D-IKT), mellom kommunene Drammen, Nedre Eiker, Røyken, Sande og Svelvik
 - Legevakta i Drammensregionen IKS, med Drammen, Lier, Nedre Eiker, Røyken, Sande og Svelvik som eierkommuner. Samarbeidet er videreført i form av bilaterale avtaler med Lier og Holmestrand.
 - Kommuneadvokaten i Drammensregionen, mellom kommunene Drammen, Nedre Eiker, Sande, Svelvik, Røyken og Hurum
 - Kemneren i Drammensregionen, mellom kommunene Drammen, Sande, Svelvik, Røyken og Hurum. Skatteoppkreveroppgavene ble overført til staten 1.11.2020.
 - Drammen interkommunale krisesenter, mellom kommunene Drammen, Lier, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Sande, Svelvik, Røyken og Hurum
 - Landbrukskontoret for Drammen, Lier, Røyken og Hurum
 - IKT-samarbeid Lier og Hurum
 - Vestviken interkommunale vei, vann og avløpsseksjon IKS (VIVA), med Lier, Røyken og Hurum som eierkommuner
- Etableringen av nye Drammen kommune har medført justeringer i eierskap i flere interkommunale selskaper:
 - Antall eiere i Renovasjonsselskapet for Drammensregionen (RfD) er redusert fra 8 til 5, i Drammensregionens Brannvesen IKS fra 8 til 5 og i Glitrevannverket IKS fra 4 til 3
 - Drammen havn var tidligere medeier i Eidos eiendomsutvikling, som er dominerende grunneier og ansvarlig for eiendomsutvikling på Lierstranda. Eidos eiendomsutvikling AS er nå eid av Lier kommune (55 prosent), Bane Nor eiendom AS (22,5 prosent) og Fabritius gruppen AS (22,5 prosent).
 - Lønningssamarbeidet mellom Øvre Eiker, Nedre Eiker og Lier er endret til et lønnsamarbeid mellom Øvre Eiker, Lier og Modum
- Etableringen av nye Holmestrand kommune har medført videreføring av noen få samarbeidsordninger mot Drammen for innbyggerne i Sande kommune. Det gjelder i første rekke legevakt og samarbeid om øyeblikkelig hjelp senger ved legevakten i Drammen. Bilaterale ordninger mellom Sande og Drammen og tilsvarende mellom Sande og Svelvik er oppløst som følge av sammenslutningene.
- Avhengigheten til interkommunalt samarbeid for nye Holmestrand kommune er også blitt mindre som følge av oppløsning av lokalt samarbeid mot de tidligere kommunene Hof og Re. Kartleggingen tilsier at nye Holmestrand har videreført og videreutviklet et relativt omfattende tjenestesamarbeid mot de andre kommunene i Vestfold, samtidig som kommunen er i ferd med å etablere et mer formalisert regionalpolitisk samarbeid mot Drammensregionen, som er den dominerende vekstaksen i Nordre Vestfold.
- En nærmere analyse tilsier at minst 80 prosent av tjenestesamarbeidet for nye Holmestrand kommune er rettet mot de andre kommunene i Vestfold

Nr	Samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Legevakta i Drammen-Lier	Drammen, Lier
2	LVS Drammen	Drammen, Lier
3	Barnevernvakten i Drammen	Drammen, Lier
4	Interkommunalt plansamarbeid Fjordbyen	Drammen, Lier
5	Ren Drammensfjord	Drammen, Lier
6	Legevakta i Drammen-Holmestrand	Drammen, Holmestrand
7	Blindevannverket IKS	Drammen, Holmestrand
8	Eiker Vekst AS	Drammen, Øvre Eiker
9	Glitrevannverket IKS	Drammen, Lier, Asker
10	Drammen havn	Drammen, Lier, Asker
11	Drammen veterinæravakt	Drammen, Lier, Asker
12	Drammensregionen IKPR	Drammen, Øvre Eiker, Lier, Holmestrand
13	Eiker og Kongsberg veterinæravakt	Øvre Eiker, Drammen, Kongsberg, Flesberg
14	Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV)	Drammen, Krødsherad, Lier, Sigdal, Øvre Eiker
15	Renovasjonselskapet for Drammensregionen IKS-RfD	Drammen, Lier, Modum, Sigdal, Øvre Eiker
16	Nordre Vestfold veterinæravakt	Holmestrand, Drammen, Horten, Tønsberg, Færder
17	Godt vann Drammensregionen (GVD)	Asker, Drammen, Holmestrand, Lier, Modum, Øvre Eiker
18	Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen	Drammen, Hole, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Øvre Eiker
19	Vestfoldmuseene IKS	7 kommuner
20	Nedre Buskerud skadefellingslag	9 kommuner
21	Osloregionens Europakontor (ORE)	13 kommuner
22	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	19 kommuner
23	IUA Buskerud	19 kommuner
24	Vardar AS	19 kommuner
25	Nok. Drammen	19 kommuner
26	Fagrådet for Ytre Oslofjord	19 kommuner
27	Oslofjordens friluftsråd (OF)	23 kommuner
28	Viken Kontrollutvalgsekretariat IKS (VIKUS)	33 kommuner
29	E134 Haugelivegen AS	33 kommuner
30	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
31	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Tabell 4.1 Registrerte samarbeidsordninger for nye Drammen kommune

Nr	Samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Legevakta i Drammen-Holmestrand	Drammen, Holmestrand
2	Blindevannverket IKS	Drammen, Holmestrand
3	Revetal Arbeid og Kompetanse AS	Holmestrand, Tønsberg
4	Nord-Jarlsberg avfallsselskap IKS	Holmestrand, Horten, Tønsberg
5	LVS Tønsberg	Holmestrand, Tønsberg, Færder
6	Tønsbergregionen legevakt	Holmestrand, Tønsberg, Færder
7	Jarlsberg IKT	Holmestrand, Tønsberg, Færder
8	Drammensregionen IKPR	Drammen, Øvre Eiker, Lier, Holmestrand
9	Vestfold interkommunale brannvesen IKS (VIBR)	Holmestrand, Horten, Færder, Tønsberg
10	Vestfold vann IKS	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord
11	Gigafib Holding AS	Sandefjord, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
12	Empus AS	Sandefjord, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
13	Nordre Vestfold veterinæravakt	Holmestrand, Drammen, Horten, Tønsberg, Færder
14	IUA Vestfold	Holmestrand, Færder, Horten, Larvik, Tønsberg, Sandefjord
15	Vestfold avfall og ressurs AS (VESAR)	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
16	Godt vann Drammensregionen (GVD)	Asker, Drammen, Holmestrand, Lier, Modum, Øvre Eiker
17	Krisesenteret i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
18	SMISO Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
19	Barnevernvakten i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
20	Vestfold Offentlige Innkjøpsamarbeid (VOIS)	Sandefjord, Larvik, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
21	Start i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
22	Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen	7 kommuner
23	Vestfoldmuseene IKS	7 kommuner
24	Greve Biogass AS	10 kommuner
25	Fagrådet for Ytre Oslofjord	19 kommuner
26	Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR)	23 kommuner
27	Oslofjordens friluftsråd (OF)	23 kommuner
28	Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgsekretariat	34 kommuner
29	IKA Kongsberg	37 kommuner
30	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
31	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Tabell 4.2 Registrerte samarbeidsordninger for nye Holmestrand kommune

4.4 Samarbeidet i Kongsbergregionen

Kartleggingen tilsier at kommunesamarbeidet i Kongsbergregionen kan forstås som et regionovergripende samarbeid i kombinasjon med lokalt vertskommunesamarbeid i to subregioner, hhv. Numedal og Notodden/Hjartdal. Tinn kommune deltar i flere regionale samarbeidsordninger, men ikke i lokalt vertskommunesamarbeid mot andre kommuner¹⁵. Antall registrerte samarbeidsordninger for Tinn (22) er på nivå med det laveste antall ordninger som er funnet i andre fylker som nylig er kartlagt av NIVI. I Trøndelag er det Oppdal (27) som ligger lavest, i Nordland Vågan (19) og i Troms Karlsøy (19). Gjennomsnittet for kommunene i Finnmark er 21 ordninger. Oversikt over registrerte samarbeidsordninger for Tinn er vist nedenfor.

I regi av Kongsbergregionen er det etablert følgende samarbeidsordninger utover interkommunalt politisk råd (regionrådet):

1. Kongsbergregionens kommunale oppgavefelleskap for tjenesteutvikling, som innbefatter et omfattende samarbeid om kvalitetsutvikling, kompetanseutvikling og digitalisering, inkludert en rekke regionale fagnettverk, felles digitaliseringsorgan og digitaliseringsstrategi (SuksIT), samarbeid om personvernombud og innkjøpsamarbeid. Oppgavefelleskapet er organisert med representantskap bestående av ordførerne, mens kommunedirektørene utgjør styre. Oppgavefelleskapet har et sekretariat med for tiden 6,2 årsverk. Samlet budsjett for drift og tiltak i 2022 er 17 mill. kr¹⁶.
2. Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT), som er ansvarlig for drift av all IKT infrastruktur i medlemskommunene. Felles IKT organisasjon har for tiden 28 årsverk og dekker nå 9 kommuner inkl. Sigdal.
3. Responssenteret i Kongsbergregionen, som innebærer samarbeid om døgnbemannet responscenter for trykghets- og varslingsteknologi i helse- og omsorgstjenestene. Responssenteret fungerer som et kompetansesenter for velferdsteknologi og innovativ tjenesteutvikling. Felles fagressurs består av et administrasjonsteam med 6 ansatte, 10 operatører med tillegg av 2 vikarer. Hjartdal og Tinn har sagt opp avtalen og er på vei ut av samarbeidet i løpet av 2021.
4. Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen, som er et samarbeid om tilsyn i byggesaker og ulovlighetsoppfølging i 8 kommuner. Kommunene har delegert myndighet etter plan- og bygningslovens §25 om tilsyn og §32 om ulovlighetsoppfølging til vertskommunen (Kongsberg).
5. Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen, som er en felles kommuneadvokattjeneste for fem kommuner med utgangspunkt i kommuneadvokaten i Kongsberg. Kommuneadvokaten i Kongsberg har et fagmiljø med til sammen 3,7 årsverk. Samarbeidet ved oppstart er beregnet til å utgjøre ca. 1 årsverk. Det er etablert et fagnettverk som har jevnlig møter mellom kommuneadvokatene i Kongsberg, Øvre Eiker, Drammen, Asker, Bærum og Ringerike.

Det kan nevnes at samarbeidet om personvernombud ivaretas gjennom en felles stilling som fyller funksjonen som personvernombud i alle kommunene. Personvernombudet skal kontrollere, gi råd og informere om hvordan kommunene kan ivareta personverninteressene til sine innbyggere på best mulig måte. I tillegg skal personvernombudet være et kontaktpunkt mellom Datatilsynet og kommunen. Med dette følger koordinering og oppfølging av

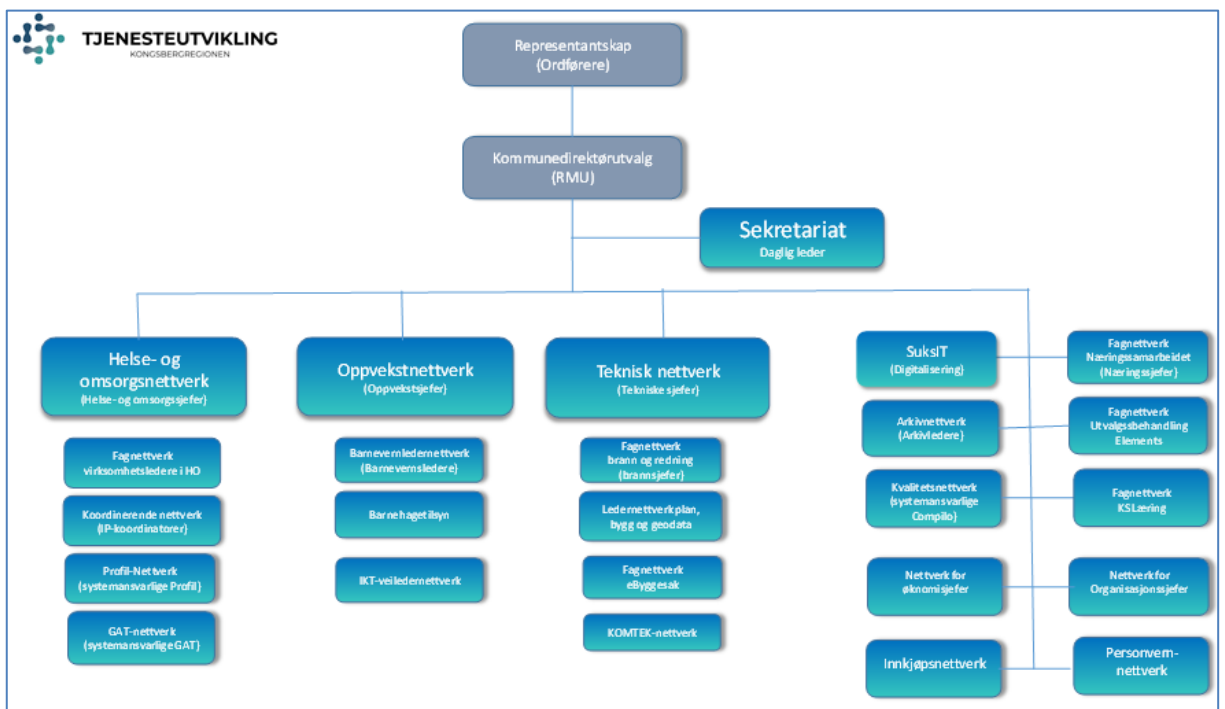
¹⁵ Mulig unntak for Fjellab som er et «nærsamarbeid» mellom Tinn, Tokke og Vinje

¹⁶ Handlingsplan og budsjett godkjent av representantskapet 12.10.21

personvernarbeidet i kommunene i samarbeid med kommunens personvern og sikkerhetsansvarlige.

Innkjøpsamarbeidet i Kongsbergregionen omfatter samarbeid om rammeavtaler, kompetanseoppbygging samt rådgivning og bistand til de enkelte kommuner ved enkeltanskaffelser og rammeavtaler etter behov. Innkjøpsfunksjonen er nylig styrket og er nå dimensjonert med 1,7 årsverk

I kartleggingen er det ikke fremskaffet dekkende oversikter over fagnettverk på tvers av kommunegrensene. Fra NIVIs tidligere kartlegginger er det kjent at forekomst av fagnettvekt kan være svært omfattende og berøre ledere og ansatte innenfor alle hovedsektorer. Forekomst av regionale fagnettverk i Kongsbergregionen framgår av figuren nedenfor. Nye fagnettverk kan bli etablert i 2022 innenfor KS læring (elæringsportal for ansatte), økonomi og personalledelse/personaladministrasjon (HRM).

Figur 4.3 Regionale fagnettverk i Kongsbergregionen pr. 1.12.20. Kilde: Årsrapport 2020 for Kongsbergregionen.

Nr	Samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Kongsbergregionen interkommunale legevakt	Kongsberg, Øvre Eiker, Flesberg, Rollag
2	LVS Kongsberg	Kongsberg, Øvre Eiker, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
3	PPT-OT Kongsberg og Numedal	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
4	Eiker og Kongsberg veterinæravt	Øvre Eiker, Drammen, Kongsberg, Flesberg
5	Kongsberg Krisesenter	Kongsberg, Notodden, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Øvre Eiker
6	Samarbeid om psykisk helse og rus Kongsberg DPS	Kongsberg, Flesberg, Nore og Uvdal, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker
7	Samfunnshelse Kongsberg	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Øvre Eiker
8	Kongsbergregionen IKPR	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
9	Kongsbergregionens kommunale oppgavefelleskap for tjenesteutvikling	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
10	SuksIT	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
11	Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT)	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
12	Responscenteret i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
13	Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
14	Personvernombud Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
15	Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Sigdal, Tinn
16	Innkjøps samarbeidet i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
17	Nedre Buskerud skadefellingslag	9 kommuner
18	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	19 kommuner
19	IUA Buskerud	19 kommuner
20	Vardar AS	19 kommuner
21	Nok. Drammen	19 kommuner
22	Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	33 kommuner
23	E134 Haugelivegen AS	33 kommuner
24	IKA Kongsberg	37 kommuner
25	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
26	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Tabell 4.3 Registrerte samarbeidsordninger for Kongsberg kommune

De tre kommunene i Numedal har etablert vertskommunesamarbeid om følgende oppgaver:

1. Barneverntjenesten i Numedal
2. Barnevernvakten i Numedal
3. NAV Numedal
4. Kommunepsykolog Numedal
5. Interkommunal landbruksforvaltning i Numedal
6. Felles økonomifunksjon for Numedal (FØNK)
7. Forebyggende brannvern Rollag og Flesberg

Samarbeidet mellom Notodden og Hjartdal omfatter følgende hovedordninger:

1. Notodden brann- og feiervesen
2. Barneverntjenesten Notodden
3. NAV Notodden
4. Felles gjeldsrådgiver Notodden-Hjartdal
5. Forbyggende tjenester barn og unge Notodden
6. Felles helsesykepleier Notodden-Hjartdal
7. Jordmorsamarbeid Notodden-Hjartdal
8. Notodden og Hjartdal PPT
9. Felles biblioteksjef Notodden-Hjartdal
10. Voksenopplæring Notodden
11. LVS Notodden, felles legevaktsentral for Notodden, Hjartdal og Midt-Telemark
12. Notodden interkommunale legevakt for Notodden, Hjartdal og Midt-Telemark
13. Interkommunalt renovasjonsselskap i Midt- og Aust-Telemark AS (IRMAT), eies av Notodden, Hjartdal og Midt-Telemark

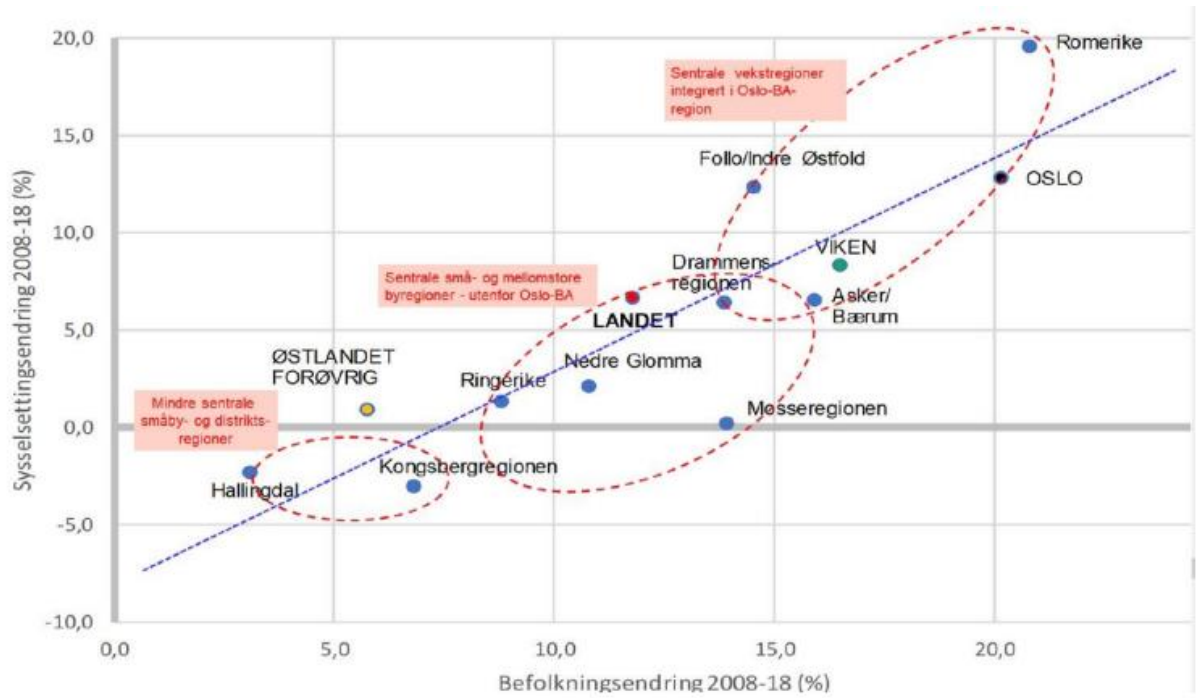
Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Fjelllab	Tinn, Vinje, Tokke
2	Verneområdestyret for Brattfjell-Vindeggen landskapsvernområde	Hjartdal, Tinn, Seljord, Vinje
3	Kongsbergregionen IKPR	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
4	Kongsbergregionens kommunale oppgavefellesskap for tjenesteutvikling	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
5	SuksIT	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
6	Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT)	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Krødsherad, Notodden, Hjartdal, Tinn
7	Responsenteret i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
8	Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
9	Personvernombud Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
10	Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Sigdal, Tinn
11	Innkjøpsamarbeidet i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
12	Kraftkompetanse Kommunalt Oppgavefellesskap	Tinn, Hjartdal, Vinje, Tokke, Fyresdal, Nissedal, Kviteseid, Seljord
13	Krisesenteret i Telemark	16 kommuner
14	IUA Telemark	17 kommuner
15	SMISO Telemark	17 kommuner
16	Barnevernvakten i Telemark	17 kommuner
17	Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR)	23 kommuner
18	E134 Haugelivegen AS	33 kommuner
19	Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS)	34 kommuner
20	IKA Kongsberg	37 kommuner
21	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
22	Kommunekraft AS	126 kommuner

Tabell 4.4 Registrerte samarbeidsordninger for Tinn kommune

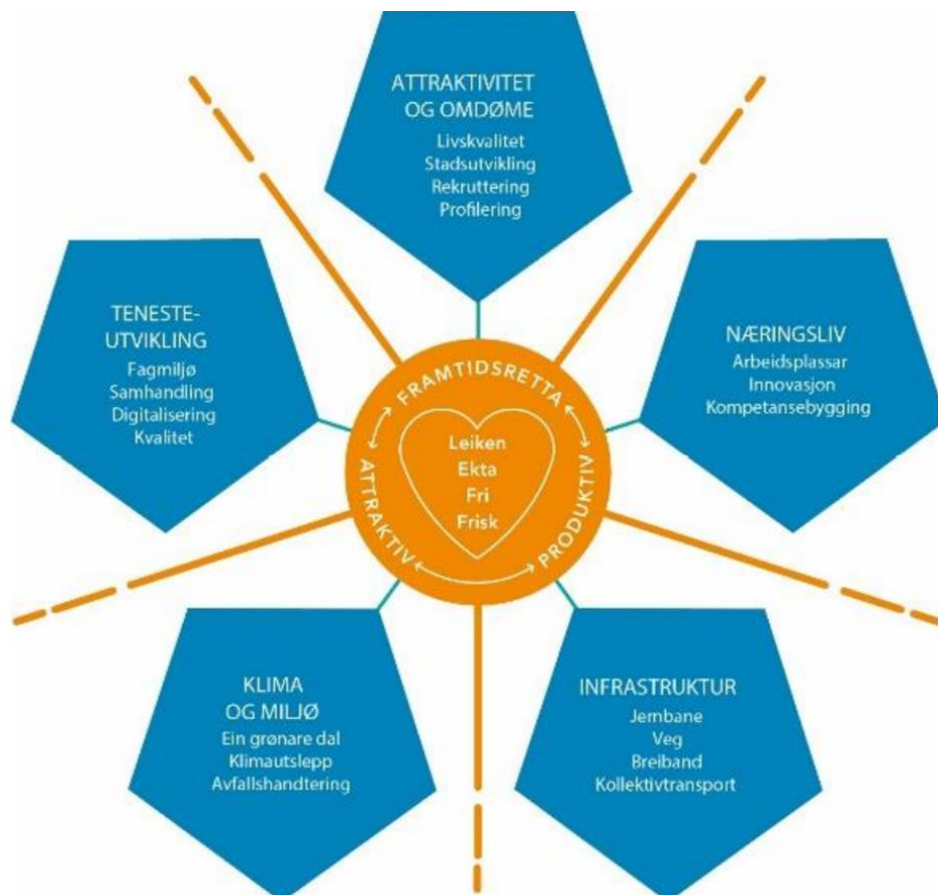
4.5 Samarbeidet i Hallingdal

Samarbeidsmønsteret i Hallingdal preges av et langvarig og omfattende samarbeid gjennom regionrådet om både samfunnsutvikling og tjenesteutvikling. Regionrådet har nylig vedtatt Strategisk plan for Hallingdal 2022-2025 inkl. handlingsprogram. Dokumentet framstår som et helhetlig styringsdokument, med analyser som grunnlag for konkrete strategier for å utvikle Hallingdal som offentlige kommuner og som sammenhørende samfunn med felles interesser overfor omverden.

Et interessant trekk ved analysene er dels at Hallingdal er større enn mange tror når det tas hensyn til det store antallet deltidsinnbyggere, dels at kommunene skårer høyt på bostedsattraktivitet. Folketallet har vært stabilt over lenger tid. En hovedutfordring knytter seg til at kommunene ikke er like attraktive når det kommer til arbeidsplasser, næringsliv og sysselsetting. Kommuneregionen trenger ifølge planen flere bein å stå på og et mer differensiert næringsliv med flere arbeidsplasser som krever høyere utdanning.

Figur 4.4 Befolkningsutvikling og sysselsettingsutvikling 2008-2018 for ulike kommuner og kommuneregioner. Kilde: Strategisk plan for Hallingdal 2022-2025

Figur 4.5 Satsingsområder for å utvikle Hallingdal som kommuner og samfunn. Kilde: Strategisk plan for Hallingdal 2022-2025

Som dokumentert i tidligere kapitler har det interkommunale samarbeidet i Hallingdal vært i stadig utvikling. Flere nye nye samarbeidsordninger er etablert de seneste årene, særlig innenfor helse- og sosialtjenestene. Kommunene har vært aktive pådrivere for å fremme en positiv samfunnsutvikling og har flere gode erfaringer med at regionalt samarbeid gir resultater.

Mye av tjenestesamarbeidet i Hallingdal preges samtidig av mange smale og små samarbeidsordninger, typisk på områder hvor kommunene deler på profesjonskompetanse eller annet personell med særskilt faglig kompetanse. utfordringene knytter seg til små og sårbare fagmiljøer som gir lite rom for arbeidsdeling og spesialisering, og som kan være dårlig tilpasset økt konkurranse om arbeidskraft og vedtatte reformer innenfor tjenestene.

Konsentrasjon av vertskommuneansvar og strid om lokalisering av fagpersonell er andre sentrale utfordringer ved dagens tjenestesamarbeid. Til dette kommer at dagens samarbeid ofte medfører oppdelte løsninger mellom kommunene. Det er også lett å finne eksempler på fravær av samarbeid på områder som kan være godt egnet for samarbeid.

Av tabellen nedenfor framgår registrerte samarbeidsordninger for Ål kommune, som er den kommunen som kommer ut med flest ordninger i kartleggingen (48). Som nevnt tidligere henger det høye antallet til en viss grad sammen med registreringspraksis for oppgaver som inngår under Hallinghelse som koordinerende enhet. Hovedbildet er uansett at kommunene i Hallingdal deltar i mange samarbeidsordninger både seg i mellom og i forhold til kommuner utenfor kommuneregionen.

Det kan nevnes at kommunene i Hallingdal samarbeider lite med kommunene i både Valdres og Numedal. Flå er den eneste kommunen som har et visst bilateralt samarbeid mot andre kommuner. Det gjelder samarbeid om legevakt mot Ringerike og samarbeid om utviklingen på Norefjell med Krødsherad og Sigdal.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Øvre Hallingdal legevakt	Hol, Ål
2	Hol og Ål Felleskjøkken	Hol, Ål
3	PPT for Ål og Hol	Hol, Ål
4	Felles skogbrukssjef Ål-Hol	Hol, Ål
5	Innkjøpssamarbeid Ål-Hol	Hol, Ål
6	Øvre Hallingdal veterinærvakt	Hol, Ål
7	Beredskapsrådgiver Hol-Ål	Hol, Ål
8	Jordmorvakt Hol, Ål, Gol og Hemsedal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal
9	Hallingdal legevakt	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen
10	LVS Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen
11	Hallingdal Kraftnett AS	Hol, Ål, Gol, Nesbyen, Flå
12	Hallingdal brann og redningsteneste IKS	Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
13	Samarbeid om avløpstilsyn og vassforvaltning i Hallingdal	Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
14	Regionrådet for Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
16	Hallingdal Krisesenter	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
17	Barnevernvakten i Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
18	Hallingdal barnevernjeneste	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
19	NAV Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
20	Intermediæravdeling Hallingdal sjukestugu	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
21	Hallinghelse	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
22	Logoped Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
23	Folkehelse Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
24	Kommunepsykolog Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
25	Klinisk ernæringsfysiolog Hallingdal (KEF)	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
26	Lærings- og mestringskooordinator Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
27	Autismeteam Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
28	Velferdsteknologi Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
29	Samhandlingsleiar og regional kommuneoverlegefunksjon i Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
30	IKT Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
31	Biblioteksamarbeid Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
32	Hallingdal Etablerersenter	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
33	Jobb i Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
34	VINN AS Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
35	Hallingdal renovasjon IKS	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Krødsherad
36	Hardangerviddatunnellene AS	Hol, Ål, Eidfjord, Nore og Uvdal, Ulvik, Ullensvang
36	Øvre Buskerud skadefellingslag	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå, Nore og Uvdal
37	Miljøretta helsevern Hallingdal	9 kommuner
38	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	19 kommuner
39	IUA Buskerud	19 kommuner
40	Vardar AS	19 kommuner
41	Nok. Drammen	19 kommuner
42	Fagrådet for Ytre Oslofjord	19 kommuner
43	IKA Kongsberg	37 kommuner
44	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
45	IKA Opplandene	44 kommuner
46	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	46 kommuner
47	Osloregionen IKPR	65 kommuner
48	Kommunekraft AS	126 kommuner

Tabell 4.4 Registrerte samarbeidsordninger for Ål kommune

4.6 Samarbeidet i Ringeriksregionen

Ringeriksregionen er som nevnt nylig utvidet med Krødsherad og Modum. Det regionalpolitiske samarbeidet er under utvikling gjennom bl.a. samarbeid om felles næringspolitisk strategi. Strategien med navnet «Fremover sammen» ble utarbeidet for Ringerike, Hole og Jevnaker i 2018. For tiden pågår revisjon med deltakelse fra fem kommuner med vekt på felles kunnskapsgrunnlag for næringsutvikling og felles regional strategi. Det arbeides også med å lage en felles strategi med handlingsdel for det interkommunale politiske rådet innen juni 2022.

Kommunesamarbeidet på Ringerike preges av mange bilaterale samarbeidsordninger mellom særlig Ringerike og Hole. I det bredere regionale samarbeidet finnes flere viktige ordninger med deltakelse fra 3-7 kommuner. Ringerike kommune er som regel vertskommune og understreker at kommunesamarbeidet så langt har vært utviklet som en sentrert vertskommunemodell. I kartleggingen er det funnet to eksempler på samarbeid mot kommunene i Valdres. Det gjelder samarbeid om krisesenter og barnevernsvakt. Det formaliserte samarbeidet mot Gran og Lunner er minimalt. Det samme gjelder samarbeid mot Bærum og de andre kommunene i hovedstadsområdet.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Ringerike brann og redningstjeneste	Ringerike, Hole
2	Avlastningstilbud pleie og omsorg Ringerike-Hole	Ringerike, Hole
3	Torsdagsklubb på Hov gård	Ringerike, Hole
4	Landbrukskontoret for Ringerike og Hole	Ringerike, Hole
5	Ringeriksbadet IKS	Ringerike, Hole
6	Ringeriksbadet AS	Ringerike, Hole
7	Overvåking av Storelva/Tyrifjorden	Ringerike, Hole
8	Aksjon Steinsfjorden	Ringerike, Hole
9	Menova AS	Ringerike, Hole
10	Ringerike og Hole veterinærsvakt	Ringerike, Hole
11	Helsestasjon for ungdom Ringerike-Hole-Jevnaker	Ringerike, Hole, Jevnaker
12	Regionalt kulturhus-Ringerike AS	Ringerike, Hole, Jevnaker
13	Hønefoss Arena AS	Ringerike, Hole, Jevnaker
14	Ringerikskraft AS	Ringerike, Hole, Nore og Uvdal
15	Viken Vest Innkjøpssamarbeid	Øvre Eiker, Lier, Modum, Ringerike
16	Etableringstjeneste for Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad
17	Ringeriksregionen IKPR	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum
18	Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS (HRA)	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
19	Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum
20	Regionalt næringsteam i Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum
21	Ringerike og Hadeland skadefellingslag	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
22	LVS Ringerike	Ringerike, Hole, Jevnaker, Flå, Krødsherad, Modum, Sigdal
23	Ringerike interkommunale legevakt	Ringerike, Hole, Jevnaker, Flå, Krødsherad, Modum, Sigdal
24	Barnevernvakten i Ringerike	Ringerike, Hole, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre, Øystre Slidre
25	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Ringerike, Jevnaker, Hole, Modum, Krødsherad, Sigdal, Lunner, Gran, Sør Aurdal, Nord Aurdal, Vang, Etnedal, Øystre Slidre, Vestre Slidre
26	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	19 kommuner
27	IUA Buskerud	19 kommuner
28	Vardar AS	19 kommuner
29	Nok. Drammen	19 kommuner
30	Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	33 kommuner
31	IKA Kongsberg	37 kommuner
32	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner
33	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Tabell 4.5 Registrerte samarbeidsordninger for Ringerike kommune

4.7 Samarbeidet på Hadeland

Regionrådet for Hadeland er som nevnt i en spesiell situasjon etter at Jevnaker har meldt seg ut fra årsskiftet, samtidig som Gran og Lunner tilhører hvert sitt fylke. Dette trenger ikke bety så mye for det bilaterale tjenestesamarbeidet mellom Gran og Lunner, som er omfattende, jf. oversikten nedenfor.

Kartleggingen gir grunnlag for å peke på minst tre interessante trekk ved det pågående tjenestesamarbeidet mellom Gran og Lunner. For det første har kommunene realisert helhetlig interkommunalt samarbeid på noen uvanlige oppgaveområder. Det gjelder det felles kulturkontoret for Lunner og Gran, som har ansvar for lokale kulturtilbud i kommunene inkl. felles kulturskole. Det gjelder også felles flyktningetjeneste, som ikke er et vanlig samarbeidsområde mellom kommunene.

For det andre har kommunene på Hadeland over lenger tid utviklet en håndbok med rutiner for jevnlig evaluering, rapportering og styring av det interkommunale samarbeidet. Håndboken beskriver bl.a. et årshjul for de interkommunale tjenestene med faste såkalte VKS-møter mellom vertskommunen og samarbeidskommunene to ganger i året. Slike faste rutiner kan ha overføringsverdi til flere kommuner og til flere typer interkommunalt samarbeid, for å motvirke styringsproblemer i det løpende samarbeidet.

For det tredje er det grunn til å merke seg at samarbeidet mellom Gran og Lunner så langt ikke har medført en felles IKT-organisasjon med ansvar for samordning av IKT-systemer og digitalisering. Det illustrerer at løpende tilpasninger etter behov kan være en brukbar tilnærming mellom to nære nabokommuner. Nye skyløsninger og øvrig teknisk utvikling på IKT-området bidrar til økt fleksibilitet, men kan samtidig gjøre det vanskelig å vurdere sikkerhet og sårbarhet for kommuner med begrenset IKT-kompetanse.

Nr	Navn samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Lunner og Gran brann- og redning	Gran, Lunner
2	Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran, Lunner
3	NAV Hadeland	Gran, Lunner
4	Lunner og Gran legevakt	Gran, Lunner
5	Intermediæravdeling Gran og Lunner	Gran, Lunner
6	Helsestasjon for ungdom Gran-Lunner	Gran, Lunner
7	Hadeland Digital	Gran, Lunner
8	Hadeland kulturskole	Gran, Lunner
9	Kulturkontoret for Lunner og Gran	Gran, Lunner
10	Lunner og Gran voksenopplæring	Gran, Lunner
11	Flyktningetjenesten for Gran og Lunner	Gran, Lunner
12	Etablererveiledning Lunner og Gran	Gran, Lunner
13	Lunner og Jevnaker voksenopplæring	Lunner, Jevnaker
14	Regionrådet for Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker
15	Hadeland Energi AS	Gran, Lunner, Jevnaker
16	Hadeland Kraft AS	Gran, Lunner, Jevnaker
17	Innkjøpsamarbeid på Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker
18	Hapro AS	Gran, Lunner, Jevnaker
19	Hadeland veterinæravdelning	Gran, Lunner, Jevnaker
20	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Gran, Lunner, Jevnaker, Nittedal
21	Randsfjordforbundet	Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land
22	Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS (HRA)	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
23	Ringerike og Hadeland skadefellingslag	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
24	LVS Gjøvik	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Gran, Lunner
25	Randsfjordmuseet AS	Gran, Lunner, Jevnaker, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal
26	Barnevernvakten i Gjøvik	7 kommuner
27	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)	7 kommuner
28	Miljørettet helsevern IKS	7 kommuner
29	Forsikringsordningen for kommunene i Sør-Oppland (FOKSO)	8 kommuner
30	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	14 kommuner
31	Nok. Gjøvik IKS	15 kommuner
32	Innlandet revisjon IKS	24 kommuner
33	IUA Oppland	24 kommuner
34	IKA Opplandene	44 kommuner
35	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	46 kommuner
36	Osloregionen IKPR	65 kommuner

Tabell 4.6 Registrerte samarbeidsordninger for Lunner kommune

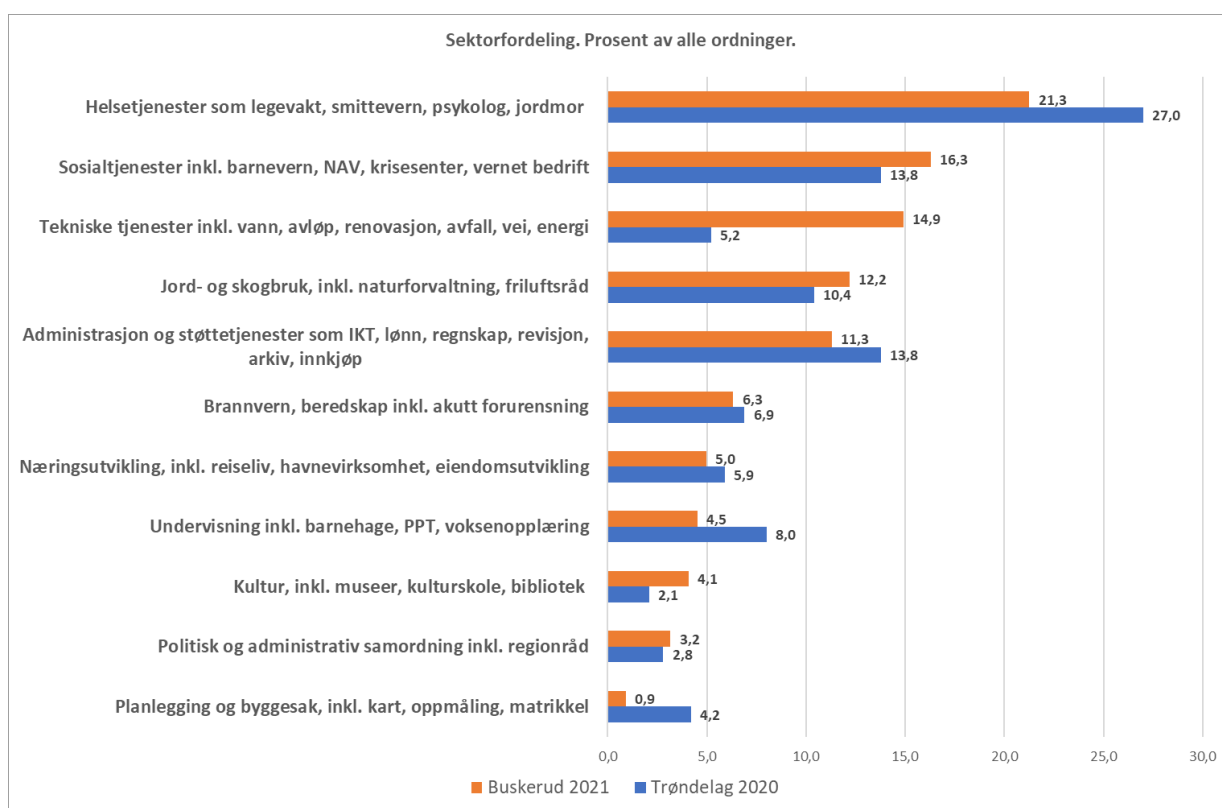
5 Sektorvis gjennomgang av dagens ordninger

Nedenfor følger nærmere beskrivelser av samarbeidets innhold med utgangspunkt i en sektorinndeling av 221 registrerte samarbeidsordninger. På utvalgte områder er det utarbeidet kart som viser samarbeidets geografiske utbredelse. Gjennomgangen er holdt på et overordnet nivå.

5.1 Sektorfordeling

Av figuren nedenfor går det frem at samarbeidet innenfor helse- og sosialtjenestene utgjør nærmere 40 prosent av alle ordninger. Deretter følger samarbeid om tekniske tjenester, som utgjør 15 prosent av alle ordninger. Samarbeid innenfor jord- og skogbruk inkl. naturforvaltning utgjør 12 prosent og samarbeid om administrasjon og støttetjenester ligger på samme nivå. Samarbeid innenfor næringsutvikling, undervisning og kultursektoren er av begrenset omfang. Færrest ordninger er funnet innenfor plan, byggesak, kart og oppmåling.

Tallene avviker fra Trøndelag særlig ved at helsesamarbeidet ser ut til å være av noe mindre omfang mellom kommunene i Buskerud. Det kan ha sammenheng med at tre av kommuneregionene i Trøndelag har etablert et helhetlig helsesamarbeid gjennom distriktsmedisinsk senter. Det gjelder Fosen (Ørland), Værnesregionen (Stjørdal) og Inn-Trøndelag (Steinkjer).

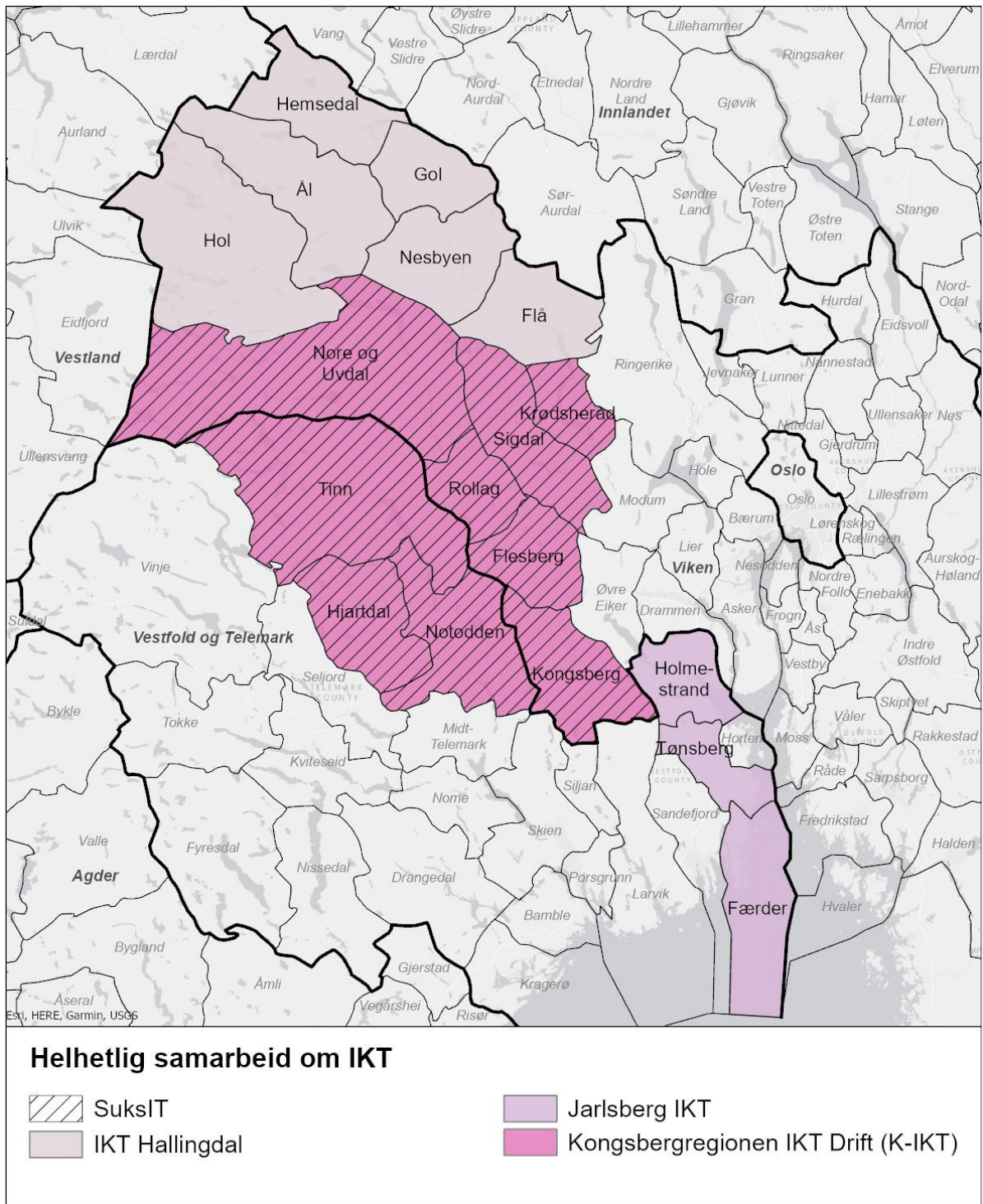
Figur 5.1 Sektorfordeling av registrerte samarbeidsordninger i Buskerud 2021 og Trøndelag 2020. Prosent. n=221/289. Kilde: NIVI Analyse

5.2 Samarbeid om administrasjon

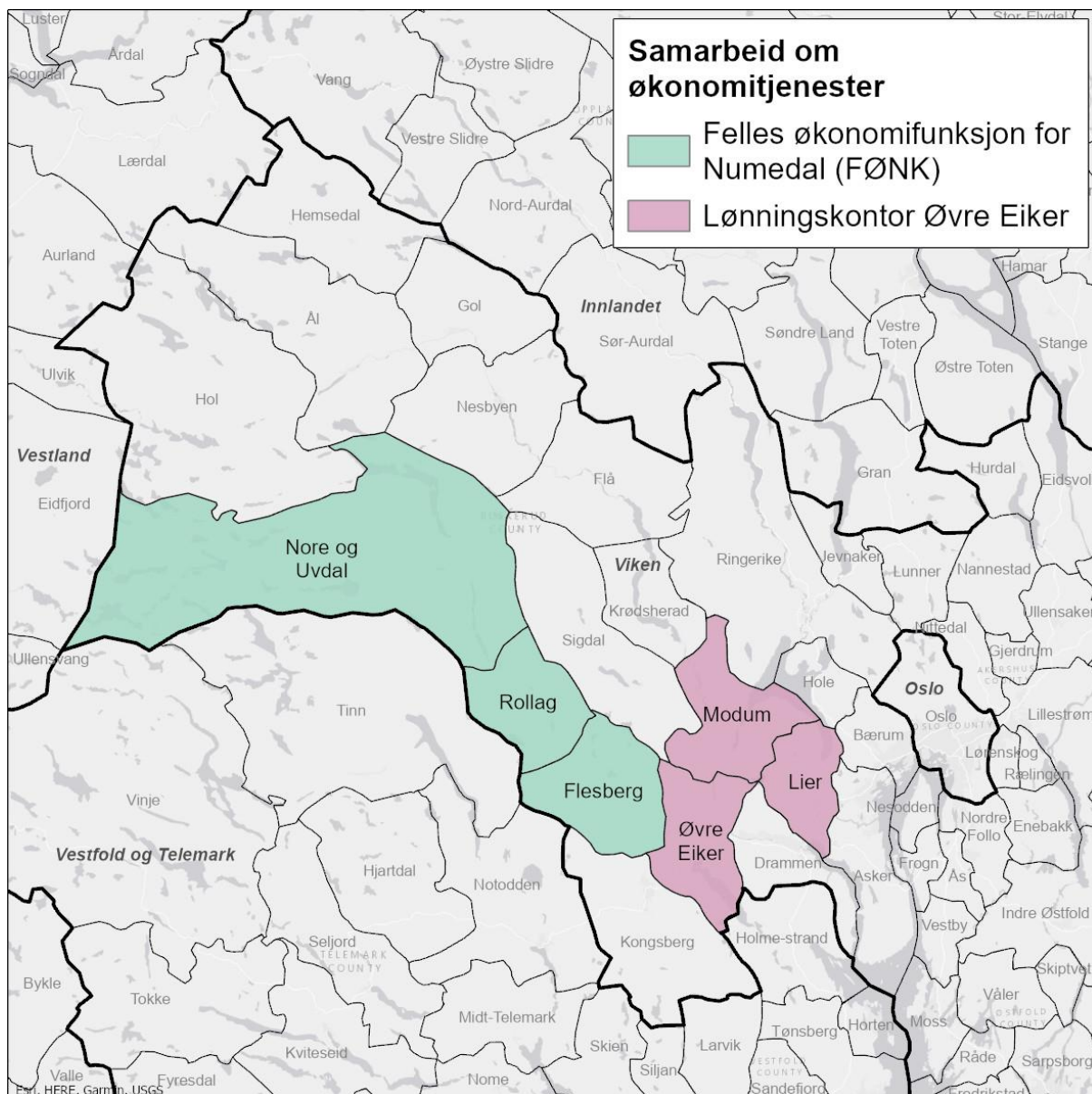
I kartleggingen er det funnet 25 ordninger innenfor kommunal administrasjon og støttetjenester, som er nærmere beskrevet i oversikten nedenfor. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om felles IKT-tjeneste, økonomitjenester som lønn og regnskap, offentlig innkjøp, kommunerevisjon og kontrollutvalgssekretariat.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Kongsbergregionen IKT Drift (K-IKT)	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Krødsherad, Notodden, Hjartdal, Tinn
2	SuksIT	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
3	IKT Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
4	Hadeland Digital	Gran, Lunner
5	Jarlsberg IKT	Tønsberg, Færder, Holmestrand
6	Gigafib Holding AS	Sandefjord, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
7	Kongsbergregionens kommunale oppgavefellesskap for tjenesteutvikling	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
8	Kommuneadvokaten i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Sigdal, Tinn
9	Personvernombud Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
10	Lønningskontor Øvre Eiker	Lier, Modum, Øvre Eiker
11	Felles økonomifunksjon for Numedal (FØNK)	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg
12	Viken Vest Innkjøpssamarbeid	Øvre Eiker, Lier, Modum, Ringerike
13	Innkjøpssamarbeidet i Kongsbergregionen	Notodden, Hjartdal, Tinn
14	Innkjøpssamarbeid på Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker
15	Innkjøpssamarbeid Ål-Hol	Hol, Ål
16	Vestfold Offentlige Innkjøpssamarbeid (VOIS)	Sandefjord, Larvik, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
17	BRAHL Regionalt forsikringsamarbeid	Bærum, Asker, Lier
18	Forsikringsordningen for kommunene i Sør-Oppland (FOKSO)	Gran, Lunner, Jevnaker, Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten
19	IKA Kongsberg	Eid av 37 kommuner inkl. Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hjartdal, Hol, Hole, Holmestrand, Kongsberg, Krødsherad, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Tinn, Ål
20	IKA Opplandene	Eid av 44 kommuner inkl. Gran, Jevnaker, Lunner
21	Viken Kommunerevisjon IKS (VKR)	Drammen, Enebakk, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Kongsberg, Krødsherad, Modum, Nesbyen, Nesodden, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål, Ås
22	Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR)	Eid av 23 kommuner inkl. Holmestrand, Hjartdal, Tinn, Notodden
23	Innlandet revisjon IKS	Eid av 24 kommuner inkl. Jevnaker, Lunner, Gran
24	Viken Kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	Eid av 33 kommuner inkl. Drammen, Flesberg, Flå, Hol, Hole, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker
25	Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS)	Eid av 34 kommuner inkl. Holmestrand, Hjartdal, Tinn, Notodden

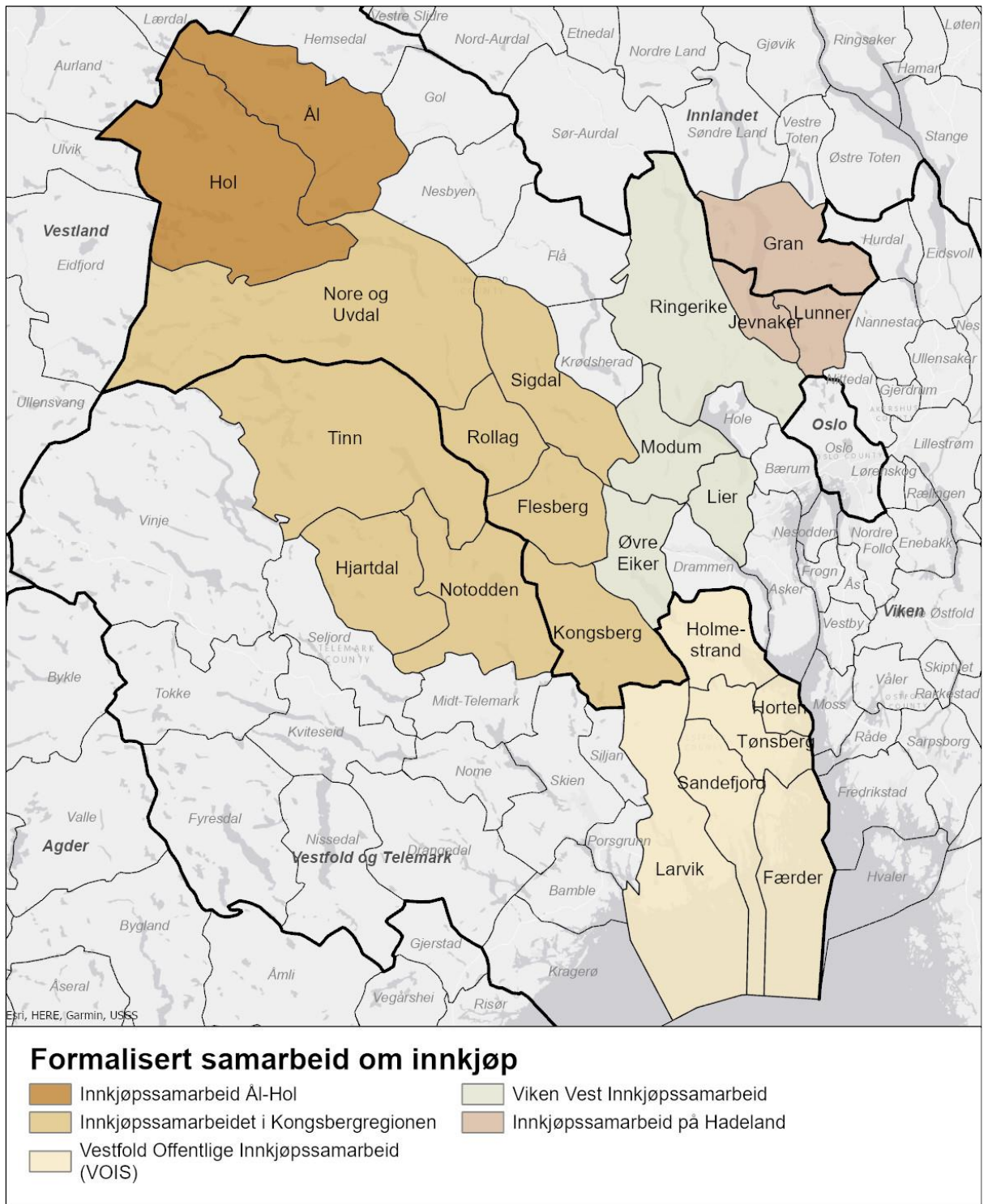
Tabell 5.1 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor administrasjon og støttetjenester

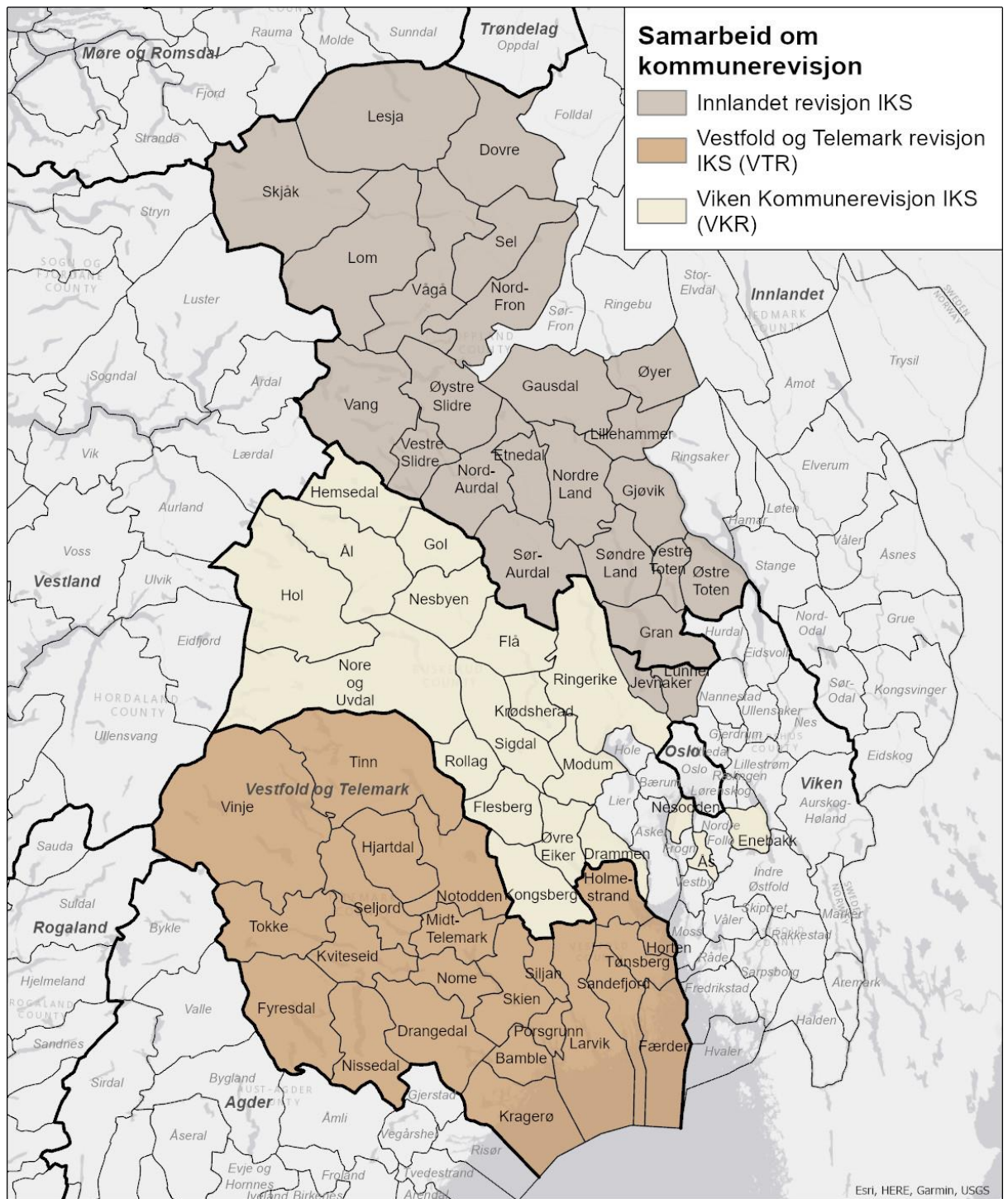
Figur 5.2 Samarbeid om felles IKT-tjeneste. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

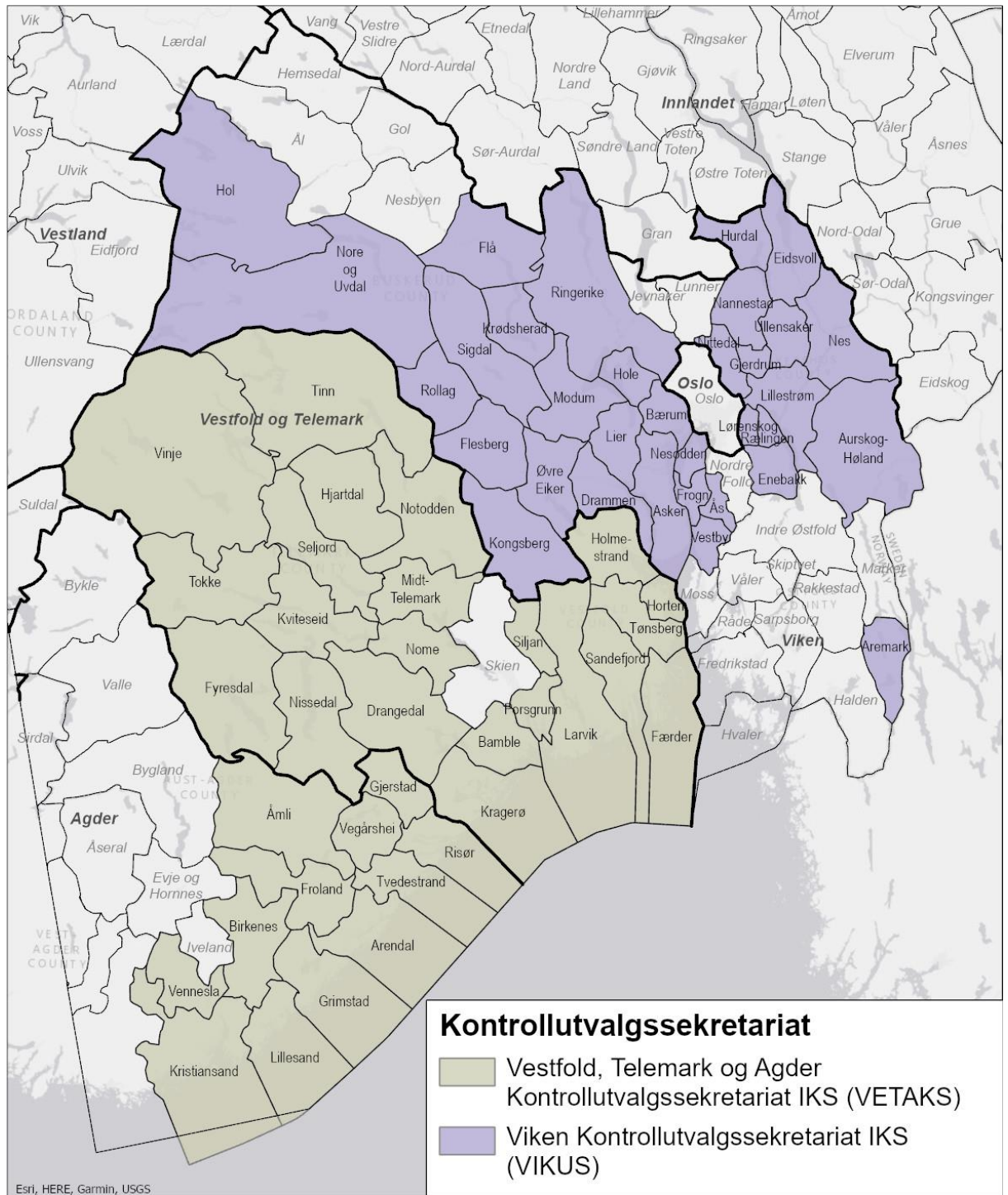
Figur 5.3 Samarbeid om økonomitjenester. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Figur 5.4 Samarbeid om offentlig innkjøp. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Figur 5.5 Samarbeid om kommunerevisjon. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

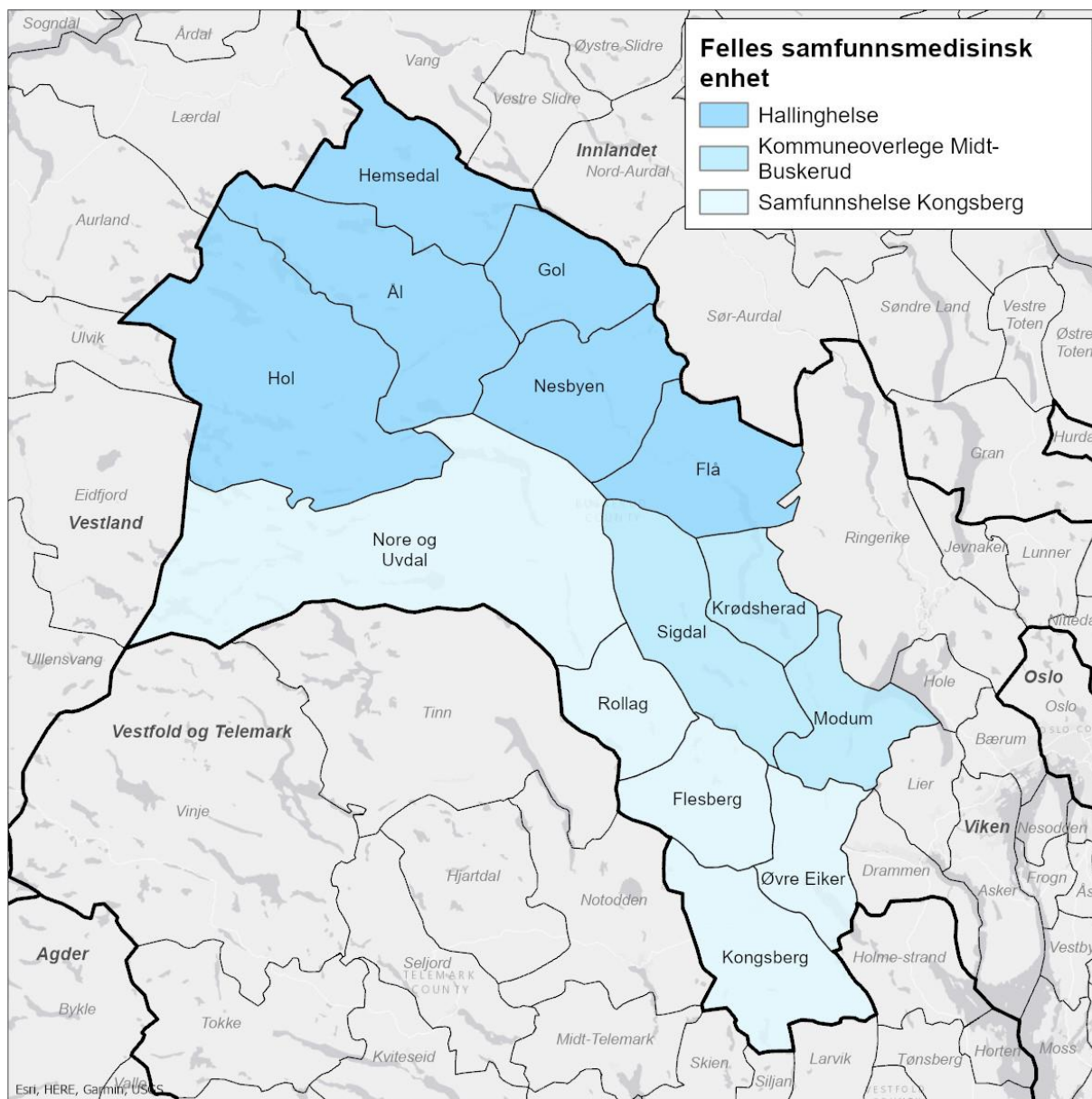
Figur 5.6 Samarbeid om kontrollutvalgssekretariat. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.3 Samarbeid om helsetjenester

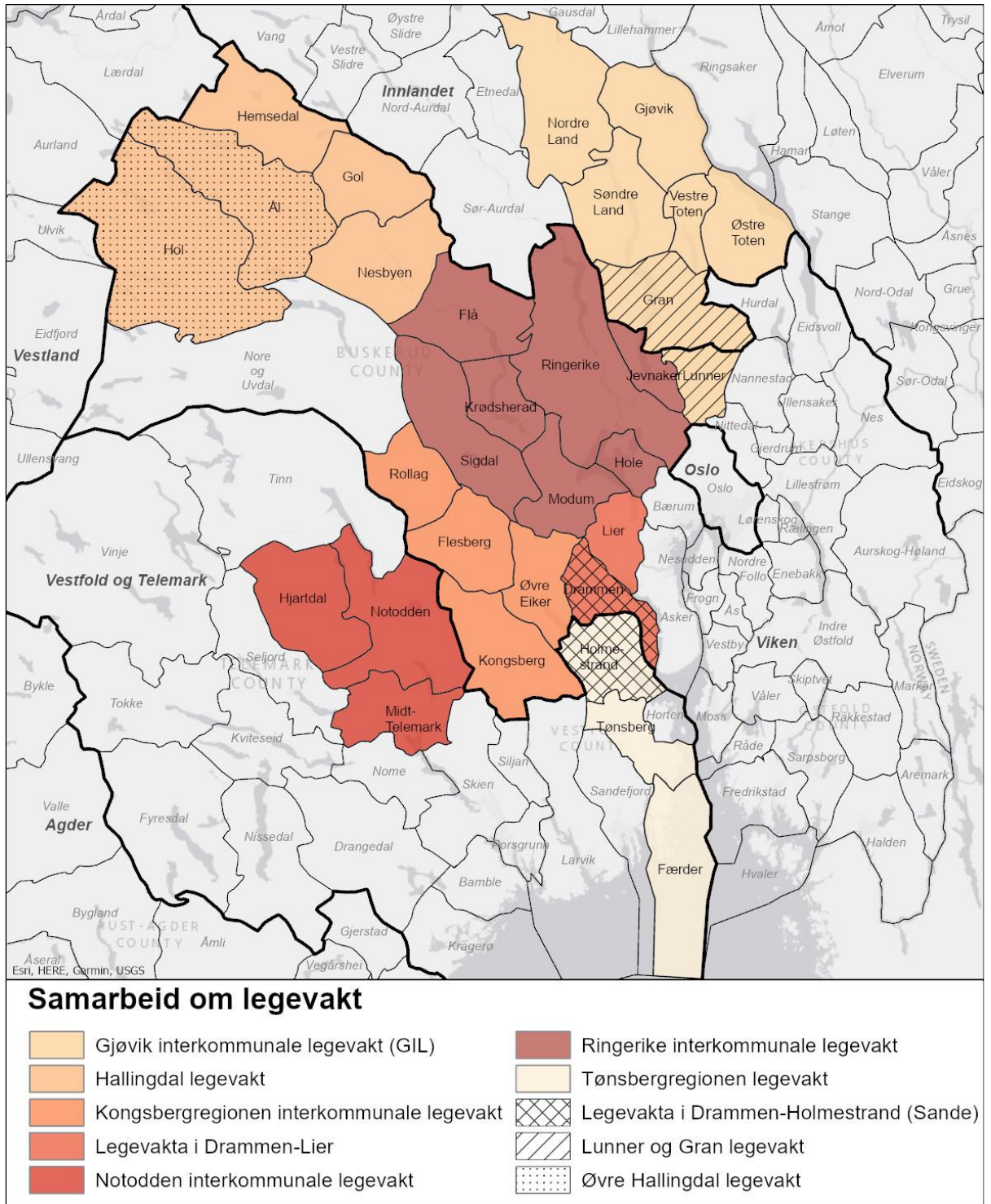
I kartleggingen er det registrert 47 samarbeidsordninger innenfor kommunehelsetjenester. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om felles samfunnsmedisinsk enhet inkl. kommuneoverlege, legevakt og legevaktsentral. Samarbeid som inngår i Hallinghelse er i kartleggingen registrert som egne ordninger. Samfunnshelse Kongsberg, som omfatter samarbeid om felles kommuneoverlegefunksjon og miljørettet helsevern, er etter en nærmere vurdering registrert som én ordning.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Legevakta i Drammen-Holmestrand	Drammen, Holmestrand
2	Legevakta i Drammen-Lier	Drammen, Lier
3	Kongsbergregionen interkommunale legevakt	Kongsberg, Øvre Eiker, Flesberg, Rollag
4	Ringerike interkommunale legevakt	Ringerike, Hole, Jevnaker, Flå, Krødsherad, Modum, Sigdal
5	Hallingdal legevakt	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen
6	Øvre Hallingdal legevakt	Hol, Ål
7	Tønsbergregionen legevakt	Holmestrand, Tønsberg, Færder
8	Notodden interkommunale legevakt	Notodden, Hjartdal, Midt-Telemark
9	Lunner og Gran legevakt	Gran, Lunner
10	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten
11	LVS Drammen	Drammen, Lier
12	LVS Ringerike	Ringerike, Hole, Jevnaker, Flå, Krødsherad, Modum, Sigdal
13	LVS Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen
14	LVS Kongsberg	Kongsberg, Øvre Eiker, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
15	LVS Notodden	Notodden, Hjartdal, Midt-Telemark
16	LVS Tønsberg	Tønsberg, Færder, Holmestrand
17	LVS Gjøvik	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Gran, Lunner
18	Intermediæravdeling Gran og Lunner	Gran, Lunner
19	Intermediæravdeling Hallingdal sjukestugu	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
20	Helsestasjon for ungdom Ringerike-Hole-Jevnaker	Ringerike, Hole, Jevnaker
21	Helsestasjon for ungdom Gran-Lunner	Gran, Lunner
22	Hallinghelse	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
23	Logoped Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
24	Folkehelse Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
25	Klinisk ernæringsfysiolog Hallingdal (KEF)	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
26	Lærings- og mestringsskooordinator Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
27	Autismeteam Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
28	Velferdsteknologi Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
29	Kommuneoverlege Midt-Buskerud	Modum, Sigdal, Krødsherad
30	Samhandlingsleiar og regional kommuneoverlegefunksjon i Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
31	Samfunnshelse Kongsberg	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Øvre Eiker
32	Miljøretta helsevern Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal
33	Miljøhygienisk avdeling Notodden	Notodden, Hjartdal, Nome, Midt-Telemark
34	Miljørettet helsevern IKS	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner
35	Jordmorvakt Hol, Ål, Gol og Hemsedal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal
36	Jordmorvakt Nesbyen og Flå	Nesbyen, Flå
37	Jordmorsamarbeid Notodden-Hjartdal	Notodden, Hjartdal
38	Jordmortjeneste Midt-Buskerud	Modum, Krødsherad
39	Samarbeid om psykisk helse Modum Bad	Modum, Sigdal, Krødsherad, Øvre Eiker
40	Samarbeid om psykisk helse og rus Kongsberg DPS	Kongsberg, Flesberg, Nore og Uvdal, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker
41	Kommunepsykolog Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg
42	Kommunepsykolog Hallingdal	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå
43	Responscenteret i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
44	Forbyggende tjenester barn og unge Notodden	Notodden, Hjartdal
45	Felles helsesykepleier Notodden-Hjartdal	Notodden, Hjartdal
46	Avlastningstilbud pleie og omsorg Ringerike-Hole	Ringerike, Hole
47	Torsdagsklubb på Hov gård	Ringerike, Hole

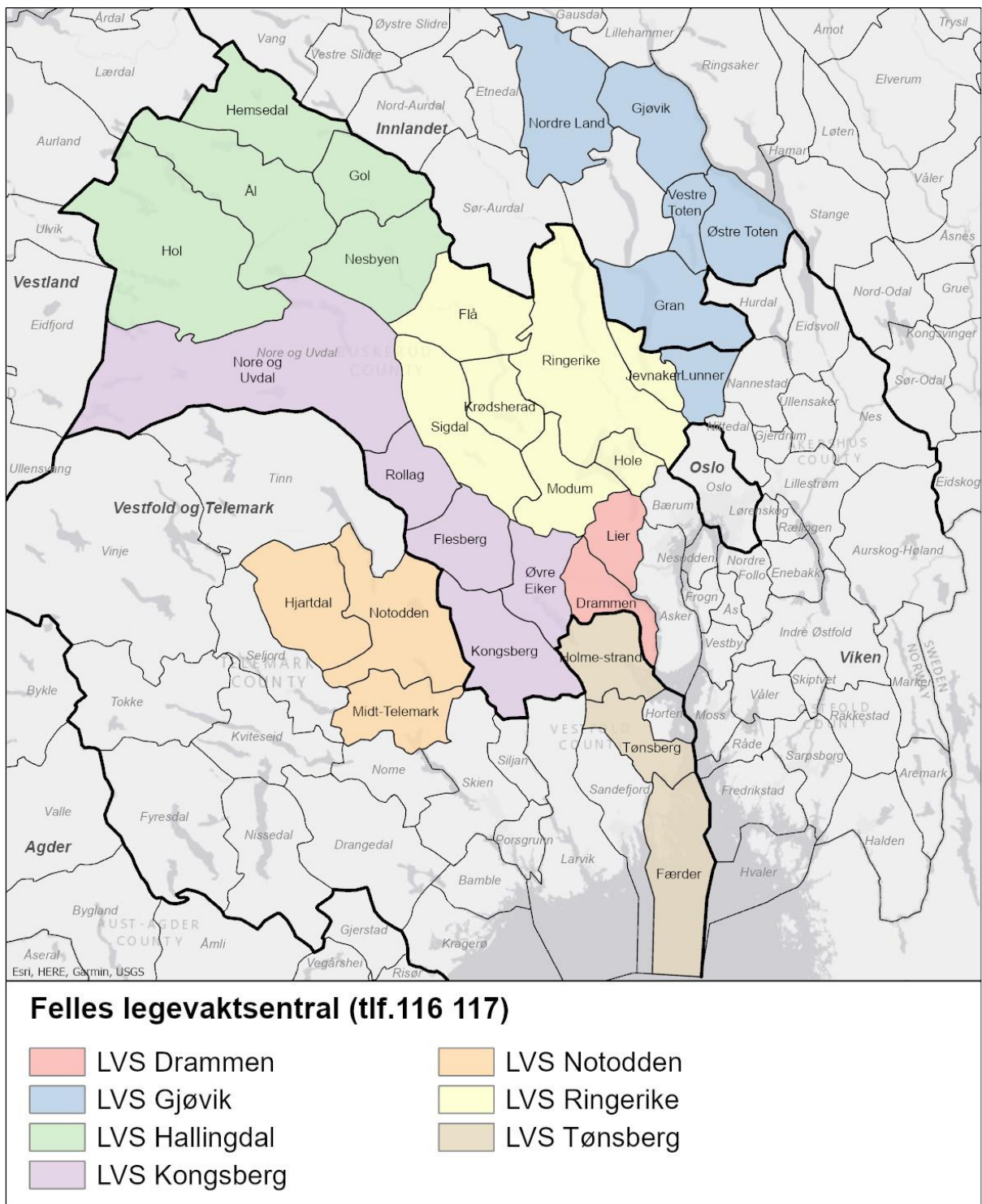
Tabell 5.2 Interkommunale samarbeidsordninger om kommunehelsetjenester

Figur 5.7 Samarbeid om samfunnsmedisinsk enhet inkl. kommuneoverlege.
Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Figur 5.8 Samarbeid om legevakt. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

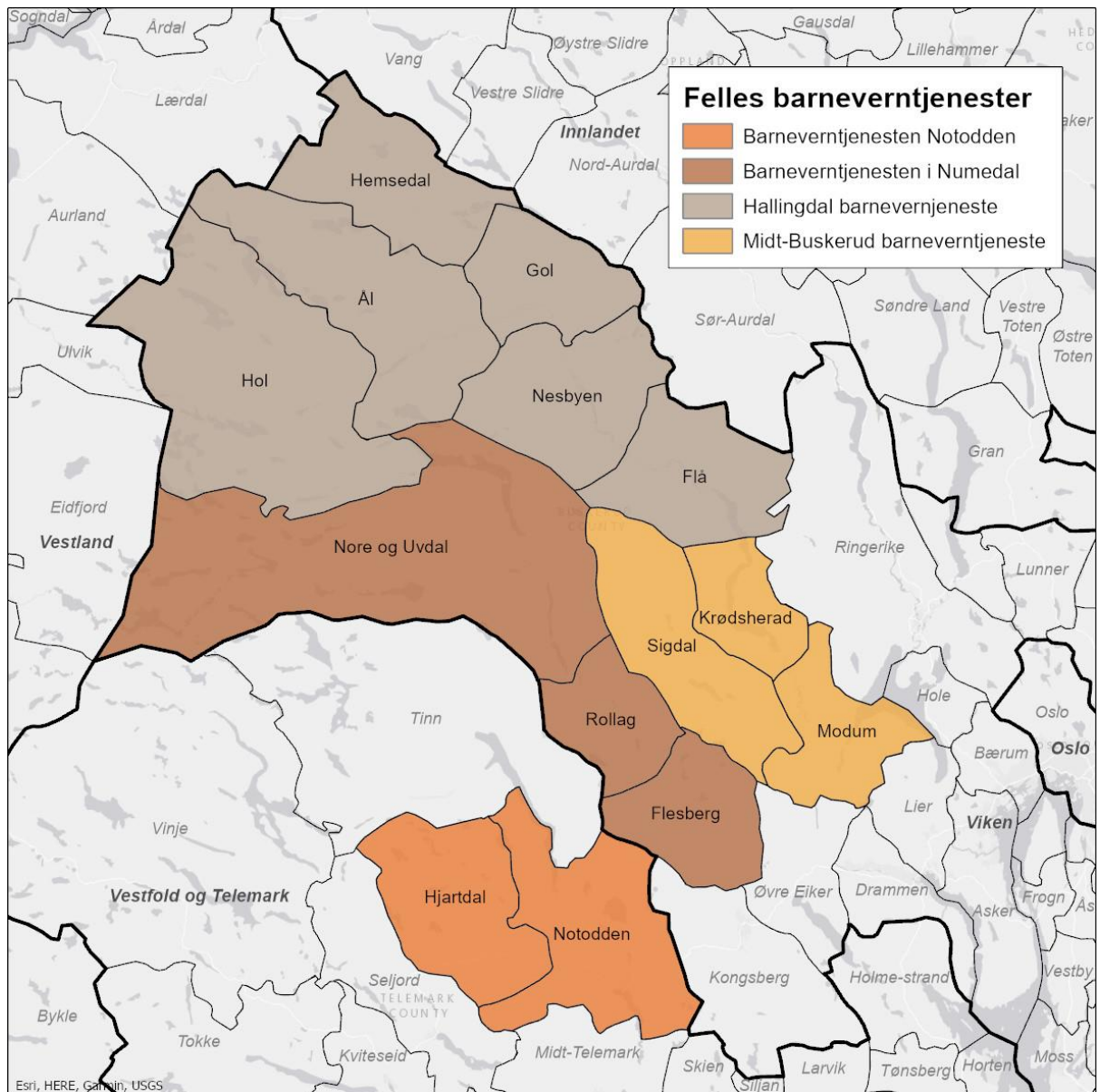
Figur 5.9 Samarbeid om legevaktsentral. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.4 Samarbeid om sosialtjenester

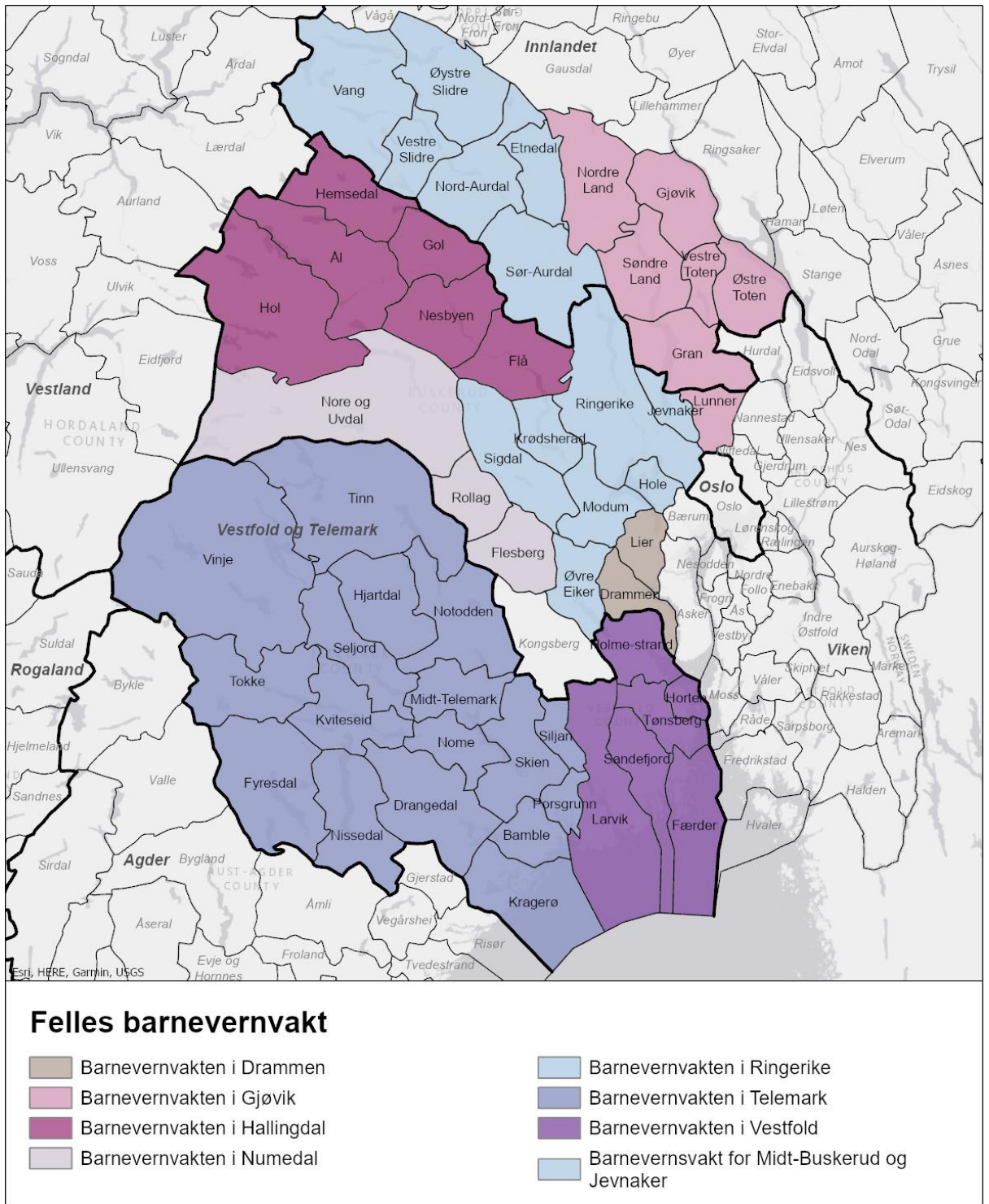
I kartleggingen er det registrert 36 samarbeidsordninger innenfor sosialtjenester. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om felles barneverntjeneste, døgkontinuerlig barnevernvakt, felles NAV-kontor og lovpålagt krisesenter.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Hallingdal barnevernjerneste	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
2	Barneverntjenesten Notodden	Notodden, Hjartdal
3	Barneverntjenesten i Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg
4	Midt-Buskerud barneverntjeneste	Modum, Sigdal, Krødsherad
5	Barnevernvakten i Drammen	Drammen, Lier
6	Barnevernvakten i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
7	Barnevernvakten i Ringerike	Ringerike, Hole, Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre, Øystre Slidre
8	Barnevernvakten i Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
9	Barnevernvakten i Numedal	Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
10	Barnevernvakt for Midt-Buskerud og Jevnaker	Sigdal, Krødsherad, Modum, Øvre Eiker, Jevnaker
11	Barnevernvakten i Telemark	Alle kommunene i Telemark (17)
12	Barnevernvakten i Gjøvik	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten
13	Kongsberg Krisesenter	Kongsberg, Notodden, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Øvre Eiker
14	Hallingdal Krisesenter	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
15	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Ringerike, Jevnaker, Hole, Modum, Krødsherad, Sigdal, Lunner, Gran, Sør Aurdal, Nord Aurdal, Vang, Etnedal, Øystre Slidre, Vestre Slidre
16	Krisesenteret Asker, Bærum og Lier	Asker, Bærum, Lier
17	Krisesenteret i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
18	Krisesenteret i Telemark	Fyresdal, Nissedal, Hjartdal, Tokke, Siljan, Kviteseid, Seljord, Vinje, Drangedal, Tinn, Nome, Kragerø, Midt-Telemark, Bamble, Porsgrunn, Skien
19	Nok. Drammen	Drammen, Jevnaker, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Hole, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål
20	Nok. Gjøvik IKS	Gran, Lunner og 13 kommuner i Oppland
21	SMISO Telemark	Alle kommunene i Telemark (17)
22	SMISO Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
23	NAV Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
24	NAV Notodden	Notodden, Hjartdal
25	NAV Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg
26	NAV Midt-Buskerud	Modum, Sigdal, Krødsherad
27	NAV Hadeland	Gran, Lunner
28	Felles gjeldsrådgiver Notodden-Hjartdal	Notodden, Hjartdal
29	Flyktingetjenesten for Gran og Lunner	Lunner, Gran
30	Menova AS	Ringerike, Hole
31	Numedal produksjon AS	Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
32	Eiker Vekst AS	Drammen, Øvre Eiker
33	VINN AS Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
34	Hapro AS	Gran, Lunner, Jevnaker
35	Empus AS	Sandefjord, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand
36	Revetal Arbeid og Kompetanse AS	Tønsberg, Holmestrand

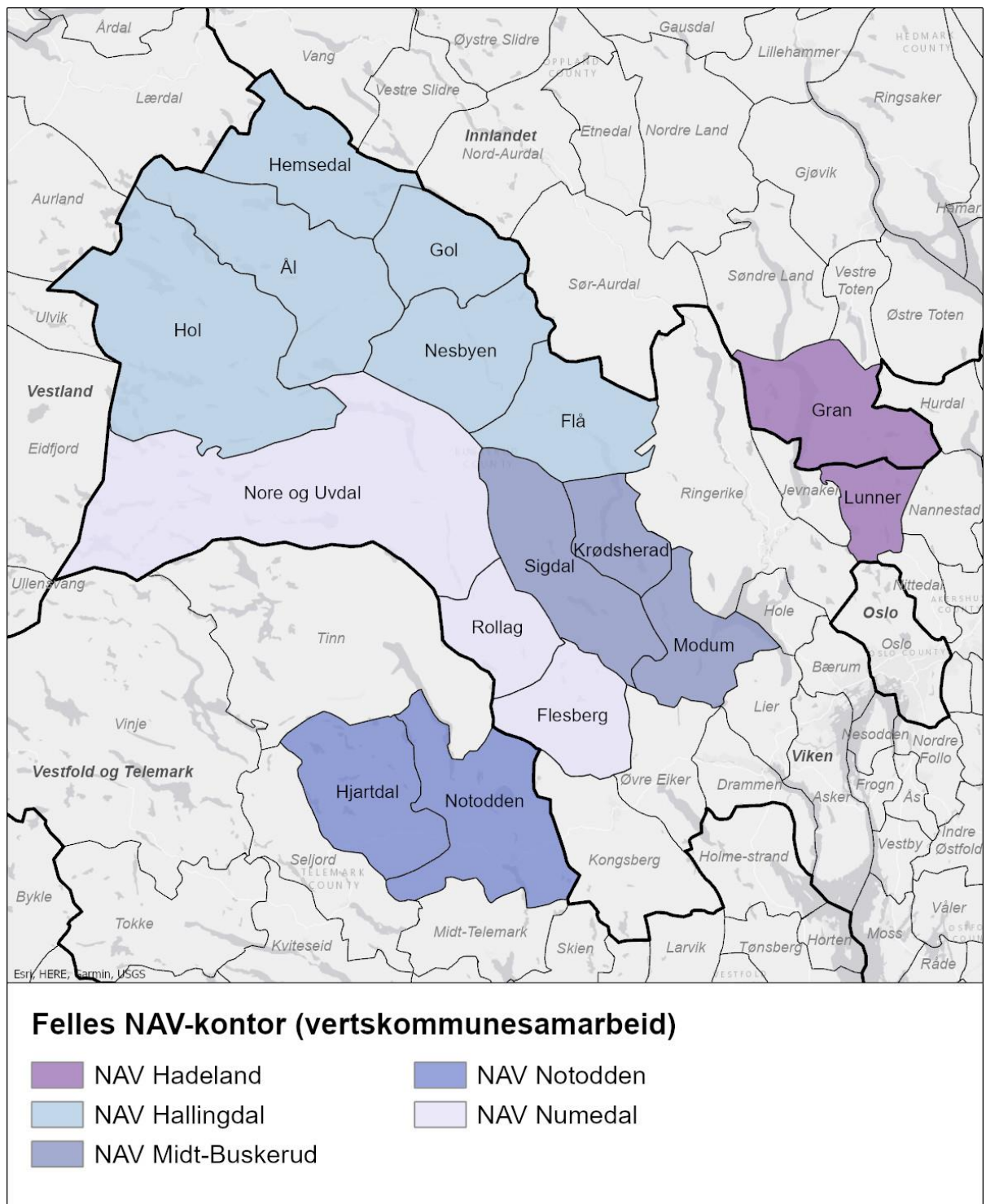
Tabell 5.3 Interkommunale samarbeidsordninger om sosialtjenester

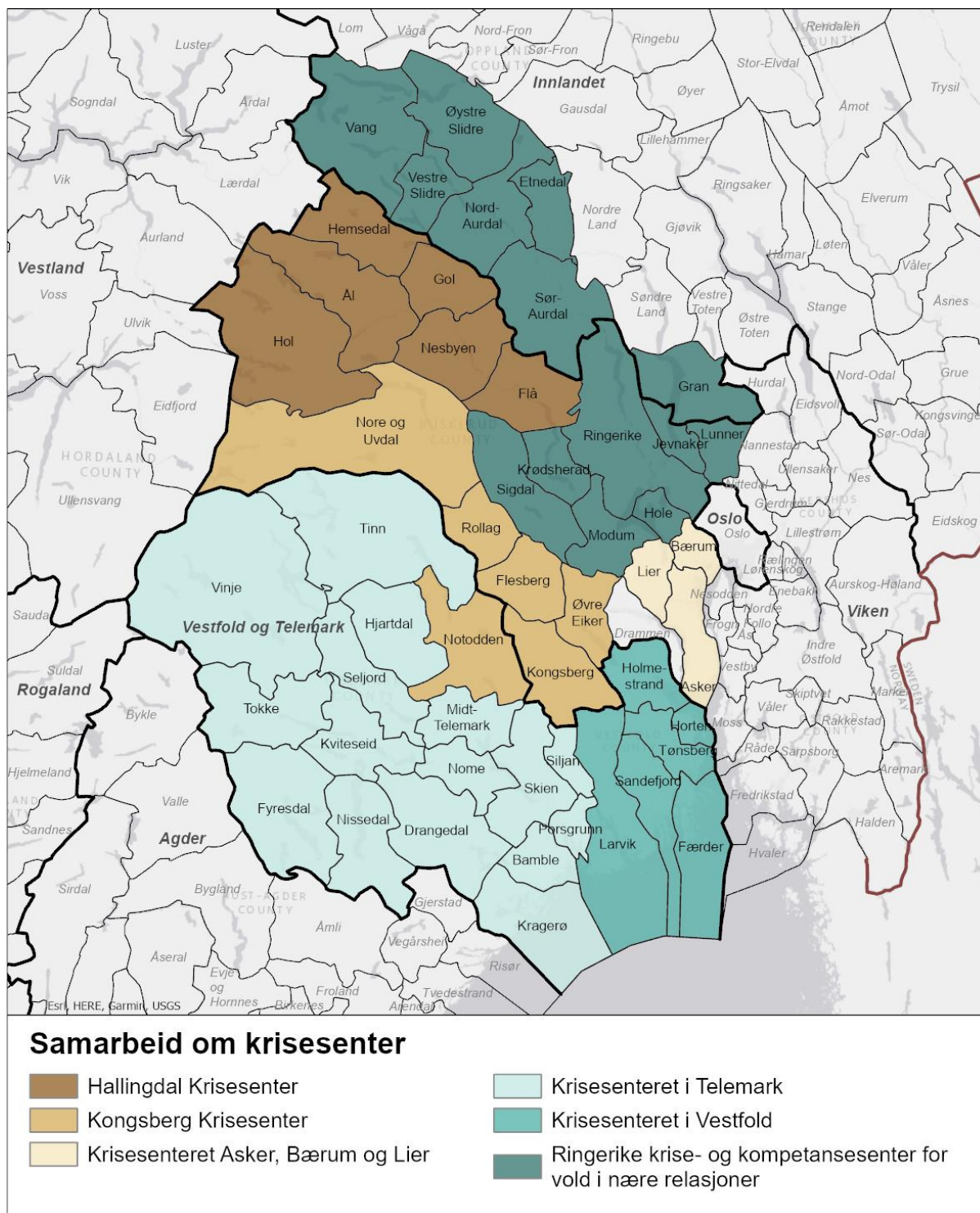
Figur 5.10 Samarbeid om felles barneverntjeneste. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Figur 5.11 Samarbeid om døgkontinuerlig barnevernvakt. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Figur 5.12 Samarbeid om felles NAV-kontor. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

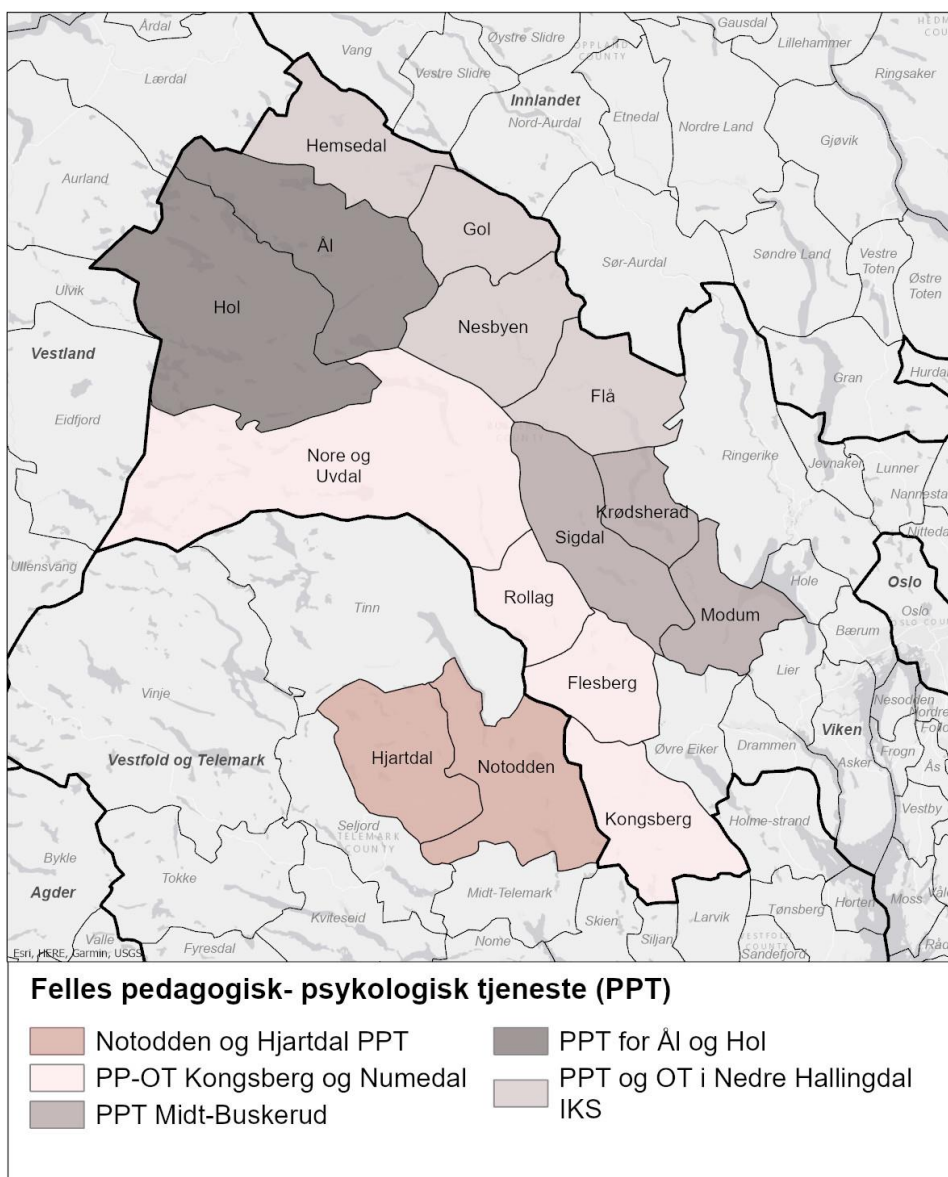
Figur 5.13 Samarbeid om krisesenter. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.5 Samarbeid innenfor skoler og barnehager

I kartleggingen er det registrert 10 samarbeidsordninger innenfor undervisningssektoren. Samarbeid om en felles kulturskole er tatt med i kap. 5.10 med oversikt over samarbeid innenfor kulturfeltet. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om felles PP-tjeneste.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	PPT for Ål og Hol	Ål, Hol
2	PPT og OT i Nedre Hallingdal IKS	Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
3	PPT Midt-Buskerud	Modum, Krødsherad, Sigdal
4	Notodden og Hjørtaldal PPT	Notodden, Hjørtaldal
5	PP-OT Kongsberg og Numedal	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal
6	Voksenopplæring Notodden	Notodden, Hjørtaldal
7	Voksenopplæring Midt-Buskerud	Modum, Sigdal, Krødsherad
8	Voksenopplæring Bærum	Bærum, Hole
9	Lunner og Gran voksenopplæring	Lunner, Gran
10	Lunner og Jevnaker voksenopplæring	Lunner, Jevnaker

Tabell 5.4 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor undervisningssektoren

Figur 5.14 Samarbeid om PP-tjeneste. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.6 Samarbeid om planlegging og byggesak

I kartleggingen er det registrert bare 2 formelle samarbeidsordninger innenfor planlegging og byggesak.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Interkommunalt plansamarbeid Fjordbyen	Drammen, Lier
2	Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging i Kongsbergregionen	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Sigdal, Notodden, Hjartdal, Tinn

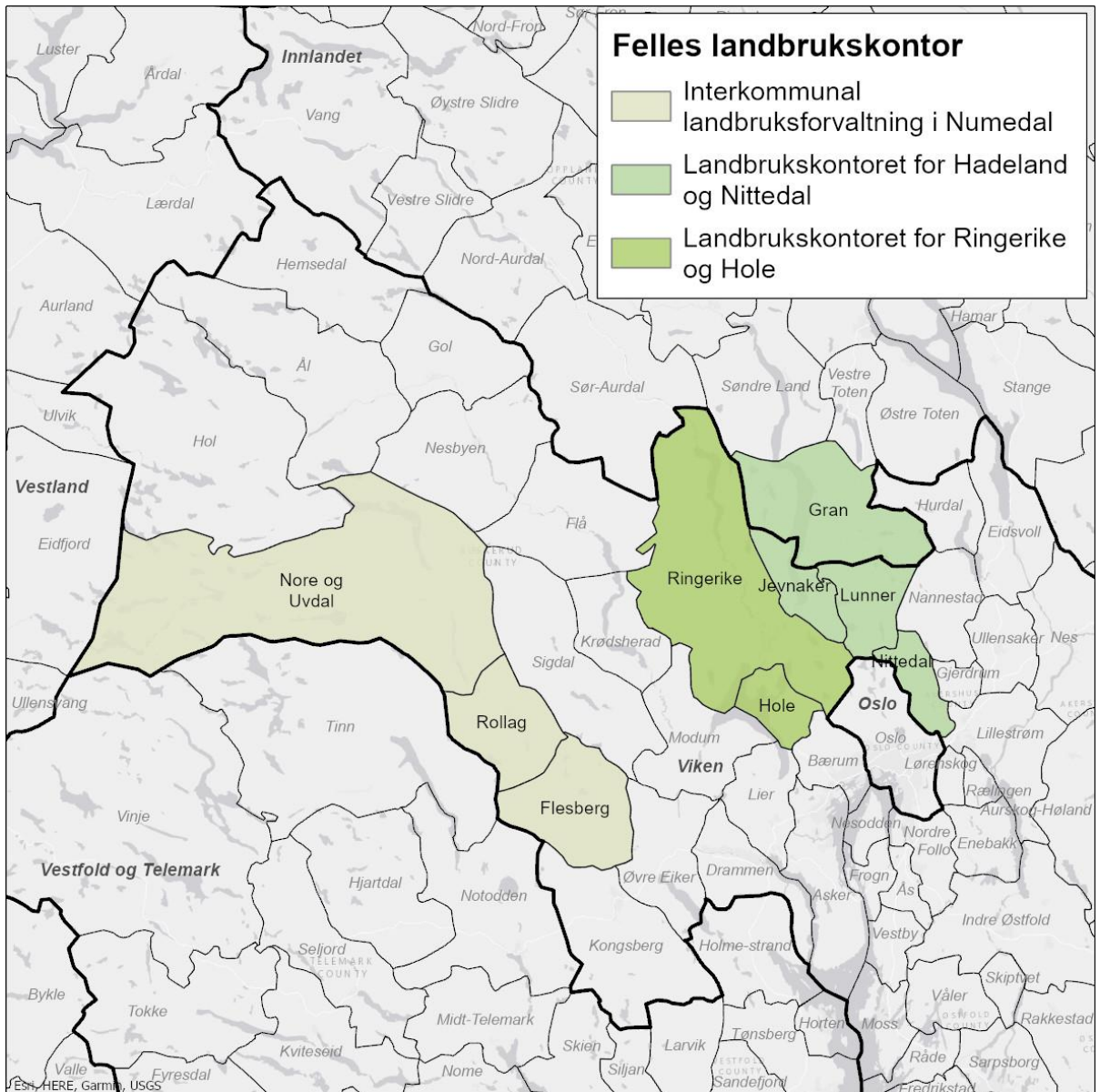
Tabell 5.5 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor planlegging og byggesak

5.7 Samarbeid om landbruk og naturforvaltning

I kartleggingen er det registrert 27 samarbeidsordninger innenfor landbruk og naturforvaltning. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om felles landbrukskontor. Forvaltningsstyret for verneområder kan være vanskelig å vurdere i forhold til definisjonen av interkommunalt samarbeid. I NIVIs kartlegginger i andre fylker har det vært vanlig å ta med verneområdestyret og nasjonalparkstyret som interkommunale ordninger, selv om andre aktører enn kommuner kan være involvert i forvaltningen. De interkommunale skadefellingslagene er litt i samme kategori.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Interkommunal landbruksforvaltning i Numedal	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg
2	Landbrukskontoret for Ringerike og Hole	Ringerike, Hole
3	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Gran, Lunner, Jevnaker, Nittedal
4	Felles skogbruksjef Ål-Hol	Hol, Ål
5	Felles skogforvaltar Gol, Hemsedal	Gol, Hemsedal
6	Felles skogbruksleiar Nesbyen, Flå	Nesbyen, Flå
7	Felles miljø- og landbrukskonsulent Gol, Hemsedal	Gol, Hemsedal
8	Verneområdestyret for Brattfjell-Vindeggen landskapsvernområde	Hjartdal, Tinn, Seljord, Vinje
9	Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat	Rollag, Sigdal, Nore og Uvdal
10	Hallingskarvet nasjonalparkstyret	Hol, Ulvik, Aurland
11	Krødsherad og Sigdal interkommunale skadefellingslag	Sigdal, Krødsherad
12	Ringerike og Hadeland skadefellingslag	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
13	Øvre Buskerud skadefellingslag	Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå, Nore og Uvdal
14	Nedre Buskerud skadefellingslag	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Øvre Eiker, Modum, Drammen, Lier, Bærum, Asker
15	Randsfjordforbundet	Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land
16	Oslofjordens friluftsråd (OF)	Larvik, Sandefjord, Færder, Tønsberg, Horten, Holmestrand, Drammen, Lier, Asker, Bærum, Oslo, Lørenskog, Nordre Follo, Ås, Nesodden, Frogn, Vestby, Moss, Råde, Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler, Halden
17	Drammen veterinærsvakt	Drammen, Lier, Asker
18	Eiker og Kongsberg veterinærsvakt	Øvre Eiker, Drammen, Kongsberg, Flesberg
19	Øvrer Numedal veterinærsvakt	Rollag, Nore og Uvdal
20	Midt-Buskerud veterinærsvakt	Sigdal, Modum, Krødsherad
21	Nedre Hallingdal verterærsvakt	Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal
22	Øvre Hallingdal veterinærsvakt	Hol, Ål
23	Ringerike og Hole veterinærsvakt	Ringerike, Hole
24	Nordre Vestfold veterinærsvakt	Holmestrand, Drammen, Horten, Tønsberg, Færder
25	Hadeland veterinærsvakt	Gran, Lunner, Jevnaker
26	Midt-Telemark veterinærsvakt	Notodden, Nome, Midt-Telemark
27	Vest-Telemark veterinærsvakt	Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje

Tabell 5.6 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor landbruk og naturforvaltning

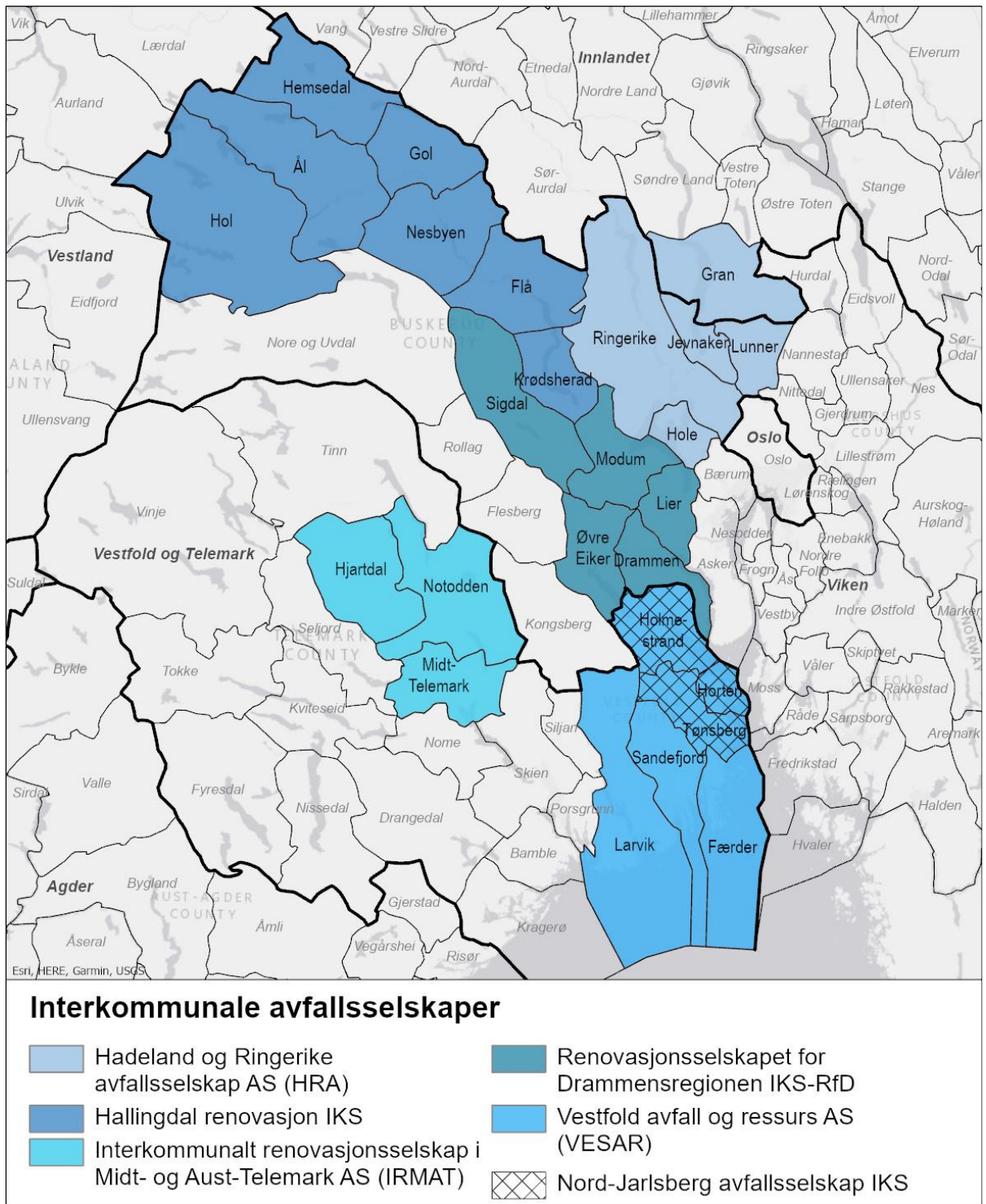
Figur 5.15 Samarbeid om felles landbruksstjeneste. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.8 Samarbeid om tekniske tjenester

I kartleggingen er det registrert 33 samarbeidsordninger innenfor teknisk sektor, jf. øvrige samarbeid om planlegging og byggesak i kap.5.6 og samarbeid om brannvern og beredskap i kap.5.9. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som samarbeider om renovasjon (miljø- og avfallsbedrifter).

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS-RfD	Drammen, Lier, Modum, Sigdal, Øvre Eiker
2	Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS (HRA)	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner
3	Hallingdal renovasjon IKS	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Krødsherad
4	Interkommunalt renovasjonsselskap i Midt- og Aust-Telemark AS (IRMAT)	Notodden, Hjartdal, Midt-Telemark
5	Vestfold avfall og ressurs AS (VESAR)	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
6	Nord-Jarlsberg avfallsselskap IKS	Holmestrand, Horten, Tønsberg
7	Greve Biogass AS	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik, Skien, Porsgrunn, Bamble, Siljan
8	Glitrevannverket IKS	Drammen, Lier, Asker
9	Vestfold vann IKS	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord
10	Godt vann Drammensregionen (GVD)	Asker, Drammen, Holmestrand, Lier, Modum, Øvre Eiker
11	Blindevannverket IKS	Drammen, Holmestrand
12	Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran, Lunner
13	Ren Drammensfjord	Drammen, Lier
14	Fagrådet for Ytre Oslofjord	Fredrikstad, Halden, Hvaler, Moss, Råde, Sarpsborg, Drammen, Lier, Vestby, Våler, Horten, Holmestrand, Larvik, Færder, Sandefjord, Tønsberg, Skien, Porsgrunn, Bamble
15	Overvåking av Storelva/Tyri fjorden	Ringerike, Hole
16	Aksjon Steinsfjorden	Ringerike, Hole
17	Norefjell renseanlegg	Krødsherad, Sigdal
18	Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen	Drammen, Hole, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Øvre Eiker
19	Samarbeid om avløpstilsyn og vassforvaltning i Hallingdal	Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
20	Fjelllab	Tinn, Vinje, Tokke
21	Hol og Ål Felleskjøkken	Hol, Ål
22	Vardar AS	Asker, Drammen, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Hole, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål
23	Ringerikskraft AS	Ringerike, Hole, Nore og Uvdal
24	Hadeland Energi AS	Gran, Jevnaker, Lunner
25	Hadeland Kraft AS	Gran, Jevnaker, Lunner
26	Hallingdal Kraftnett AS	Hol, Ål, Gol, Nesbyen, Flå
27	Godfarfoss Kraft AS	Nore og Uvdal, Hol
28	Kraftkompetanse Kommunalt Oppgåvefelleskap	Tinn, Hjartdal, Vinje, Tokke, Fyresdal, Nissedal, Kviteseid, Seljord
29	Midkraft AS	Modum, Sigdal, Flesberg
30	Ramfoss Kraftlag	Modum, Krødsherad, Sigdal
31	Kommunekraft AS	Eid av 126 kommuner inkl. Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Notodden, Hjartdal, Tinn, Modum
32	Hardangerviddatunnellene AS	Hol, Ål, Eidfjord, Nore og Uvdal, Ulvik, Ullensvang
33	E134 Haugelivegen AS	Eid av 33 kommuner i fire fylker inkl. Tinn, Kongsberg, Notodden, Hjartdal, Drammen, Lier

Tabell 5.7 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor teknisk sektor

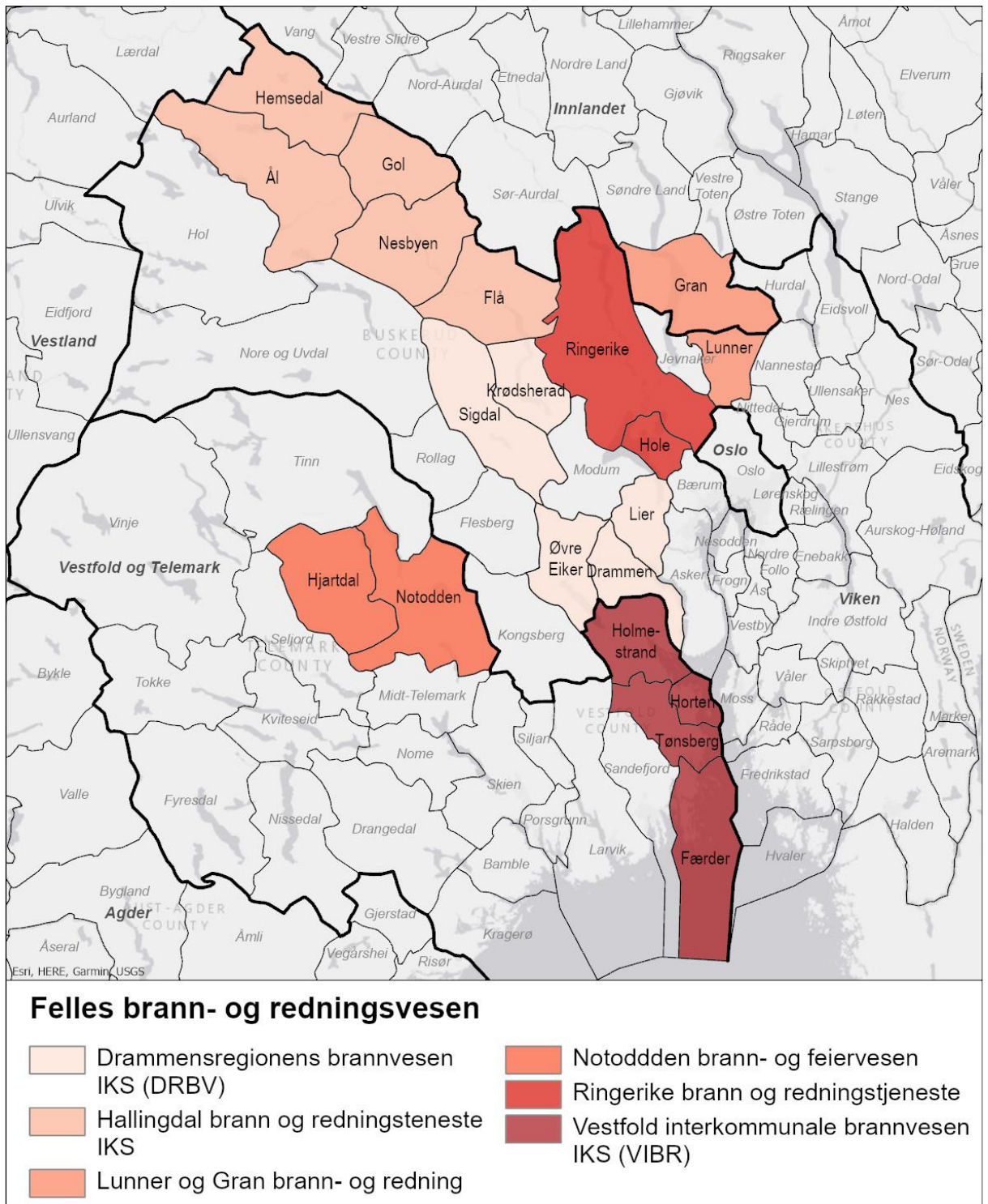
Figur 5.16 Samarbeid om miljø- og avfallsselskaper. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.9 Samarbeid om brannvern og beredskap

I kartleggingen er det registrert 14 samarbeidsordninger innenfor brannvern og beredskap. Det er utarbeidet kart som viser hvilke kommuner som har felles brann- og redningstjeneste.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Sør-Øst 110 IKS	42 kommuner i Buskerud, Vestfold og Telemark
2	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	Gran, Lunner og 44 andre kommuner i Innlandet
3	Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV)	Drammen, Krødsherad, Lier, Sigdal, Øvre Eiker
4	Vestfold interkommunale brannvesen IKS (VIBR)	Holmestrand, Horten, Færder, Tønsberg
5	Hallingdal brann og redningstjeneste IKS	Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
6	Ringerike brann og redningstjeneste	Ringerike, Hole
7	Notodden brann- og feiervesen	Notodden, Hjartdal
8	Lunner og Gran brann- og redning	Lunner, Gran
9	Forebyggende brannvern Rollag og Flesberg	Rollag, Flesberg
10	Beredskapsrådgiver Hol-Ål	Hol, Ål
11	IUA Buskerud	Drammen, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Hole, Jevnaker, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker, Ål
12	IUA Vestfold	Holmestrand, Færder, Horten, Larvik, Tønsberg, Sandefjord
13	IUA Telemark	Fyresdal, Nissedal, Hjartdal, Tokke, Siljan, Kviteseid, Seljord, Vinje, Drangedal, Tinn, Nome, Kragerø, Midt-Telemark, Notodden, Bamble, Porsgrunn, Skien
14	IUA Oppland	Lillehammer, Gjøvik, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringeby, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang

Tabell 5.8 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor brannvern og beredskap

Figur 5.17 Samarbeid om felles brannvesen. Kartkilde: Statsforvalteren i Oslo og Viken

5.10 Samarbeid om kultur

Det er registrert 9 interkommunale ordninger innenfor kulturfeltet. Kulturkontoret for Lunner og Gran omfatter også en felles kulturskole som er registrert som egen samarbeidsordning jf. kap.5.5 med oversikt over undervisningssamarbeid.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Kulturkontoret for Lunner og Gran	Gran, Lunner
2	Hadeland kulturskole	Gran, Lunner
3	Nesbyen og Flå kulturskole	Nesbyen, Flå
4	Regionalt kulturhus-Ringerike AS	Ringerike, Hole, Jevnaker
5	Biblioteksamarbeid Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
6	Midt-Buskerud bibliotek	Modum, Sigdal, Krødsherad
7	Felles biblioteksjef Notodden-Hjartdal	Notodden, Hjartdal
8	Vestfoldmuseene IKS	Sandefjord, Larvik, Tønsberg, Færder, Horten, Holmestrand, Drammen
9	Randsfjordmuseet AS	Gran, Lunner, Jevnaker, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal

Tabell 5.9 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor kultursektoren.

5.11 Samarbeid om næringsutvikling

I kartleggingen er et funnet 11 interkommunale samarbeidsordninger om næringsutvikling. Hva som skal regnes som formelle interkommunale ordninger på dette området har vært vanskelig å avgjøre. Det skyldes at arbeidet med å legge til rette for næringsutvikling ofte skjer i et samspill mellom den enkelte kommune, næringsforeninger, private aktører, kunnskapsmiljøer og ulike interkommunale organer. Kommuneoppdraget er i liten grad definert mht. hva som regnes som tilretteleggende nærings- og samfunnsutvikling.

I etterkant av registreringsarbeidet er det innkommet opplysninger om at Drammen, Lier og Øvre Eiker over lenger tid har hatt et formalisert samarbeid om felles etablererveiledningstjeneste.

Nr	Navn på samarbeidsordning	Deltakerkommuner
1	Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum
2	Regionalt næringsteam i Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum
3	Etableringstjeneste for Ringeriksregionen	Ringerike, Hole, Jevnaker, Krødsherad
4	Hallingdal Etablerersenter	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
5	Etablererveiledning Lunner og Gran	Gran, Lunner
6	Jobb i Hallingdal	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå
7	Start i Vestfold	Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik
8	Drammen havn	Drammen, Lier, Asker
9	Ringeriksbadet IKS	Ringerike, Hole
10	Ringeriksbadet AS	Ringerike, Hole
11	Hønefoss Arena AS	Ringerike, Hole, Jevnaker

Tabell 5.10 Interkommunale samarbeidsordninger innenfor næringsutvikling

6 Særskilte problemstillinger

6.1 Spørsmål og svarrespons

I dette kapitlet oppsummeres svar på særskilte problemstillinger som ble formidlet til kommunedirektører og daglige ledere i regionrådene. Det er mottatt skriftlige svar fra 21 kommunedirektører, hvorav 7 individuelle svar og øvrige samordnet for flere kommuner i regi av regionrådet. Svarene gir uttrykk for administrasjonens vurdering og har ikke vært gjenstand for politisk vurdering. Fra enkelte blir det presisert at vurderingene gjelder samlet for dagens samarbeid og at erfaringene kan variere over tid og for ulike samarbeidsordninger. Kommuner berørt av kommunesammenslutning fremholder at det er krevende å svarene uttømmende på problemstillingene mens den nye kommunen fortsatt er i en etableringsfase.

Det ble bedt om tilbakemelding på følgende spørsmål, formidlet i brev fra Statsforvalteren:

1. Hva er erfaringsmessig de største utfordringene ved interkommunalt samarbeid om administrasjon og tjenester? Er de knyttet til:
 - kvalitet,
 - økonomiske kostnader,
 - samordning mot kommunens tjenesteapparat,
 - demokratisk forankring
 - eller andre forhold?
2. Hva er forventet utviklingstrend i det interkommunale samarbeidet de neste 4-5 årene mht. omfang og viktighet for å løse kommuneoppdraget? Vurder om kommunen ut fra egne behov forventes å bli mer eller mindre avhengig av interkommunalt samarbeid og pek gjerne på særlig sårbare oppgaver eller sektorer.
3. Hvilken betydning vil interkommunalt samarbeid ha for fremtidig rekruttering og kompetanseoppbygging på kommunale kjerneområder? Angi gjerne hvilken type oppgaver eller kompetanse det kan bli viktigere å samarbeide om og i hvilken form samarbeidet bør ta mht. formalisering (formelt/uformelt samarbeid).
4. Hva blir regionrådenes (interkommunalt politisk råd) viktigste roller og hovedoppgaver i årene framover? Har kommunene for tiden velfungerende arenaer for samarbeid om samfunnsutvikling?
5. Hvordan vurderes det nye regelverket om interkommunalt samarbeid i ny kommunelov ifht. kommunens behov for organisering og styring av interkommunalt samarbeid? Pek gjerne på områder hvor det kan være behov for bedre veiledning.

6.2 Utfordringer ved interkommunalt samarbeid

Svarene på det første spørsmålet er vesentlig forskjellig fra de største kommunene i Drammensregionen, som svarer ut fra sine erfaringer fra regionalt samarbeid i form av selskaper, og de øvrige kommunene som i større grad svarer ut fra sin deltakelse i vertskommunesamarbeid.

Fra de store kommunene blir det sagt at samarbeid organisert som selskaper (IKS og AS), innebærer egne rettssubjekter som styres med utgangspunkt i selskapslovgivning. Styringen skjer gjennom overordnede styringsdokumenter, herunder selskapsavtaler, aksjonæravtaler og eierstrategier. Det innebærer en mer indirekte politisk styring når det gjelder den konkrete oppgaveløsningen, der styret og daglig ledelse har det operative ansvaret.

Det blir understreket at administrasjonen opplever at tjenestene som leveres fra interkommunale selskaper er av god kvalitet. Samling av kompetanse gir bedre kvalitet på leveransene for alle samarbeidende kommuner. En ulempe er at kommunen taper kontroll med de økonomiske prioriteringene og dermed mister noe lokalt handlingsrom gjennom selskapsorganisering.

Det hevdes også at samordning med kommunens tjenesteapparat kan være en utfordring så lenge tjenestene ikke er en del av linjeorganisasjonen. Dette søkes løst ved god kontakt mellom selskapene og administrasjonen, og ikke minst ved at alle sakspapirer fra representantskap og årsmøter legges frem for kommunestyret. Ordfører representerer i alle styrer og har god kontakt med selskapene.

Også fra den andre gruppen kommunen pekes det på mange viktige fordeler med interkommunalt samarbeid. Det blir understreket at samarbeid som regel er inngått for å løse oppgaver mer rasjonelt, faglig og/eller økonomisk, sammenliknet med å bygge opp kapasitet og tjenester i egen regi. Flere fremhever at nytten som en hovedregel overstiger ulempene og at kommunen på langt nær ville klart å oppnå samme kompetanse og tjenestekvalitet alene. Det blir f.eks. sagt at «vi hadde ikke greid å gjennomføre alle tiltak, som f.eks. digitalisering, på en god nok måte på egen hånd. Kvaliteten blir bedre fordi vi får et større fagmiljø. Det gjelder f.eks. også den felles landbruksavdelingen, hvor kvaliteten har blitt merkbart bedre».

Utfordringene sett fra små og mellomstore kommuner utenfor Drammensregionen, kan sammenfattes i tre hovedpunkter:

1. Manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat
 - At kommunen blir stående uten aktuell fagkompetanse, som kan innebære at kommunikasjon og samarbeid med fagavdelinger i kommunen ikke fungerer optimalt
 - At de ansatte kan mangle informasjon og kunnskaper om interkommunale tjenester
 - At mulighetene for tverrfaglig samarbeid og forebygging kan bli vanskeligere når nøkkeltjenester som barnevern er en interkommunal tjeneste
2. Negative konsekvenser for politisk styring og kontroll, med henvisning til følgende argumenter
 - Manglende oversikt over det interkommunale samarbeidet blant politikerne
 - Ulike rutiner for behandling av interkommunale saker opp mot politisk nivå i kommunene
 - At saker som behandles i samarbeidenes øverste organ bare unntaksvis får forutgående behandling i kommunestyrene, med unntak for vedtak knyttet til selskapsavtaler/vedtekter og eierstrategier
 - Ulik holdning til interkommunalt samarbeid mellom politisk og administrativt nivå
3. Utfordringer knyttet til løpende økonomistyring og kostnadsfordeling
 - At det blir større begrensninger på å spare penger i egen organisasjon, fordi alle kommunene i samarbeidet må være enige
 - At det kan være mindre forståelse for at budsjettene må økes i en samarbeidskommune når man ikke er like tett på som i egen organisasjon (vertskommune)
 - At det kan kreves mye prosess for å bli enige om fordeling av kostnader

Det første hovedpunktet utdypes i følgende sitat: «Utfordringer knyttet til samordningen mot kommunens tjenesteapparat er en svært relevant problemstilling. Kommunene er linjeorganisasjoner med en klar sektoroppdeling internt. I samarbeidene kan de ulike kommunene ha organisert seg på ulike måter, og ikke alle kommunene «treffer» hverandre. Å få til medvirkning i tjenesteutviklingen er krevende der vertskommunen skiller seg organisatorisk mye fra de andre samarbeidende kommunene. Den faglige og administrative

koblingen blir på tvers i kommunesamarbeidene og det er vanskeligere for kommunene. Det er viktig at hele organisasjonen er kjent med det interkommunale samarbeidet, og hvilke oppgaver dette skal ha».

I et samlet innspill fra Hallingdal pekes det på ulik interesse for interkommunalt samarbeid mellom administrasjonen og politikerne som en hovedutfordring. Det blir vist til bred enighet i strategisk plan om målsettinger og hva kommunene skal samarbeide om, men at det lett oppstår diskusjoner om særlig følgende i oppfølgingen:

- Lokalisering av evt. samarbeidstiltak
- Ulikt tjenestenivå i kommunene
- Ulik holdning til interkommunalt samarbeid mellom politisk og administrativt nivå
- En forestilling om at interkommunalt samarbeid er et demokratisk problem
- Stopp-personer i egne organisasjoner i kommunene med stor makt

Demokratisk underskudd er tema i flere av besvarelsene, med ulike vurderinger: «Både de interkommunale selskapene og vertskapskommunemodellen er en demokratisk utfordring sett med innbyggerøyne. De interkommunale selskapene er frikoblet direkte politisk styring, og den politiske styringen skjer kun gjennom valg til styrer. Den politiske drøftingen om tjenesteutviklingen blir borte og det er kun gjennom kanskje et årlig representantskapsmøte der en toppolitiker stiller, at «innbyggerstemmen» kommer til orde».

Fra to nære nabokommuner med et omfattende innbyrdes samarbeid blir følgende poeng understreket: «Innenfor de få samarbeidene der vi opplever samordning som utfordrende, kan en spørre seg om utfordringene kan ha like mye sammenheng med sektorisert tenking som at det er forårsaket av organisering som interkommunalt samarbeid».

De samme kommuner uttrykker også: «Demokratisk forankring for samarbeidene er i det store og hele godt ivaretatt. De samarbeidene som består av mange kommuner (110-sentralen, krisesenteret, arkivsamarbeid for eksempel) har lengre avstand til organisasjonen og politikken, og kommunene har en viss opplevelse av å ha gitt fra seg noe av handlingsrommet i forhold til fastsetting av budsjetter, mål og lignende. I alle samarbeid må kommunene bli enige med hverandre om slike forhold. I mindre samarbeid, bidrar en god og tett dialog til at man opplever fortsatt innflytelse på og forankring for samarbeidenes arbeid».

Når det gjelder økonomiske kostnader, blir det sagt følgende: «Når det gjelder økonomiske kostnader, så blir det ofte slik at de mindre kommunene trekker på den store kommunen i samarbeidet. Den store kommunen kan stille et større apparat tilgjengelig knyttet til blant annet administrasjon og ressurspersoner. I de mindre kommunene kan det være krevende med økonomistyringen i et samarbeid, fordi kommunen har mindre mulighet for å påvirke. Det kan være mindre forståelse for at budsjettene må økes når man ikke er «like tett på» som i egen organisasjon og det er derfor vanskelig å komme med krav i budsjettfasen. Samtidig er vertskommunen økonomisk sårbar fordi den er avhengig av at det betales inn fra de mindre kommunene til samarbeidet. Dette kan bli utfordrende i tider der det må gjøres innsparinger på viktige samarbeidsområder».

Om vertskommunemodellen blir det sagt følgende (sitat):

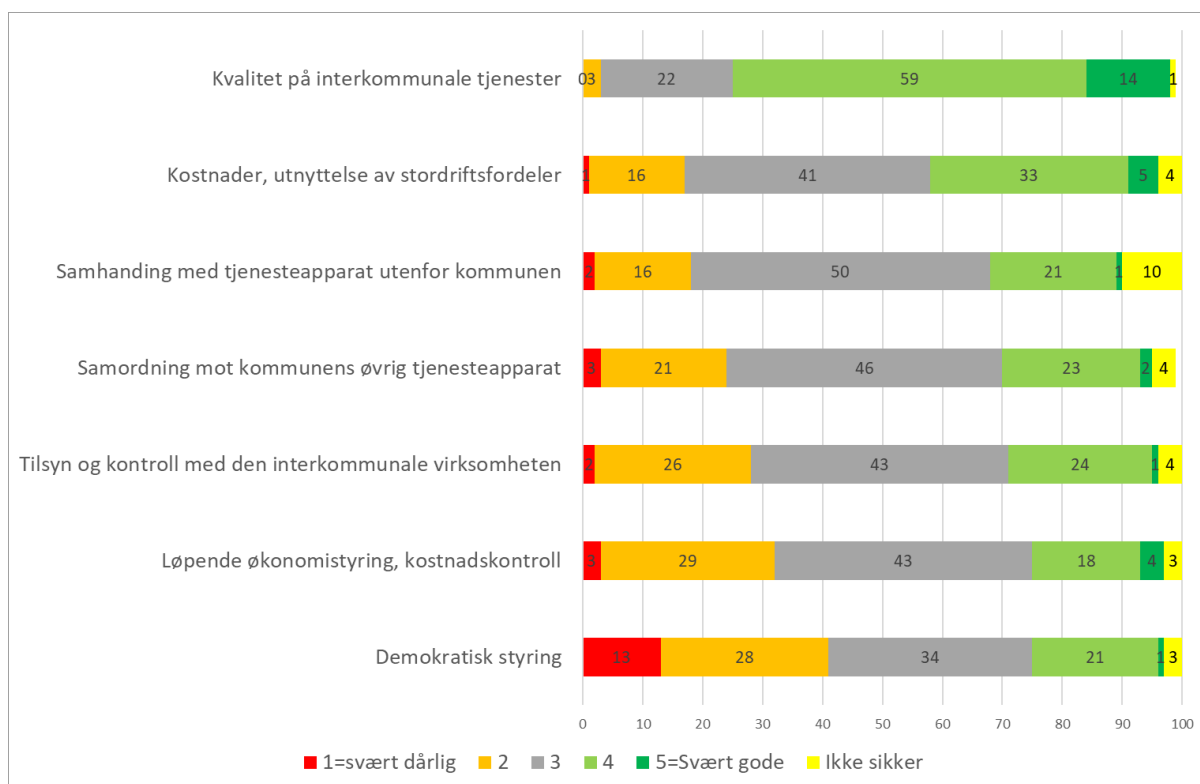
- I vertskommunemodellen er det de andre samarbeidende kommunene som frasier seg den direkte politiske styringen. Her er det vertskommunen som styrer, og de andre kommunene er avhengig av de økonomiske vurderingene og gjennomføringen som vertskommunen planlegger for.
- I vertskommunemodellen er det et betydelig ressursforbruk til både utarbeidelse og oppfølging av avtaler for drift.

- Det ligger også en uforutsigbarhet i dette med at avtaler kan sies opp på kort varsel, og at langsiktighet og stabilitet ikke er i fokus i samarbeidene.

På et tilsvarende spørsmål stilt til kommunedirektørene i Trøndelag¹⁷, ble det pekt på følgende fire hovedutfordringer ved interkommunalt samarbeid:

1. Krevende økonomisk styring
2. Manglende samordning mot kommunens tjenesteapparat
3. Svak demokratisk forankring
4. Manglende stabilitet og forutsigbarhet

I forbindelse med KMDs nullpunktsmåling for kommunereformen i 2016 ble det gjennomført en landsomfattende rådmannsundersøkelse med spørsmål om kommunenes erfaringer med interkommunalt samarbeid¹⁸. Svarene ser ut til å være ganske lik deler av oppsummeringen ovenfor, der de styringsmessige utfordringene fremheves.

Figur 6.1 Rådmennenes erfaringer med interkommunalt samarbeid. Svar fra landsomfattende rådmannsundersøkelse i 2016. N=206. Kilde: NIVI Analyse

¹⁷ NIVI Rapport 2021:1 Interkommunalt samarbeid i Trøndelag

¹⁸ NIVI Rapport 2016:5 Landsomfattende rådmannsundersøkelse om kommunereformen og NIVI Rapport 2016:3 Status for interkommunalt samarbeid

6.3 Forventet utviklingstrend

Også svarene på spørsmålet om utviklingstrend varierer mellom de største kommunene som ikke forventer vesentlige endringer og de øvrige som gjennomgående forventer økt interkommunalt samarbeid. Fra nesten samtlige kommuner blir det pekt på oppgaver hvor det kan bli behov for samarbeid.

Som viktige årsaker til økt samarbeidsbehov pekes det på større konkurranse om nøkkelpersonell og større krav til fagkompetanse som følge av nasjonale reformer og trekk ved den statlige styringen. Økte kompetansebehov som følge av nye utfordringer er en del av bildet, f.eks. innenfor klima og miljø.

Hovedpunktene i svarene fra de ulike kommuneregionene er gjengitt nedenfor:

Drammensregionen

- Som stor, sammenslått kommune forventes det at tjenesteproduksjonen stort sett vil foregå i basisorganisasjonen. Som stor kommune kan vi vente å få forespørsler fra mindre omkringliggende kommuner om interkommunale samarbeid. Samtidig er Drammens nabokommuner relativt store kommuner.
- Det forventes ikke en stor utvikling med nye selskaper eller samarbeid. Holmestrand har blitt en større og mer robust kommune, og også mer likeverdig med de andre Vestfoldkommunene med tanke på samarbeid.
- Fortsatt samarbeid på tvers er viktig for vår kommune for å kunne løse store oppgaver som legges til kommunene eller som innbyggerne har forventinger om. Et konkret fagområde som eksempel, som har kommet opp det siste året, er utfordringer knyttet til geoteknisk kompetanse på skred. Dette er et område administrasjonen ønsker nærmere dialog med omkringliggende kommuner om.
- Det forventes ikke større endringer der hele tjenesteområder fases ut i interkommunale samarbeid, som RfD og DRBV. Unntaket er IKT - å ha oppdatert IKT-kompetanse i den enkelte kommune er krevende og kan være et tjenesteområde som i sin helhet er modent for større interkommunale samarbeid. Samarbeid på områder som krever spisskompetanse og der kommunen har utfordringer med å skape et driftssikkert fagmiljø vil være aktuelle for samarbeid med andre kommuner.

Kongsbergregionen

- Kommunene i Numedal vil være avhengig av mer interkommunalt samarbeid i framtida enn vi er i dag. Politikerne må snakke mer sammen. Det er mange ting i Numedal som vi kan bli bedre på i fellesskap. Må ha flere møteplasser.
- Kommunehelse er et område som vil kreve interkommunalt samarbeid slik vi vurderer det. Statlige reformer og satsninger vil kreve mer av eksisterende samarbeid (for eksempel barnevernsreformen).
- Andre sårbare sektorer er
 - Fremtidsretta helse og omsorgstiltak, dagsenter demens etc.
 - Kompetanse på VA/klima/beredskap/miljø
 - Krav om klimaplaner i alle kommuner gir grunnlag for felles jobbing
 - God plankompetanse.
- Forventet utvikling er mer samarbeid for å løse kommuneoppdraget. Ut fra egne behov er Hjartdal avhengig av samarbeid spesielt med Notodden, men samtidig er vi avhengig av å ha nok «hender» i egen organisasjonen. Det er krevende balansegang for en liten kommune. Derfor avhengig av at noen samarbeid også plasseres hos oss. Ellers er uformelle nettverks-samarbeid løsningen.

Hallingdal

- Sett frå regionrådet si side trur me at kommunane i Hallingdal må samarbeide meir og tettare på fleire område for å løyse sitt oppdrag. Sårbare områder der ein bør vurdere tettare samarbeid:
 - Forvaltningsoppgåver
 - Innkjøp (Utvide dagens ordning)
 - Økonomi/reknskap
 - Lønn/personal
 - Juridisk kompetanse/forvaltningskompetanse
 - Telefoni
 - Heimesider/profilering
- Samfunnsutviklingsoppgåver
 - Plan/samfunnsutvikling
 - Næringutvikling, herunder jordbruk/skogbruk
 - Byggesak
 - VA området
 - Energi og miljøraker
- Helse og beredskap
 - Beredskapssamarbeid
 - Brann (alle kommunar saman?)
 - PPT (sjå på dagens ordning)
 - Barnevern (sjå på dagens ordning ved ny org av bufdir)
 - Kommunepsykolog
 - Felles kommuneoverlege
 - Felles innsats for ungdom
 - Avlastningstilbod for barn og unge
 - Ressurskrevande brukarar
 - Demensomsorg
- Anna
 - Utvikling og forskning innan helse, oppvekst og teknisk
 - Integreringsteneste
 - IKT /digitalisering

Ringeriksregionen

- Ringerike, Hole og Jevnaker: Det kan forventes en økning i av interkommunale samarbeid. Ringerike som den største kommunen i Ringeriksregionen og med de største fagmiljøene, har en økt pågang fra de mindre kommunene som tar kontakt og ønsker mer samarbeid innenfor ulike fagmiljøer, men også til oppgaver som er svært kompetansekrevende, samtidig som effektivisering blir viktig. Kommunen(e) står overfor komplekse oppgaver, hvor kompetansemiljø og effektivisering blir viktig. For å være mer attraktiv som arbeidsgiver, kan det også være aktuelt å etablere ordninger hvor eksempelvis ansatte i en mindre kommune har fysisk arbeidsplass i en større kommune, slik at man inngår i større faglig miljø. For små kommuner er det gjerne viktig å opprettholde et levende lokaldemokrati, slik at det fortsatt vil være viktig med lokale politiske organ, mens administrative funksjoner i større grad kan samordnes på tvers av kommunegrensene.
- Krødsherad: Interkommunalt tjenestesamarbeid er viktig for å kunne løse viktige oppgaver på et faglig og kostnadseffektivt godt nivå. Med den økende graden av kompleksitet knyttet til mange av tjenesteoppgavene, mener vi at samarbeid om oppgaver og oppgavedeling mellom kommuner blir mer og mer aktuelt framover.

- Modum: Det er forventet at interkommunale samarbeid vil være viktig for kommunen også fremover. Kommunen(e) står overfor komplekse oppgaver, hvor kompetansemiljø og effektivisering blir viktig.

Lunner og Gran

- Både Gran og Lunner ser at vi har flere tjenesteområder/fagområder i kommunene som er sårbare, og interkommunalt samarbeid er en mulig vei videre:
 - Konkret er kommunene kommet langt i forberedelser til opprettelse av et kontor for ulovlighetsoppfølging etter Plan og bygningsloven
 - Oppfølging av barnevernsreformen (med ulike samarbeidspartnere)
 - Vi har også snakket om muligheter for å formalisere samarbeid innenfor beredskap, kommuneoverlegefunksjon, andre barnevernstjenester og administrative tjenester uten at dette er nærmere utredet.
 - Vi har nylig vurdert en felles folkebibliotekstjeneste (administrasjon, fortsatt lokaler i hver kommune), men her vurderte vi gevinstene å være for små i forhold til mulige ulemper, spesielt i lys av fylkesgrensen.

6.4 Konsekvenser for rekruttering og kompetanse

Hovedpunkter i vurderingen av samarbeidets betydning for fremtidig rekruttering og kompetanseoppbygging kan sammenfattes i følgende punkter:

- Store bykommuner melder om bedre forutsetninger for å sikre brede fagmiljøer i egen kommune sammenliknet med de små
- Samarbeid vil være viktig for å sikre god rekruttering og attraktive fagmiljøer innenfor mange kommunale ansvarsområder, som f.eks. innenfor helse og sosial, plan og miljø og andre tekniske tjenester
- Kommunene bør unngå konkurranse om den samme arbeidskraften som driver opp lønnskostnadene innenfor felles bo- og arbeidsmarkedsområder
- Det er ikke sikkert at alle samarbeid på tvers av kommuner må være formaliserte for å sikre rekruttering og god kompetanse. Nettverksgrupper, felles fagdager o.l. er mer uformelle former for samarbeid som kan være aktuelle innenfor flere fagområder i kommunene.

Nesten alle informantene melder om at samarbeid på tvers av kommunegrensene vil være viktig for å sikre rekruttering og kompetanse. Svarene gjengis regionvis nedenfor.

Drammensregionen

- Som stor, sammenslått kommune er det forventninger om at Drammen kommune i stor grad vil kunne sikre brede fagmiljøer i egen kommune. Mer spesialiserte funksjoner med krav til særskilt kompetanse, er i noen grad selskapsorganisert i samarbeid med nabokommuner, slik som brann, renovasjon, revisjon og vannforsyning.
- Vår vurdering er at det for en kommune med 27000 innbyggere er en fordel med større fagmiljøer på tvers av kommunegrensene for å være attraktiv i arbeidsmarkedet. Eksempler på dette er spredt avløp, lønn, anskaffelser, brann, renovasjon, legevakt, vann.
- Samarbeidet mellom basis og selskapene blir viktig i framtiden, og det er vesentlig å ha kompetanse i basis til å møte selskapene og sikre gode tjenester for innbyggerne. Dette gjelder på alle nivåer der det produseres tjenester i selskapene. Det er viktig for kommunen at vi hele tiden har god og nok kompetanse/ressurser til å dekke dette behovet.

Kongsbergregionen

- Vi har erfaring med at interkommunalt samarbeid gjør oss mer attraktiv ift. rekruttering.
- Fagmiljø/ mulighet for faglige utvikling er et viktig kriterium for nyutdanna. I mindre kommuner er det krevende, men uformelle fagnettverk i regionen er et godt alternativ. Flere samarbeid bør gå fra det formelle til uformelle.

Hallingdal

- Største utfordringa framover vil vera rekruttering ut frå kampen om framtidig arbeidskraft. For ha lykkast i framtidig konkurranse må det skapast attraktive fagmiljø. Krava og forventningar til kommunane aukar, behovet for spesialisering aukar og med det vil behovet for større fagmiljø bli større. Det handlar både om å ivareta kvalitet på tenesta, men også å sikre rett kompetanse, redusere sårbarheit og gjera det lettare å rekruttere nye folk inn i stilling.
- Innan helse og skule er det/vil det bli eit generelt rekrutteringsproblem både ut frå attraktivitet men og mangel på tilgjengeleg arbeidskraft. Her bør det vurderast nye måtar for samarbeid som gjer Hallingdal ekstra interessant som region.

Ringeriksregionen

- De interkommunale samarbeidene har fagmiljøer som blir «spesialister» innenfor sine felt, dette kan være attraktivt ved rekruttering. Ulempen er at kommunene ikke selv bygger opp kompetanse innenfor aktuelle områder.
- Det er ikke sikkert at alle samarbeid på tvers av kommuner må være formaliserte. Nettverksgrupper, felles fagdager o.l. er mer uformelle former for samarbeid som kan være aktuelle innenfor flere fagområder i kommunene.
- Det er krevende for alle kommunene i Ringeriksregionen å rekruttere kompetanse innenfor flere områder. Selv Ringerike som har de største fagmiljøene i regionen er sårbar nok. Særlige sårbare områder:
 - Barnevern
 - Areal, byggesak og transport
 - Innkjøp
 - Kommuneadvokat
 - Klima og miljø
 - Jordmortjenester
 - Digitalisering
 - Næringsliv
 - Mangel på prosjektkompetanse til utbyggingsprosjekter (bestillingskompetanse og prosjektledelse)
- Utover dette er det opplagte fordeler ved å vurdere større administrative tverrkommunale enheter. Eksempelvis arkivtjenester, lønnsadministrasjon, fakturaadministrasjon, informasjon- og kommunikasjon, servicetorg/frontdesk – for å nevne noe.
- Ringeriksregionen konkurrerer mye i det samme markedet, og det i seg selv gir ikke økt tilfang av kompetent arbeidskraft. Ringeriksregionen er koblet med flere andre bo- og arbeidsmarkedsregioner som er mer urbane – mot Oslo og Drammen. Det er liten utveksling av arbeidskraft med de mer urbane områdene, tvert imot. Byområdene trekker kompetansen til seg, og regionen har vanskelig for å være attraktive i denne konkurransen. For de mindre kommunene der fagmiljøene er svært små, er det ekstra vanskelig. Mange av kommunene har lavt utdanningsnivå i befolkningen generelt, og det er igjen med på å fastholde kommunen i utfordringene med kompetanse og rekruttering til de kommunale oppgavene.

Lunner og Gran

- Større fagmiljøer har ofte vært en begrunnelse for å gå inn i samarbeid. Dette tror vi er et viktig bidrag til å både rekruttere inn kompetanse på områder der ansatte ville ha vært mye mer alene uten samarbeid, og at det bidrar til å utvikle kompetansen hos ansatte i samarbeid. Andre kommunale kjerneoppgaver der vi ikke har formelle samarbeid per i dag er interessant for kommunene å drøfte videre, spesielt hvor vi ser at kompetansen er vanskelig å rekruttere eller er sårbar (få personer). Dette gjelder for legetjenesten og beredskap, men kan også gjelde flere områder. Vi ser at kommunene i økende grad er i direkte konkurranse med hverandre om den samme arbeidskraften innenfor mange ulike fagfelt.

6.5 Regionrådenes roller framover

Tilbakemeldingene på spørsmålet om regionrådenes viktigste roller tyder på visse forskjeller mellom Drammensregionen og de andre kommuneregionene. Kommunene i Drammensregionen er primært opptatt av samarbeid om typiske regionale utviklingsoppgaver, som felles infrastruktur, samferdsel og næring. De andre kommuneregionene er i større grad opptatt av samarbeid om tjenesteproduksjon, i tillegg til utvikling av arenaer for samfunnsutvikling. Svarene gjenspeiler at byutfordringene er forskjellig fra distriktsutfordringene, samtidig som det er klare fellestrekk i rolleforståelsen mellom by og land. Også i Drammensregionen åpnes det for at det regionalpolitiske samarbeidet vil kunne omfatte samarbeid om tjenesteutvikling. Svarene gjengis regionvis nedenfor.

Drammensregionen

- Fra kommunene i Drammensregionen blir det vist til enighet om å opprette et felles interkommunalt politisk råd fra 1.1.2022. I avtalen ligger det at det skal arbeides med strategier for det regionalpolitiske samarbeidet. Omfang og innhold i samarbeidet er så langt formelt sett ikke drøftet og besluttet. Det er i innledende dialog pekt på områder som næringsutvikling og samferdsel som sentrale samarbeidsområder. Det opplyses at Buskerudbyen er et svært viktig interkommunalt samarbeid for Drammen kommune. Det kan også være aktuelt med samarbeid knyttet til kvalitet og kapasitet i tjenesteutviklingen.
- Holmestrand kommune opplyser at det også samarbeides godt med de øvrige Vestfoldkommunene og Vestfold og Telemark fylkeskommune på mange områder.

Kongsbergregionen

- Fra Numedalskommunene blir det sagt at regionrådets rolle må defineres på politisk nivå. Det blir vektlagt at regionrådet er en strategisk arena og at det er behov for mer strategitenkning.
- Arena for samfunnsutvikling: Vi ser at vi mangler en felles samfunnsutviklerfunksjon i Numedal som er koblet mot sentrale satsningsområder. Hvordan kan vi bedre nytte oss av vår distriktsindeks – hva kan vi gjøre sjøl eller forvente hjelp til? Hvor er støtteordningene? Boligarbeid i ulike former – gjerne koblet opp mot innsatstrappa vil bli en hovedsatsning fremover og er kanskje spesielt utfordrende i distriktskommuner. Vi ser at vi må samordne oss bedre ift. viktige satsningsområder. Handler ikke bare om bolig eller folkehelse – men at alt henger sammen.
- Fra Hjordal blir det sagt at regionrådets viktigste rolle framover blir å ta strategisk valg på hva en skal samarbeide om i regionen for å skape en positiv samfunnsutvikling.

Hallingdal

- Regionrådet for Hallingdal sine roller og oppgaver er tre-delt:
 - Interkommunalt samarbeid (samarbeid mellom dei off. kommunane)

- Regionalt samarbeid (samarbeid mellom dei geografiske kommunane)
- Regionrådet sitt arbeid for å ivareta regionen sine interesser i forhold til m.a. sentrale styresmakter.
- Regionrådet må jobbe vidare med hovudsatsingane i strategisk plan. Det er behov for å vurdere kva samarbeid kommunane bør ha når det gjeld samfunnsutvikling.
- Regionrådet, rådmannsutvalet og Næringsforum Hallingdal er velfungerande arenaer. Planleggerane har fått mandat til å sjå på betre samarbeidsformer

Ringeriksregionen

- Regionrådenes oppgaver framover blir de utviklingsoppgavene som ikke har klare geografiske grenser, men som oppfattes som viktige for samfunnsutviklingen i hele regionen. IPRet for Ringeriksregionen er en avtalefestet politisk møteplass som har definert utviklingsområder for samarbeidet; areal og transport, næringsutvikling og by- og tettstedsutvikling. Samarbeidet er kommet lengst på næringslivssiden, der det p.t arbeides med en revidering av næringspolitisk strategi, som også skal favne de to nye kommunene Modum og Krødsherad som kom inn i samarbeidet pr. 1.1. 2021. Sekretariatet i regionrådet er plassert i økosystemet Luna, arena for vekst og utvikling på Universitetet i Sørøst-Norge, campus Ringerike. Her jobber næringslivet, academia og kommunene sammen om ønsket samfunnsutvikling.
- Krødsherad kommune opplyser at det jobbes med å finne felles satstingsområder gjennom prosjektet «Framover sammen». Det opplyses også at kommunene i regionrådet har inngått en samarbeidsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge, USN.
- Modum kommune understreker at regionrådet er i en startfase og peker på følgende sentrale regionale utviklingsoppgaver:
 - Areal- og transportplanlegging
 - By- og tettstedsutvikling
 - Næringsutvikling på regionsnivå

Lunner og Gran

Det opplyses at Regionrådet for Hadeland er i en konsolideringsfase som følge av Jevnakers utmelding. Det er fortsatt usikkert hvordan samarbeidet vil kunne utvikle seg med hensyn til at kommunene er i ulike fylker. I nærmeste fremtid er regionrådets viktigste funksjon å være representant for regionen utad, og være en formell og uformell arena for politisk samhandling mellom Gran og Lunner.

6.6 Synspunkter på nytt regelverk i kommuneloven

Et flertall av kommunene oppgir at regelverket fungerer greit eller at de ikke har spesielle kommentarer til det nye regelverket om interkommunalt samarbeid i kommuneloven. Konkrete synspunkter gjelder i første rekke kommunalt oppgavefellesskap som ny samarbeidsform, der det kan være behov for justeringer og veiledning. Det hevdes også at det bør være anledning til å inngå et «administrativt oppgavefellesskap» for samarbeid om oppgaver innenfor kommunedirektørens ansvarsområde. Noen er også opptatt av at det nye regelverket reiser prinsipielle problemstillinger om politisk styring og budsjettprosesser i kommunene, samt at generalistkommuneprinsippet kan stå i veien for kommunenes motivasjon for å utvikle et godt tjenestesamarbeid.

Det gjøres oppmerksom på at Kongsbergregionen var tidlig ute med tilpasning av det gamle regionrådet til det nye regelverket om interkommunalt politisk råd. Endringen innebar betydelige omstillinger med opprettelse av et eget oppgavefellesskap på siden av det interkommunale politiske rådet. Erfaringene fra denne omstillingen er ikke framkommet som

del av denne kartleggingen. I Hallingdal pågår som nevnt omstillingene fra gammelt til nytt regelverk.

Konkrete synspunkter på det nye regelverket er gjengitt nedenfor.

- Kommunene har både før og i dag i stor grad formalisert samarbeid i form av vertskommunesamarbeid. Så langt ser vi regelverket som uproblematisk.
- I forbindelse med arbeidet med etablering av interkommunalt politisk råd for Drammensregionen oppfatter Drammen kommune det nye regelverket som oversiktlig. Som for svarene på de øvrige spørsmålene er det likevel for tidlig å si noe om mer om hvordan regelverket vurderes opp mot kommunens behov.
- Det nye regelverket for styring og organisering av interkommunalt samarbeid er greit å forholde seg til. Me har truleg behov for avklaring omkring bruken av kommunalt oppgavefelleskap etter §19-1.
- Endringene i regelverket er ok. Vi var imidlertid ikke oppmerksomme på valgbarhetsbegrensningen i forhold til deltakelse i representantskapet for et kommunalt oppgavefelleskap og har valgt inn en person som ikke bor i kommunen og som i tillegg er leder, jf. kommunelovens § 7-3. Dette skal vi endre, men vi mener det kan være en uheldig begrensning.
- I lovverket er det ikke lagt opp til administrative interkommunale samarbeid. Den nye samarbeidsformen Oppgavefelleskap kunne vært en god løsning. Oppgavefelleskap er imidlertid så lagt opp til politisk deltakelse og styring at rent administrative oppgaver innenfor kommunedirektørens ansvarsområde, blir vesentlig dårligere egnet. Oppgavefelleskap gir alle deltagere styringspåvirkning, har ikke krav om overføring av myndighet fra de deltagende kommunene til kontorkommunen, men valgbarhetsreglene i kommuneloven vanskeliggjør effektiv administrativ styring. Med andre ord, vi ønsker at kommuneloven hadde en hjemmel for et administrativt oppgavefelleskap. Rene administrative tjenester som regnskapsføring, innkjøp, arkivtjenester og fakturering ville vært velegnet for et administrativt oppgavefelleskap.
- Helt greit, regelverket åpner for de fleste ordningene. Men det krever administrativ oppfølging/ tar tid.
- Flere av samarbeidene er organisert som IKS, noe som til dels er en litt komplisert og tidkrevende organisering, men som også sikrer grundige prosesser hos eierkommunene. Det er i flere år vært snakk om en revisjon av IKS loven.

Fra Ringerike, Hole og Jevnaker blir det sagt at lovverket i seg selv ikke er problemet, men at regelverket aktualiserer tre overordnede spørsmål:

1. Generalistkommuneprinsippet: Prinsippet kan i noen grad stå i veien for kommunenes motivasjon for å utvikle gode tjenestesamarbeid, derved også kommunenes vilje til å ta ut åpenbare effektiviseringspotensialer.
2. Hva egner seg til politisk styring og ikke: Samarbeidsalternativene i kommuneloven gir et relativt stort handlingsrom. Noen av samarbeidene som eksempelvis er regulert etter IKS-ordningen, er i stor grad regulert av lov- og forskrifter, slik at de kanskje i mindre grad er naturlig temaer i en politisk debatt. Et slikt eksempel kan være brann- og redningstjenester. Allikevel kan kommunene være «tvunget» til å velge en slik innretning, dersom tjenestene også skal kunne tilbys til private kjøpere.
3. Budsjettprosess: Det er tendenser til at ulike oppfatninger og ulike kostnadsutviklinger blant samarbeidskommunene fører til uenigheter omkring kostnadsfordelingen mellom kommunene.

7 Etterord fra utreder

Kommunene som inngår i denne kartleggingen spenner fra store nyfusjonerte bykommuner til små og sårbare generalistkommuner med et voksende vertskommunesamarbeid. Analysene av samarbeidets omfang og innhold gir grunnlag for fire konklusjoner:

1. I kartleggingen er det funnet flere eksempler på innovative og helhetlige former for samarbeid med store læringsmuligheter og overføringsverdi til andre kommuner

Det gjelder etableringen av en felles infrastruktur for samarbeid i Kongsbergregionen, med oppgavefelleskap for tjenesteutvikling og flere prinsipielt interessante samarbeidsområder som responscenter for velferdsteknologi, ulovlighetsoppfølging i byggesaker, personvernombud og felles kommuneadvokat. Kommunene i Hallingdal har utviklet helhetlige styringsdokumenter og kan være på vei mot et mer helhetlig tjenestesamarbeid på flere lovpålagte oppgaveområder. Kommunene i Ringeriksregionen har en spennende tilnærming til kunnskapsbasert samarbeid om samfunnsutvikling. Gran og Lunner har utviklet et lokalt styringssystem for et omfattende vertskommunesamarbeid som bl.a. omfatter sjeldne samarbeidsområder som felles flyktingetjeneste og felles kulturkontor. I Drammensregionen kommer det et nytt regionråd fra 1.1.2022 som skal utvikle felles strategier for samarbeid om regionale utviklingsoppgaver i den funksjonelle byregionen.

2. Alle de 25 kommunene og alle de etablerte kommuneregionene kan med stor sannsynlighet oppnå store faglige og økonomiske merverdier gjennom et forsterket interkommunalt samarbeid

Kommuneoppdraget består av mange forskjellige oppgaver innenfor kommunal administrasjon og forvaltning, personrettet tjenesteyting, teknisk infrastruktur og samfunnsutvikling. Analyser av samarbeidets omfang på ulike oppgaveområder tilsier at kommunene samarbeider overraskende lite om f.eks. kommunale støttefunksjoner, oppgaver innenfor forvaltning, tekniske tjenester og ikke minst planlegging og beredskapsoppgaver. På mange viktige områder er det etablert lokale samarbeidsordninger med gode erfaringer som kan overføres til flere kommuner. Det er nærliggende å foreslå at alle kommuneregionene bør vurdere formalisert samarbeid om IKT, digitalisering og innkjøp. Alle bør vurdere oppgavefelleskap for tjenesteutvikling for å sikre utviklingskraft og fornyelse av tjenesteproduksjonen. Alle kommunene bør også vurdere et sterkere og mer formalisert samarbeid om samfunnsutvikling, forankret i egne plan- og utviklingsressurser og egne regionale utviklingsplaner.

3. Vekst i det interkommunale samarbeidet vil kreve et videre arbeid med organisasjonsmodeller som sikrer politisk og administrativ styring og som samtidig forhindrer faglig utarming av de minste kommunene

Analysene av dagens samarbeid viser at administrative vertskommuneløsninger dominerer sterkt. Mye av tjenestesamarbeidet framstår som fragmentert, med konsentrasjon av vertskommuneansvaret til noen ganske få kommuner. De nye regionrådene er organisert som egne regionalpolitiske organer, frikoplede fra faglige og administrative funksjoner. Et voksende samarbeid om lovpålagte tjenester inkl. plan- og utviklingsoppgaver i de funksjonelle kommuneregionene, kan tilsi en mer samordnet organisering av politisk og administrativ styring. For å sikre et minimum av ledelse og grunnressurser i de minste og mest sårbare kommunene, kan overgang til en desentralisert vertskommunemodell være en mulig løsning. I en slik modell kombineres samarbeid om et regionalt fagmiljø med videreføring av stillingsressurser i alle kommunene. Modellen er under utvikling i områder med lange reiseavstander og er tenkt som løsning for f.eks. interkommunalt barnevern og regionalt plankontor, hvor det er viktig å beholde fagkompetanse i alle samarbeidende kommuner. Felles

regional fagressurs kan etableres på flere fagområder og evt. samordnes i regionale kompetansesenter for hhv. tjenesteutvikling og samfunnsutvikling (kompetansesentermodell).

4. Statsforvalteren kan ta initiativ til utvidet samarbeid om lovpålagte tjenester og et mer samordnet regionalt innovasjonssystem

Utredning ser flere viktige oppgaveområder hvor det kan ligge godt til rette for et samordnet regionalt initiativ med sikte på etablering av formalisert interkommunalt samarbeid. Det gjelder IKT og digitalisering, etter modell av Kongsbergregionen. Det gjelder etablering av felles miljø- og landbrukskontor, inkl. forsterkning av kommunenes kompetanse innenfor klima, naturforvaltning og forurensning. Det gjelder utvidet samarbeid om samfunnsikkerhet og beredskap, herunder evt. utvikling av nye permanente beredskapsregioner. Det gjelder også initiativ til mer helhetlige og dekkende løsninger for samarbeid om lovpålagte helse- og sosialtjenester, inkl. mulighet for utprøving av felles helse- og sosialtjeneste mellom en gruppe kommuner. Utprøving av nye løsninger for forsterket samarbeid om samfunnsutvikling kan være aktuelt i alle delregioner, inkl. forsøk med regionvekstavgifter knyttet opp mot de interkommunale politiske rådene. Utredning mener det kan være behov for bedre samordning av kommunedialog og systemer for finansiering av innovasjonsprosjekter og interkommunal virksomhet mellom regionale statsetater og fylkeskommunen.